

Johan Nordahl Brun

Mindre Digte

bokselskap.no
Oslo 2025

bokselskap.no, Oslo 2025

Johan Nordahl Brun: *Mindre Digte*

Teksten i bokselskap.no følger 2. utgave, 1818 (Christiania/Jacob Lehmann). Digitaliseringen er basert på filer mottatt fra Dokumentasjonsprosjektet/UiO og Nasjonalbiblioteket.

ISBN: 978-82-8319-819-5 (bokselskap.no),

978-82-8319-820-1 (epub), 978-82-8319-821-8 (mobi)

Filen er lastet ned fra e-bokportalen Bokselskap. Lesetekst og flere nedlastningsmuligheter m.m. er gratis tilgjengelig på bokselskap.no

[Dedikasjon]

Til
Hans Majestæt
Kong
Carl Johan

[Christen Bruns forord til «Anden og forøgede Udgave» 1818]

Hvem skulde jeg vel i min Faders Navn hellere tilegne denne hans Bog end *Deres Majestæt*? Det var hans Grundprincip om Konge og Fædreneland: *de to skulle være eet*. Saa uadskillelige tænkte han sig dem begge; derfor blev han dem og begge tro til Døden. Saa djærvt han derfor talede Frihedens, Selvstændighedens, med andre Ord: sit kjære gamle Norges Sag, saa varmt talede han og sin Konges.

Høist udmærkende har *Deres Majestæt* hædret den Afdøde i hans Grav ved det Monument, De satte ham i Bergens Domkirke: for mig en ny Forpligtelse at jeg *burde*, den skjønneste Opmuntring at jeg ogsaa *torde* nedlægge hans Bog for min nylig salvede, men allerede fra Regjeringens Tiltrædelse elskede Konge.

Underdanigst
Udgiveren.

Til Læseren

Naar jeg her gjentager, hvad jeg i min Subscriptionsplan har sagt: «at jeg ved denne ny og forøgede Udgave kun opfylder sønlig Pligt, kun gjør, hvad Forfatteren, om han havde levet, selv vilde gjort»; saa har jeg Intet, hvorfor at bede Læseren om Undskyldning. Ikke uden det skulde være for nogle faa Stykker i Tillægget, hvorom jeg er fuldelig overbeviist, at de ikke kunne have almeen Interesse, som de og mangle poetisk Skjønhed; men da ikke destomindre Forfatteren, jeg kan troe af den dybe Høiagtelse og den inderlige Godhed, han havde for de Personer, til hvis Ære de vare forfattede, med egen Haand havde henlagt disse til den lille Samling, han ønskede tilføiet, saa havde jeg ikke Hjerte at udelukke dem; lettelig vil jeg da ogsaa herfor finde Tilgivelse. – Hvorfor saavel forrige Udgaves Dedication som Fortale ere udelukkede, er fordi Meget i disse, saavel med Hensyn til Tid som denne Bogs forandrede Skikkelse, er nu aldeles uanvendeligt.

Maatte denne Bog blive et Middel til ogsaa for Andre at opbevare den altid for mig uforglemmelige Faders Minde, saa er jeg mangegange betalt for det saare Ubetydelige, jeg selv hertil har bidraget.

Udgiveren.

**Til det Kongelige Huses Ære ved
forskjellige Leiligheder efter
Tidens Orden**

[Til Prinds Carl af Hessen]

1773.

Da Hans Durchlauchtighed Prinds *Carl af Hessen* førstegang kom til Tronhjem; anbragt, det første paa *Dovre* ved Grændsen imellem det Søndenfjeldske og Nordenfjeldske; det andet ved *Hage-Elven*, hvorover er spændt en Trosse, ved Hjælp af hvilken man kommer over, da dens Strøm ellers er for stridig, og var dette den sidste Veiens Vanskelighed, da de øvrige 6 Mile til Tronhjem ligge igjennem dyrkede Marker.

Paa Dovre

Velkommen himmelsendte Par
Til Nordenfjeldske Fjeld,
Hver Trønder hid sit Ønske bar,
Bød *Dovre* raabe: Held.

Løft, skaldet *Dovre!* skyefuld Hat,
Bøi langsom gamle Ryg;
Blid Dag og stjerneklare Nat
Gjør Veien let og tryg.

Ved Hage-Elven

[4] Stands Løbet, stridrindende Elve!
Lad *Christians* Søster ei skjælve!

Fortæller, I, snaksomme Floder:
Vi flyde og lyde din Broder.
O Prinds! vi med Længsel Dig vente;
Naar Du vores Hjertelav kjendte,
Da sagde Du Kongen: at Bønder
Var aldrig saa troe, som de Trønder.
Her aabne sig Sletter med Grøde,
Som Kulden i Fjor lagde øde,
I Aar de med Rigdom sig klæde,
For Prindsen at møde med Glæde.

[Cantate 1775]

Cantate, opført paa det nyttige Selskabs Forsamlingsaal i Bergen den 11te Octbr. 1775.

Chor

[5] En Glædskabs Dag for glade Dage
Blev Arveprindsens Fødselsdag;
Ham Nordmands Flid ei skal mishage,
Han fremmer selv vort Selskabs Sag.
O! store *Prinds!* i mindste Hytte
Dit Navn Du med Velgjerning skrev:
Din Broders Gunst for dem, som nytte,
Og Frugten af din Godhed blev.

Aria

Hvor Flid Belønning faaer,
I Blomster alting staaer,
Hvad prøves ei?
[6] Reis derfor Ærestøtte
For den, som fandt til Nytte
Ny Næringsvei.

Duetto

1mo. Mit tørre Bjerg skal Grøde bære,
Og Græs skal groe paa tørre Steen.
2do. Moradset skal min Ager være,
Og tør min Ager, jevn og reen.
Min Grøde din skal overvinde,
Min Haand blev ved Belønning stærk.
Jeg skal i foldig Knippe binde
De gule Høstens Vunderværk.
Jeg taber ei, vil Grøden groe,
Vi maae jo vinde begge to.

Aria

Belønning lokker Fisk af Vandet,
Og Guld af Fjeld, og Brød af Landet,
Og virker Lyst og Liv og Drivt;
Ja vi, som selv Belønning give,
Belønning søge, gid den blive
Bestandigt Vel for Bergens Stift.

Chor

[7] ad Fryd i muntre Streng klinge!
Vi sjunge *Fredriks* Velbehag;
I Bjerge syv, som os omringe,
Lad Echo dundre Slag i Slag!
I nøgne nu og graae af Alder
Vor Fryd i Dag besvare skal;
Men dersom Dagen tit indfalder,

[Prindsesse! fød til Kjønnets Ære]

I Anledning af den 25de Septbr. 1785.

[8] *Prindsesse!* fød til Kjønnets Ære,
Til Tvillingrigets Øiens Lyst,
Til Kongehusets Ziir at være,
Bøn steeg for Dig fra Norske Bryst
Til Himlen paa din Pagtes Dag
Om Pagtens Engels Velbehag.

Skjøn, som en Foraars Morgenrøde,
Naturens Haand Dig dannet har;
Og nu, Du Naaden gik imøde,
Som Dig og os forhvervet var,
Og knælede med ydmyg Bøn,
Nu blev Du som en Engel skjøn.

Var nogen Høitid værd at skue,
Saa var det, da Du rakte Haand,
Og brændende ved Andagts Lue
Fornyet fik det gamle Baand;
Da ønskede jeg mig førstegang,
For Dig at see, en Herres Rang.

[9] Jeg havde villet Vidne være,
Og hørt af Kongedatters Mund
Vor Kirkes Troe og rene Lære,

Og uforandret hørt den Grund,
Som Danner-Kongehuset maae
Sit Herskabs Ret grundfæste paa.

«Gak saa, jeg havde villet sukke,
Gak hen og bliv dit Løvtes Pant.
Bliv herlig fremfor Jordens Smukke,
Som Soel, der over Stjerner randt.
For Himlen bliv, hvad før for os,
Saa blev Du Englechorets Roes.

Held krone Dig, og Naader smile,
Og Fred fra høie Himle kom!
See begge Rigers Bønner ile
Frem til det Tempels Helligdom;
Hvert Ønske gaaer til høie Chor,
Hvor Kongens Dotter Eden svoer.

Og naar en Fyrste sig skal prise
Lyksalig ved saa skjøn en Brud,
Lær Verden, at en ny *Lovise*
Gik denne Gang fra Danmark ud,
Og at ei ene Engeland
Prindsesser store danne kan.»

En Bjergmands Sang paa Røraas

1788.

[10] Vort kolde Norden føler Varme,
Hvert Bjerg udstrækker lange Arme
For at omfavne Kongens Søn;
Selv Ørken smiler ham i Møde,
Og ved hans Aasyns Morgenrøde
Skal nogen Klippe blive skjøn.

Prinds! der er Malm i disse Fjelde,
Og om det engang skulde gjælde,
Da er der Malm i Bjergmands Arm;
For dine Fædres og dit Rige
Skal den sin Hammer aldrig svige,
Men falde tung paa Uvens Barm.

See her et Folk, som gaaer i Døden,
Som trodser Farer ufortrøden,
Hvis Krigsmusik er Miners Knald.
Ja medens Bjerg vi undergrave,
Vor egen Grav vi tit tillave –
Men døe i Fred – – det er vort Kald.

[11] Skal derfor Pligt os engang kalde
At gaae mod dem, som overfalde,
O Prinds! din Arv, vort Fødeland,

Da trodse Bjergmænd Ild og Kulde;
Vort Kongehuus til Døden hulde,
I blodig Kamp vi holde Stand.

Dig, Rigets Arving! Bjerge hylde,
Og prange med sin Rigdoms Fylde,
Og anbefale sig din Gunst.
Du saae, naar Du steeg ned i Huler,
Og fandt den Skat, som Jorden skjuler,
At Klippen var ei skabt omsonst.

Selv skal Du Bjergmands Haab oplive,
Om han dit elskte Navn maa skrive
Paa denne ny navnløse Ort.
Naar Ertsen riig i Gruben tindrer,
Man *Fredriks* dyre Navn erindrer;
Det blev og under Jorden stort.

Stiig, *Kongesøn!* stiig ned i Jorden!
Den aldrig ganske stor er vorden,
Som ei nedlod sig for at see.
Stiig siden op paa Odelsthronen,
Og Grubens Skat i Kongekrone
Skal glimre blandt Juvelerne.

[12] Vi Agre ei, men Ilden dyrke,
Med haarde Steen vi prøve Styrke
Og trænge ind i Jordens Skjød,

Vi ned i Dragers Bolig stige,
Og vore dybe Miner sige
Til disse Stene: *Vorder Brød.*

Vi slaae paa Borr med flittig Hammer,
Og indminere mangt et Kammer,
Som aldrig saae den blide Dag;
I Afgrunds Dyb vi fange Bytte,
Og yde Skat til kunstig Hytte,
Hvor Ild og Vand gjør Vaabenbrag.

Der Lænker rasle, Vandfald suser,
Og Vind af trinde Bælge bruser.
Og trykket Luft oppuster Ild.
Ved Ild maa Steen som Vandet flyde,
Og Ovnens Kobberstrøm udgyde,
Og det var Bjergmands Skuespil.

Saa blomstrer Flid i Fredens Skygge,
Naar Folkefædre mildt betrygge
Hver i sit Kald, hver i sin Stand.
Thi leve længe Landets Fader,
Indtil han sildig overlader
Sin Arv til værdig Eftermand!

[13] Stiig, *Fredrik*, da paa Faders Throne,
Og Himlen al din Idræt krone;
Men glem ei dine Bjergmænds Tarv!

Du har for længst vort hele Hjerte,
Som varig Ild for Dig ernærte;
Ja Du fik Klippen og i Arv.

[Ak! har Du da kun een Velsignelse, min Fader?]

1788. Ode til Hans Kongl. Høihed Kronprindsen, fra Bergen.

[14] Ak! har Du da kun een Velsignelse, min Fader?
Saa spørger sukkende tilsidesatte Søn,
Men vee den Arme! ham fortørnet Moder hader.ⁿ¹
Og hvad formaaer da Suk mod dette haarde Kjøen?
Vort Riges store Haab besøger Norske Fjelde,
Kun Bergen ene maa sin Moders Had undgjælde.

Stedmoderlig Natur! ei Hedemarkens Sletter,
Ei Østerdalens Skov Du gav vort haarde Stift,
Ei grønne Krands af Gran til nøgne Fjeld Du fletter,
Ei Grubers rige Malm besjeler Landmands Drivt.
Her truer Fjeld mod Fjeld og kniber trange Dale,
Her vandres krumme Stie; hist Kongeveie prale.

[15] At vanke forskende igjennem tørre Steder,
O, Bergen! see det blev kun dine Skjaldres Deel.
De qvæde Harm og Skræk, naar andre sjunge Glæder.
Et Brødrepar besang din Grusomhed, *Hornee!*
Og *Selløe!* Du, som blev ved *Frimanns* Sang saa vakker,
For Skjønhed meer din Skjald end selv Naturen takker.

Dog ere ogsaa vi den samme Faders Sønner,
Og *Dagfind Bondes* Slægt ei plat udryddet er,ⁿ²

Den Mand, der Kongesøn beskjermer, naar det rønner,
Og Troskab klippestærk i kjække Hjerte bær.
Langskjægget Olding her gaaer end i samme Klæder,
Som var fra Arilds Tid de gamle Kæmpers Hæder.

Ja sidst til os kom Du, som Sæder har forgiftet,
Forvorpne Yppighed! Du Staternes Ruin;
Pragt fremmed er hos os, og Rigdom selv i Stiftet
Tør Tarveligheds Roes dog endnu kalde sin.
Her kjendes Borgeren, skjønt Tønde Guld han eier,
Man Eqvipagen ei, men kun Crediten veier.

[16] Os gav dog Havet Guld, og vore snævre Dale,
De vrimle dog af Qvæg, og Qvægets Fedme kom
Paa Trønders tørre Brød: Tit maa vor Stad husvale
Med fremmed Grøde dem, som vanke Landet om.
Til mangen hungrig Flok vi Føden ofte borge,
Og Bergen altid blev et Magazin for Norge.

Kom, *Kongesøn!* og see! min Sang kun Sandhed følger;
Ad Aare til dit Folk blandt disse Klipper kom!
Vor Bøn skal gjøre Pagt for Dig med Storm og Bølger;
Og da først har Du reist dit kjære Norge om.
Da skal Du see, at alt er Virksomhed her oppe,
Og Glæden vimple skal paa Skov af Skibes Toppe.

For Rigets Arving da vor Handel frem skal vise
De endnu haarde Baand, som fængsle Mod og Drivt;

At Dig, vor Efterslægt, som Løseren maa prise,
Der Rigdoms Kilde grov i Norges fjerde Stift.
Da, Konge selv engang Du glad om Bergen siger:
Vor Handels Hovedstad den er i begge Riger.

[Kom, drik, og syng om Kjærlighed]

Sang over Bordet paa Nyegaard, i Anledning af den 14de September 1790.

[17] Kom, drik, og syng om Kjærlighed:

Det er den, alting blomstrer ved,
Den, uden hvilken jeg og Du
Var ikke til endnu.
Fra Hytter den til Throner gaaer,
Gjør Olding ung og Høst til Vaar,
Og Konge, Prinds og Bondedreng,
Hver glad udi sin Seng.

Den skabte Liv i Vennelav,
Og Landet raske Sønner gav;
Den elskte Fred og bundtet Rad,
Hvor den i Gilde sad;
Man har forloret Paradiis;
Eet bær dog end sin gamle Priis:
Ved Kjærlighed det lykkes jo,
At gjøre eet til to.

[18] Bort med politisk Sværmerie!

At slaae sig gal og være frie,
Modsatte Ting hos Nordmand er,
God Orden har han kjær.

Sin Konge gav han Faders Navn
Og stred for ham og Fødestavn;
Men kaldte trodsig Larm og Vold,
At føre Niddingskjold.

Ved Danner-Kongehusets Flor
Er Norske Sønners Glæde stor;
Thi blomstrer og rodfæstes det,
Da skeer hver Nordmand ret.
Da fredes Hav og Bye og Land,
Og alt er Liv fra Bjerg til Strand,
Hver glad velsigner da de Baand,
Som tømme Tvedragts Aand.

Paa Dagen, da vor *Frederik*
Med dyre Gemalinde gik
Lykønsket til sin Hovedstad,
Blev og hver Nordmand glad.
Vor Sang i Fjeld gjenlyde skal
Om Kjærligheds utvungne Valg,
Om Rigers Haab, om *Frederik*,
Som valgte selv og fik.

[19] Han leve med sin unge Brud,
Og skaffe Stammen friske Skud!
Thi under det ældgamle Træ
Vi sad i Lye og Læe.
Bliv, *Kongesøn!* bliv Fædre lig!

Vor Troskab skal omgjærde Dig:
Din Søn i vore Sønners Barm
Skal finde Luen varm.

Kanoner dundre da i Fjeld!
Det *Høie Par* vi ønske Held:
Gid Elskov med sin milde Magt
Besjele deres Pagt!
Fred leire sig om deres Boe,
Om Kongeborg og Riger to!
Skjenk fuldt, syng høit, bliv glad og drik
Skaal for vor *Frederik!*

*

Vi Norske Døttre synge med:
Vor Røst er svag;
Men synge lidt om Kjærlighed,
Er Pigers Sag.
[20] Vort Kjøns Triumph i Dag er stor;
Den Skjønne vandt:
Sin Helt gav hun sit Æres Ord,
Og Helten bandt.
Vi sjunge *Prindsessen* til Ære!

Prinds *Carl* han var en Krigens Mand,
Og selv han fik
En Datter fra Skjoldungers Land
Af *Frederik*.

Nu *Carlens* Datter, skjøen som Soel,
For os randt op,
Hun nærmer sig til Kongestoel,
Til Ærens Top.
Prindsessen til Ære vi sjunge!

Din Bedstemoder Dronning var,
Du stolte Brud!
End siger hver, som Minde har:
Den signe Gud!
Bliv, hvad hun var! saa blev Du stor,
Og *Fredrik* glad,
Naar Du med ham ved Rigets Roer
Paa Thronen sad.
Den Sang er *Prindsessen* til Ære.

[21] Om selv paa Hymens Alter vi
Og ofre skal,
Vi ønske helst at være frie
Ved Hjerters Valg.
Vee! den, som blev ved Politik
En bunden Træl.
Nei! *Prindsen*, den han elskte, fik,
Skjøen var hans Deel.
Prindsessen er Sangen til Ære.

I Mænd! som sang med Drik og Skud
For *Frederik*,

I skjenke fuldt for *Prindsens Brud!*
Vor Sang hun fik.
Her Mod og Manddoms Styrke faldt
I Skjønheds Favn.
Nævn Skjønhed, Byrd og Dyd og alt
I dette Navn:
Maria Sophia Fredrika!

[Carl til den Norske Løve]

1789. Efter en Vens Forlangende, som vilde anbringe denne Sang i Logen: Carl til den Norske Løve.

[22] I Selskab glad ved Viin og Sang
Kom den ihu blandt Nordens Helte,
Jeg nævner ingen – gjet engang:
Den Ridders Mand med Sværd i Belte,
Som fremmed fød, dog Nordmænd vandt,
Og Vei til alles Hjerter fandt.

Den Høvding, som bær Herreskjold,
Og vandrer frem med mandig Orden,
Foragter List, forbyder Vold,
Med Vaaben mægler Fred i Norden,
Og elsker alt hvad Norge har,
Gjet nu¹³ engang, hvem Manden var.

[23] Du veed det ei? En Prinds det er,
En elsket Kongedatter værdig,
Og derfor Danske Brødre kjær,
Til Strid for Tvillingriget færdig;
Nu veed Du dog, hvem Manden er,
Og *Carlens* Skaal vi drikke her.

Held følge da den Ærens Mand,
Og Freden blive Heltens Bane!

Men truer Krig vort Fødeland,
Da vandre Seier for hans Fane!
Og Norske Karles kjække Mod
Ei vige der, hvor *Carlen* stod!

Vi ere Karle for vor Hat,
Og for vort Glas og for vor Kone,
Og Mod og Æren er vor Skat,
Og Troskab er vort Selskabs Krone;
Og *Carlen*, om han var her nu,
Blev qvik og glad, som jeg og Du.

Paa Kronprindsens Fødselsdag 1791

[24] Væsner jeg kjender paa Jordkloden tvende,
Herlige begge, men begge i Krig;
Ungdom jeg saae for den ene at brænde,
Alderdom ønskede den anden for sig;
Men hvor den ene den anden forjog,
Lyksalighed Flugten fra Valpladsen tog.

Skjøn er den første, Uskyldigheds Datter,
Rask til sin Gjerning og let i sin Dands;
Om hende flagre smaa Løier og Latter,
Øinene finkle med Stjernernes Glands;
Men faaer hun ubundne Hænder i alt,
Det Freden og Retten og Sikkerhed galdt.

God af Gemytte, men ilde opdragen,
Støier hun stundom ustyrlig og vild;
Selskaber styrtes med Knagen og Bragen
Midt ind i Krigens fortærende Ild;
Da blev den Skjønne de Klogeres Skræk,
Kjend Friheds Gudinde paa saadanne Træk.

[25] Stolt gaaer den anden og Throner befæster,
Haard i sit Væsen og stiv i sin Gang;
Frihed forjaget, saa spiller den Mester,
Ofte da sukkes der tungt under Tvang.

Knurrende gjerne for myndig hun blev,
Og Borgeres Love med Drageblod skrev.

Orden, saa kalder jeg denne Gudinde,
Mure hun bygger om Eiendoms Ret;
Men naar hun alting med Lænker vil binde,
Frihed opirret fordrager ei det.
Begge som Furier rase da frem,
Kom, nævn mig den Helt, som forenede dem.

Begge Gudinder, Rivaler i Norden,
Beiled engang til en Prinds, som var kjæk;
Min skal Du være, saa talede *Orden*,
Enevoldsherre, Dumdristiges Skræk;
Og vil Du føre den blodige Krig,
Triumpher alene erholdes ved mig.

Nei, sagde *Frihed*, min Helt skal Du blive;
Byd over Slaver, de savne dog Mod,
Jeg vil Dig Magt over Hjerterne give,
Kjekhed adlyder kun den, som er god,
Glæde kun blomstrer i Frihedens Skjød,
Hvad er uden Glæde det Gode man nød?

[26] Kommer og lever som Søstre paa Jorden!
Svarede Prindsen og rakte dem Haand;
Styr Du mit Scepter, livsalige *Orden*,
Hvormed at frede hvert Broderskabs Baand!

Frihed! tænd Lyset, skab Fryd i mit Land,
Saa lyder, saa elsker, saa blomstrer hver Stand.

Brødre! den Prinds det var *Fredrik* i Norden:
Fredriks var Dagen, og Dagen var blid;
Han skal opelske os *Frihed* og *Orden*,
Og mellem begge ophæve al Strid.
Skaal for vor *Kronprinds*, Kong *Christians* Søn!
Drik Nordmand til Bunden, den Skaal var jo skjøn!

Paa Kongens Fødselsdag 1791

[27] Kom Naboe, tag dit Glas og skjenk det fuldt og drik!
Hvo Fred og Frihed har og Viin, er altid qvik.
Forglem enhver sin Sorg og Livets smaa Besvær;
Thi hvor det gaaer, dog Mandens Mod hans Byrde bær.

Vi have Sysler, og som Mænd forrette dem;
Alvorlig tænke vi paa Kald og Huus og Hjem;
Men stundom hver af os i Brødre-Samfund sad,
Og greb blandt Dagene en Dag at være glad.

Det er saa saare godt at muntre tunge Sind,
Og stundom alskens Sorg slaae bort i Veir og Vind:
Man drak sig ingen Ruus, men blev ved Glæden stærk,
Og Dagen efter gjør man næsten Vunderværk.

Til saadan Selskabs Fryd hver Dag er lige god,
Men stundom dog et Navn ved Dagens Datum stod,
Som gjorde dobbelt glad enhver i Vennelav,
Og satte Smag paa alt det Gode, Freden gav.

[28] Saa var blandt Dagene Landsfaders Fødselsdag:
Vær glad ved Kongens Held, det er din egen Sag;
Thi vor Lyksalighed er hans Regjerings Maal,
Og derfor *leve Christian*, vor bedste Skaal!

Kom Naboe, tag dit Glas og skjenk det fuldt og drik!
Hvo Viin og Frihed har og Fred, er altid qvik;
Men den, som vi for Fred og Frihed takke kan:
Dens Skaal vi drak, den Skaal er for *Kong Christian!*

Oder

Den Norske Agerdyrkning

[31] Jeg er Naturens glade Skjald;
Jeg synger ei om Krigens Lue,
Om Skjold og Spyd og Piil og Bue,
Og ei om Mord og Stæders Fald;
Jeg synger ei om Kunst og Vid,
Ei om de Lærdes høie Sager,
Men om den raske Bondes Flid,
Om gjødet Eng og dyrket Ager.

Dog er den ældste Kunst min Sang;
Den blomstrede i Edens Have,
Som Adam fik til Morgengave,
Før Jorden endnu kjendte Trang.
Forbandelsen ei kommen var;
Naturen stod i yndig Orden;
Da sagde Gud til første Par:
Gaaer hen med Fryd at dyrke Jorden!

[32] Vor Fader ved den Idræt fro
I Selskab skulde med vor Moder
Nedsaaet Sæd, opelsket Poder,
Hvor Klinten ei og Tidsle groe;
Hvor guul, hvor riig, hvor glad en Høst
Da skulde have skjulet Landet!

Det skulde været Leeg og Lyst,
Som siden blev med Kummer blandet.

Dog blandes end med Edens Fryd
Den sure Sved og travle Møie:
Bliv stærk din haarde Jord at pløie
Og tunge Steen af Engen bryd!
Saa qvæger Helbred trættet Arm,
Ved Høstens Haab Du glad oplives;
I lave Hytte fri for Harm
Du sanker, nyder, fødes, trives.

Hver Aften træt, din Søvn er sød;
Hver Morgen glad Du Spaden tager,
Og som en Herre-Ret Dig smager
Det klare Vand, det sunde Brød.
Du boer saa langt fra Byers Larm;
Saa langt fra Vellyst, Vold og Rænker;
Naturen i din lodne Barm
Sin Glædes bedste Nectar skjenker.

[33] Velsignes Du med Børneflok,
Du sukker ikke, som vi andre;
De skal sig ei om Brødet vandre;
Din Jord og Ager er dem nok.
Mandvoxen Søn ei bliver graa
I nogen tung og langsom Lære;

Og ei for Herregunst at naae
Skal Manddoms Kraft i Sorg fortære.

Din Datter ei forføres skal
Af Bymands Kunst og slebne Sæder:
Eenfoldig Kydskhed, Hjertets Hæder
Indbyder til ukunstlet Valg;
Den brede Skulder skjult af Haar,
Og brune Bryst bær Sundheds Mærke;
I rette Tid hun Brudgom faaer,
Og let hun føder Sønner stærke.

Din Broder, som ved Stranden boer,
Og lever kun af Havets Naade,
Trak tit paa Land de tomme Baade,
Naar Grøden paa din Ager groer.
Naar intet var paa Hav at faae,
Hvad har han da paa Land at gjøre?
«Lyksalig Du», han sukker saa,
«Hvis Brød er skaaret paa det Tørrel!»

[34] Krogrygget sidder han i Baad,
Og ørkesløs paa Dybet higer,
Naar Fiskefangsten Haabet sviger,
Og tit omsonst blev Ryggen vaad.
Til usle Hjem han kommer træt;
Der venter ham usunde Føde:

En halv forraadnet Fiske-Ret,
Foruden Brød, han aad og døde.

Men Du, som dyrker fede Jord,
Og kom mod Aften træt til Huse,
Saae gammelt Øl i Bolden bruse,
Og Melk og Ost paa bredden Bord.
Din Føde stærk og sund og reen
Af Rug, som hvid i Dalen falder,
Gi'er Senesaft og Marv i Been:
Du lever, til Du dør af Alder.

Moradserne Du tørrer ud;
Omskaber dem til grønne Sletter;
Paa skaldet Mark Du Rader sætter
Af unge Hæg- og Rønne-Skud.
Du evigt Gjærde reiser op
Af Stenen, Du fra Engen tager;
Med Jord Du dækker Klippens Top,
Og alt omkring Dig bliver Ager.

[35] Du samler Uld og avler Hør,
Og bruger saa til Høitids Hæder
De hjemmegjorte varme Klæder;
Dig modens Kram ei fattig gjør.
Stolt bær Du end Forfædres Dragt,
Din Bygdes Skik; men Skændsel dække

Forræderen, som først med Pragt
Din Velstands Styrke vilde svække!

Om Vinteren ved Arnested,
Imedens flittig Qvinde væver,
Du selv med arbeidslidte Næver
At danne Mesterstykker veed.
Du graver ud paa Daase-Laag
Med Tællekniv en Jagt mod Bjørne,
Og det, som giver Stykket Liv,
Stridsøxer een udi hvert Hjørne.

Nu viser Du din Søn dit Verk:
«Med disse strede Nordmands Fædre,
Vil Du din Æt i Graven hædre,
Da bliv i Striden kjæk og stærk.
Mod Bjørnen med din Rifle gaae,
Og lær at trodse Dødens Farer;
Lad Herremænd den Kunst forstaae,
At gjøre Jagt paa bange Harer.

[36] Din Konge troe, og Landet huld
Du skal i Fred din Ager dyrke;
Men vil en Fiende prøve Styrke,
Kast Hakken paa den sorte Muld!
Din Flinte snap og Øxen tag,
Og gaae, hvor Kongebud Dig kalder;

Skyd visse Skud, deel tunge Slag,
Saa alting viger, flyer og falder! »

Saa lange Vinteraften gaaer,
Og ingen Time langsom bliver;
Nu kommer den, som alt opliver
Den blide, haabefulde Vaar.
Det Qvæg, som klavebunden stod,
Vantrives alt, og Frihed søger,
Det tramper Føden under Fod,
Og Oxen vred i Baasen bøger.

Nu aabnes Flor,ⁿ⁴ nu løses Baand;
Af Lam og Kid Ballet opføres,
Imedens Lurenⁿ⁵ liflig høres,
Og alting føler Friheds Aand,
[37] Strax over Bjerg og Dal og Mark
Fremfødde Hjord sig glad udbreder;
Som før, da Qvæg af Noas Ark
Den førstegang paa Engen beder.

Af raske Heste spændes Aag
For tunge Ploug. – Nu skjæres Jorden
I linierette Furers Orden;
Den Idræt blev en Pest for Draag.
Hver kappes om med mandig Flid
Den tyngste Byrde let at bære,

Som om det var i Orlogs Tid,
Da Ladhed selv maa virksom være.

Den Norske Sædetids Prophet,
Som Skaden rask, men meer elskværdig,
Til Redets Bygning gjør sig færdig,
Hen over Muldet tripper let.
Dens Fjedre hvide, sorte, blaae,
Den spæde Krop saa trint omgive;
Naar Bondemand skal til at saae,
Maa Erlens Nik et Mærke blive.

Nu falder trinde Sæd i Jord,
Langskjægget Olding saaer og siger
Til unge Karle, raske Piger,
Et Sagen værdigt Viisdoms Ord:
[38] «Begraver dybt den dyre Skat,
Min Haand paa sorte Muld udøste;
Mig venter Dødens lange Nat:
Jeg saaer – men I maaskee skal høste.
Det Byg, som skal opløses der,
I Jorden dør, opvoxer siden;
Sexradet Ax ved Høstetiden
Man glad i tomme Lade bær;
Og naar I nu min Isse graa,
Som dette Byg med Muld bedække,
Det er en Sæd, som Liv skal faae,
Og gjennem Gravens Fængsel brække.

Frygt Gud, min Søn! vær Kongen tro;
Gjør Ret og Skjel, og brug din Styrke
Til Odels Grund med flid at dyrke,
Og fredsom hos din Grande boe:
Saa skal i lave Bondekaar
Ei selvgjort Nag din Fryd forrykke.
Det er den sidstegang jeg saaer;
See der min Spand, min Jord, min Lykke. –»

Den Unge græd, den Gamle gik,
Og Sønnen værdig blev sin Fader:
Nu Foraarsvinden han forlader;
Nu faldne Gjærder faae sin Skik;
[39] Nu ryddes Eng, nu tækkes Tag
Med Granens Bark og Birkens Never;
Hver Aarets Tid den ganske Dag
Til ny afvexlet Idræt kræver.
Snart høres flyttefærdig Hjord
Sin Længsel himmelhøit anmelde
Fra Hjemmemark til øde Fjelde,
Hvor Bondemand har Sætergaard.
Gulddrippel ryster Bjelden nu,
Og først, som Oldemoder iler.
Til Fjeldebraad staaer Qvægets Hu,
Og Hytten til Hyrdinden smiler.
Men Pasop vred forkynder Krig;
Han tæt tilsammen Hjorden driver,

Og hule Bjeffen Gjenlyd giver,
Naar Ulv i Skov tør nærme sig.

Strax Hundens ringbevæbnet Hals
Det sultne Rovdyr overgaber:
Hvad var mod Troskabs Vagt tilfals?
Thi Skovens Røver Slaget taber.
Hvad kan for Resten bryde Fred
I en saa langt afsides Bolig,
Hvor blot Natur er skøn og rolig? – –
Hyrdinden tæller hvert et Fjed
Af tunge Fod, som stumper frem. – –
Hvo kommer til en Eremitte?

[40] Man hende saae med Dør paa Klem
Nysgjerrig ud mod Volden titte.
Men Himmel! hvad hun fik at see!
Et Par af hine sorte Sjele,
Som for at myrde, røve, stjæle,
Brød Fængsler og undrømmede.

Der brændt i deres Pander stod
Det grove Lasters dybe Mærke;
Nu vakler Pigens raske Mod;
De vare to, og begge stærke.
Hun fatter sig og hilser blid,
Men de trak Kniv af bredden Belte,
Og sagde: «Den med Liv undgjeldte,
Som yppede mod Kæmper Strid». –

«Vær ei», var hendes Svar, «saa vred;
See Madstue-Dør og alt staaer aaben;
Til Gummen guul og Fløden feed
I gange frit foruden Vaaben».
De gik, hvor Døren aaben stod,
Og graadige, som Foraars Bjørne,
De foer omkring i hvert et Hjørne,
Og intet ufordærvet lod;
Imedens Pigen let paa Taa,
Og uden sig at lade skrække,
Beleilig Tid opmærksom saae,
For lukte Dør at liste Smække.

[41] Der brøle grumt de lede Trolde;
Barbenet Dreng, som vogter Qvæget,
Far strax afsted, faaer Mænd bevæget
Med væbnet Haand at hevne Vold.
Man kom og greb, og førte dem,
Som der i Fangeburet sadde,
Til næste Fæstnings-Fængsel frem,
Hvor de sig selv og Livet hade. [n6](#)

Hyrdinden Huusmands-Datter var,
Og fattig, fød til ringe Lykke;
Nu saae man hende hjem at rykke
Med Sommer-Draat, [n7](#) hun samlet har;
Hun pakker ud sin Madstue-Mad,
Og Smør saa guult, som Territunge, [n8](#)

Og Dravlenⁿ⁹ bær hun frem paa Fad,
For Gamle Bryllups-Kost og Unge.

Ved Bordets Ende Huusbond leer,
Og til den raske Jente siger:
«Navnkundige blandt Norske Piger!
En Gaardemand Du værdig er.
[42] Kom nu og tag din Troskabs Løn,
Du Niddingsmænd har overvundet.
See der – min odelsbaarne Søn
Sin Brud i Dag i Dig har fundet.»

Det er den sande Friheds-Aand,
At ære Mod, beskæmme Laster,
Og straffe den, som sig formaster
Mod Værgeløs med væbnet Haand.
Ja Nordmænd hade Niddingsværk,
Og evig paa den Sandhed sværge:
Retfærdig Sag gjør Svaghed stærk,
Fortvivlet Frygt er Lasters Værge.

Dog værgeløs staaer Markens Hær,
Naar faldefærdig Karve vinker,
Strax Morderstaal paa Engen blinker;
Hver Slaattemand sit Vaaben bær.
Hver Tue, før saa guul og grøn,
Nu ligner Oldings blotte Skalde,
Ømt klager Bondens yngste Søn,

Imedens Engens Døttre falde:
«Min Fader! Niddingsverk Du gjør;
Min Øienslyst og Markens Ære,
Et Offer for din Arm maa være,
Og alting rundt omkring Dig dør.
[43] Mig Du forbød at sætte Fod
Paa græsrig Eng, og selv Du fælder
Hver yndig Urt, paa Marken stod,
Som om det Tidsle var og Nælder.» –

Den gamle Skjægget strøg og loe:
«Min Søn, behold det ømme Hjerte!
Men naar Du ham at kjende lærte,
Som Græsset bød paa Jord at groe:
Da lærte Du, at han for Dig
Hver Eng og Dal og Tue klæder;
Af Høe skal Qvæg ernære sig,
Af Qvæget Melk og Ost Du æder,
Bliv Qvæget meer end Marken huld;
Spar for din Mund; lad Vinterføde
Den muntre Hjord paa Stalden gjøde;
Af tørret Høe pak Loen fuld!
Det lange Foraars Fodertrang
Er Nød, som kun en Landmand føler;
Det er en evig Jammersang,
Naar Qvæg omsonst af Hunger brøler».

Nu skinner Morgensolen blid,
Langaarvet Liaa paa Væggen hænges;
Hver Rive frem, hver Trøie flænges:
Da gaaer det, som i Vaadens Tid;
[44] Naar Ildebrand fortærer Bye;
Ei Byrden tung for Faren kjendes;
Helst om man saae en regnfuld Skye;
Med dobbelt Kraft hver Sene spændes.

Nu jages Hest i fuld Gallop,
For tørre Læs i Skjul at sætte;
Af pakket Høe paa vide Slette
Nu reises Pyramider op;
De som en Leir af Telte staae,
Til meer betrygget Dag indbyder
Dem under draabfrit Tag at faae;
Naar Huus er fuldt, sig Bonden fryder.

Vend om min Sang, besøg det Sted,
Hvor langsom voxer Folke-Føde,
Hvor svangre Straae med gavnrig Grøde
Fremskyde tykt af foldig Sæd.
Hist Havrebuske raslede,
Som Espeløv for lette Vinde;
For Øret Susen surlede,
Som hvor de mindre Bække rinde.

Med tunge Ax her Bygget staaer;
Mod Jorden ned det Lokken hænger,
Som Olding, der til Hvile trænger,
Og med nedbøiet Hoved gaaer.

[45] Rugageren, den Kæmpers Hær,
Bag hvilken Sædemand sig dølger,
Høit kneiser hist. I Storm Du seer
Paa den et Hav, som gaaer i Bølger.

Nu bøier Nordmand krumme Ryg,
Med korte Segel rask at skjære,
Hvad mavre Vinter skal fortære.
Den Førstegrødes gule Byg
Staaer knippeviis paa lange Stør,
Imedens moden Havre haster.
Did Høstemanden ile bør,
Før den sit Frøe paa Jorden kaster.

O Høstemand! din Rigdom er
Dit Arbeids Frugt og Himlens Gave!
At sanke der, hvor andre grave,
Kun Vindesygens Stempel bær.
Dit Brød er dit; ei fremmed Sved
Og ei fortrængte Brødres Klage
Forgifte skal med Bitterhed
Min Agerdyrkers blide Dage.

Hist saae jeg Vellyst bleeg og mat
Udtømme hver en Glædes-Kilde,
Og evig tørstende forvilde
Sit Vandringsløb i Lasters Nat.
[46] Den blev med Skam og Armod klæd,
Og fik Fortvivlelsen til Bytte,
Naar Bonden Frugt af Qvæg og Sæd
Nød altid glad i samme Hytte.

Den Æresygens Væddekamp,
Som Kiv imellem Brødre stifter,
Og Livets stille Fryd forgifter,
Og jager efter Røg og Damp,
Krøb aldrig ned i lave Dal:
Ei over Stand vil Bonden stige;
Gjør Datteren et større Valg;
Han svarer: «Nei, men søg din Lige! »

«Naar pengeløse Herrefolk
Paa Bondepigen Øie kaster,
Vee den, som ind i Snaren haster!
Foragt er ædle Hjerters Dolk;
Foragt er Bondedatters Løn,
Naar hun forandrer Stand og Klæder.
Nei Pige! vælg min Grandes Søn,
Og bliv din Mands og Bygdens Hæder! »

Dog lad mig ei paa Digtteriis
Kun Roser uden Torne male;
Forgylde Sorg, af Armod prale,
Og sjunge Drøm om Paradiis.
[47] Hvert Jordens Land sin Plage har,
Hver Stand har sine egne Byrder;
Og Livets Fryd ei sorgfri var,
Fra Kongethronen ned til Hyrder.

Ja Nød og Trang fandt ogsaa Vei
Til sig i Landmands Kaar at blande;
Alfaders Haand maa Agre vande;
Thi ellers voxer Grøden ei.
Man rundtom Mjøsenⁿ¹⁰ ofte saae
Et kronet Foraars Haab vansmægte;
Kun Dværge-Væxt kan Sæden naae,
Naar Himlen vilde Duggen nægte.

Den stjerneklare Høstenat
Sit Himmelblaa om Polen hvælver;
Strax Nordmand for sin Ager skjælver,
For Vinterfødens dyre Skat.
Vil ingen Vind velgjørende
De spæde Straa bestandig ruske;
Da skal han Melkesaften see
Borttørret af de frosne Buske.

[48] Strax steg den blege Hunger ned
I fede Dal og Sygdom fødde;
Og stærke Mænd fra Koner døde,
Og Børneflokk for Brødet græd.
O Handlende! nu gjælder det,
Hvor høit Du vil Brødkurven hænge,
Og om Du riig og glad og mæt
Kan trodse deres Suk, som trænge.

Har Du i Kornelofte nok,
Og aabner dem med aabent Hjerte,
Som føler dine Brødres Smerte,
Og borger ud til hungrig Flokk;
Saa følge Fred dit Handelsflag;
Og Lykken dine Skibe føre;
Og din fortrængte Broders Sag
Velsignet skal din Rigdom gjøre!

Bliv stolt min Norske Hædersmand!
Dit Held hver anden Stand opliver,
Dit kjække Bryst en Muur os bliver,
Om Kongehuus og Fødeland.
Selv Rigers Haab, vor *Kongesøn*,
Et Landhuusholdnings-Selskab styrer;
Saa værdig Haand uddeler Løn
For dyrket Eng og tørre Myrer.

[49] Hæng Ærestegn paa lodne Barm,
I Glædskabs Gilde siig din Grande:
At den, som engang disse Lande
Beherske skal med vældig Arm,
Dig gav den dyrebare Skjenk,
Som gaaer i Arv til Sønesønner,
Til Ungdom siig: brug Flid, betænk,
Et Kongehuus din Sved belønner.

Indgyd i raske Drenges Bryst
Den Troskabs Ild, som dit opliver;
Det Mod, som uforfærdet bliver
I blodig Krig, i Kæmpedyst.
Siig til din Søn: Mens Grøde groer,
Lad Danner-Kongehuset mærke,
At Helten end paa Klippen boer,
At Nordmænd ere troe og stærke.

Fiskerierne

[50] Hvo stemmer min Sang til de smidige Toner,
Der svømmende lege som Fisken i Bæk?
Hvo lærer mig tælle det Havs Millioner,
Som Sjelen opfylde med Vellyst og Skræk?
Hvo aabner mig Afgrundens dybeste Huler,
Og viser mig Veien til Frugtbarheds Skjød,
Som Tusinde mætter, og Tusinde skjuler,
Som Rigdom opsluger, og glæder med Brød?
Tritoner, Havfruer, Naider
Forsvandt i de lysere Tider.

Min Tanke vil drukne blandt vrimlende Mængde
I Bække, i Elve, i Søer og Hav,
Forskjellig af Skabning, af Smag og af Længde,
Enhver os til Bytte dog Skaberen gav:

[51] Han truer – de flygte – Han vinker – de komme
Og hvor de forlade nødtørftige Strand,
Staaer fattige Fisker hos Karrene tomme,
Og trækker unyttige Baade paa Land;
Om Brødet han leder og sukker,
Naar Havet sin Kilde tillukker.

«Gak Døden i Møde», saa taler den Arme
Til grædende Hustrue og hungrende Smaa,
«Vil Himlen sig over vor Nød ei forbarme,
Af Trang i vor Hytte til Grunde vi gaae;

Her boe vi paa Klippen, den bær os ei Grøde,
Og hvo kunde sige til Stenen: bliv Brød!
Uheldige Moder, som Sønner mig fødde,
O! havde den fundet i Vuggen sin Død!
O! maatte dem *Sotten*ⁿ¹¹ bortrive
Før Hungerens Offer de blive! »

Stakaandet skreg Sønnen fra Bjergenes Toppe:
«I Baaden, min Fader! hist *Vaagen*ⁿ¹² er fuld,
Der Maagerne sværme, der Brislinger hoppe,
Der venter os Fisken, der finde vi Guld.

[52] Langt ude paa *Havbrynen*ⁿ¹³ saae jeg de Hvale,
Som holde paa Rovet en frygtelig Vagt.
Hvor *Brugden*ⁿ¹⁴ sig soler i dødsige Dvale,
Der saae jeg de Springerens modige Jagt! »
Saa Sønnen til Faderen sagde,
Og raske fra Landet de lagde.

Usynlige Banker, som loddess med Møie,
Opdages saa hurtig ved *Mærker i Land*;ⁿ¹⁵
To fastsatte Puncter man søger saa nøie,
At disse den tredie opdage paa Vand,
Hvis øverste Flade var liig allevegne,
Saa blank og saa blaa, og saa slet og saa vid.
Mon Videnskab lærte min Fisker at regne?
Nei! Himlen og Nøden, Erfaring og Tid.
Nuⁿ¹⁶ flyder hans Baad over Grunden,
Hvor Fiskene vrimle paa Bunden.

[53] Her kaster han Dræggen, det Baadenes Anker,
Udvikler sit Snøre, og madder sin Krog.
Den uvisse Lykke paa fiskløse Banker
Hans Møie saa tit, og hans Længsel bedrog.
*Tveanglede Forsynd*ⁿ¹⁷ ved Blyloddet falder
I Dybet, og Fiskeren lurar, og seer,
Og føler, og venter, og Himlen paakalder.
Det rykker – han drager – han sveder – han leer.
Jo tungere Byrde han trækker,
Jo gladere Haab det opvækker.

De rognfulde Fiske i Baaden indslænges,
Og Armen ei trættes, før drægtige Baad
Skal slæbes til Landet, der staaer hun og længes,
Som nylig udøste den bitterste Graad,
Den Moder saa frydefuld iler til Stranden,
Og forud hun siger: «see! Baaden er ladd.»
Med mange Umyndige møder hun Manden,
Hun seer ham, saa vaad, og saa træt, og saa glad,
De favne hverandre og sige:
«Gud gjorde de Fattige rige.»

[54] Nu vingede Rygte til nærmeste Grande,
Og derfra til Grande faer hastig afsted.
Strax seer man en Flaade sig hurtig bemandede,
Med Baaden til Fangsten enhver er bered.
Strandsiden bedækkes af tusinde Baade,
Selv Krøblingen humper med Krykken i Baad.
Syvaarige Dreng, begjærlige, kaade,

Sig slingrede Snøre af hjemspunden Traad.
Gjenlydende Frydeskrig høres
Af alt hvad, som lever og røres.

Men, legende Muse! stem haardere Toner,
Og syng om den trodsige Gjerrigheds-Grav,
Hvor Himlen med Havets Velsignelse kroner,
Og nøisomme Sjele saa rigelig gav!
Der sidder den knurrende tandløse Gamle,
Naar Mængden taknemmelig rykkede hjem,
Han træt af at drage, ei trættes at samle,
Til Baaden ei mere bær Ladningen frem.
«Til Landet!» saa bede hans Sønner,
Men Faderen hører ei Bønner.

Nu Østenvind vifter med lumrende Varme
Fra Bjergene høie ustadige Kast.
Her spændes i Aaredrag Sønnernes Arme,
Til Landet at slæbe høiformede Last.
[55] Men Bølgerne voxer, og Stormen forøges,
Og alting maa synke: her raabes i Nød.
Paa Hvælvet forgjæves om Redning der søges,
Og Sønnernes Koner see Mændenes Død;
De ginge saa glade til Vandet,
Men nu staae de Enker paa Landet.

Og – Himmel! hvad hører mit bævende Øre
Hist henne i Bugten, hvor Fangsten slaaer til?
De vredes, de kives, de Nederlag gjøre,
Den graadige Vindelyst slugende vil

Beriges alene, den skrækker og jager
Afmægtige Mindre, og aldrig blev mæt,
Man skyder til Vidne, gjør Anlæg til Sager,
Den Rigeste truer med høieste Ret.
En græsselig Offerrøg stiger
Mod Himlen, som alle beriger.

Nu løfter en Olding ærværdige Stemme:
«Halvhundrede Aar ere gangne forbi,
Da reistes en Trætte, jeg kan det ei glemme,
To Brødre tilegne sig eet Fiskerie,
Og Fiskebjerg fylde den Bugt, hvor de kives,
Her trættes, her stævnes, her falder en Dom.
[56] En vinder, en taber; men begge vantrives,
Og Fisk aldrig mere til Brødrene kom.
Den Bugt blev af Himlen forbandet.
Ved Trætte skyer Fisken fra Landet.»

Fredelskende Muse! søg op hine Strande,
Hvor Storsilden vanker i Garne og Vod.
Guldkysten og Peru er fattig mod Lande,
Hvor sølvblanke Sildbjerge glimrende stod,
Hvor ei mellem Menneskeblod til de Skatte
Man grusom behøver at trænge sig frem,
Som nordiske Folkeslag hastig erstatte,
Hvad Jorden af Frugtbarhed nægtede dem.
At samle, men ingen til Skade,
Gjør Rigerne rige og glade.

Her smilede Solen fra Bjergenes Toppe,
Med spillende Straaler paa staalglatte Hav,
Og strax vare tusinde Fiskere oppe,
Enhver sig i Baaden til Garnet begav;
Nu Garnene lettes, Sølvtafler udbredes
Saa blanke, som hine paa Herrernes Bord;
Utallige Retter af disse beredes,
Naar Havet bespiser den hungrende Jord.
Hvor vare de Fiskere raske,
At tage hver Sild af hver Maske!

[57] Man virker, og salter, og lægger i Tønder,
Og neppe var Sild i Beredningen stiv,
Før Skibe og Jægte omringe de Bønder;
Her kjøbes og sælges, og alting er Liv.
I Bødkerens Verksted maa Dixelen klappre,
Rebslageren dreier, og tvinder saa let.
I Vanterne klavre de Sømænd saa tappre,
Og Kjøbmanden tæller, og skriver sig træt.
Ved Sildens Beredning at dyrke
Den døende Handel faaer Styrke.

Men vee dine Hænder, som ilde behandler
Den dyre Velsignelse, Himlen Dig gav,
Som nydelig Føde til Gjødsel forvandler,
Og pakfulde Tønder til stinkende Grav.
Du graadig beriges ved svigefuld Vare,
Forglemmer din Broder skal leve med Dig.
De kostbare Gaver til Kulerne fare.

Her sukkes saa tungt over nedrige Svig.
Og den, Du i Handelen skader,
Har ogsaa i Himlen sin Fader.

Jeg haster til Vigen. Et Skuespil vinker,
Det herligste Fiskeren nogentid saae;
Der stænges med Vodden, der sprætter, der blinker,
Og der Millioner indspærrede staae.

[58] De hvirvelviis løbe, de ile, de lede,
Om Frihed af Fængsel, men alting er lukt,
Og strax vare hundrede Hænder tilrede,
Opøsende Rigdom af kaagende Bugt.
Tit stode i slige Arrester
Ei mindre end hundrede Læster.

En *ganer*, ⁿ¹⁸ en *sprænger*, ⁿ¹⁹ en flekker, en røger,
En steger, en kaager en Gjæstebudsret,
En fylder sin Tønde, og pralende spøger:
«Den Flamske skal vrages, naar Du bliver ædt;
Til Strædet at komme Du er balsameret,
Haardsaltet Du trodser Forraadnelsens Magt,
Paa Fyrsternes Borde Du bliver fortæret;
Mig synes at høre, hvor der bliver sagt:
Os smager ei herligste Frugter
Mod Silden fra nordiske Bugter.»

Men siger mig I, som randsage det Dybe!
I stærke blandt Aander, som alting forstaae,
[59] Som kalde det nedrig ved Jorden at krybe,

Naar Nogen paa Landevei sikker vil gaae;
Beskriver de Love, som Fiskene drive,
Og hvorfor de komme hvert Aar til en Strand?
Og hvorfor de borte fra Kysterne blive,
Hvor fordum de svømmede tørre paa Land?
Mon Havets Mangfoldighed følger
Af Hændelse Strømmen og Bølger? [n20](#)

[60] O! taler, I Gøthaborgs yndede Strande!
Mon Statens Indretning har fængslet det Rov,
Som vrimplende frem gennem Cattedgats Vande,
Adlydende møder? Forklarer den Lov,
Som aarlige Rigdom at komme bestemmer,
Og kroner med Glæde den blomstrende Stad?
Naar Nordmand ved Viigsidens Kyster forglemmer
De Dage, da Fangsten og ham gjorde glad.
Lyksalige Gøther beskriver,
Hvo er det, som tager og giver?

Skeeløiede Avind! synk ned til de Steder,
Hvor Havets Vanskabninger storme til Strid!
Vantreven paa Landet dit Hjerte Du æder,
Naar Himlen din Grande blev gunstig og blid.
Vi kysse den Haand af en herskende Fader,
Som styrer Afgrundenes talrige Hær,
[61] Som Overflods-Kilder for hine oplader,
Tillukker for andre, men elsker enhver.
Han seer, og regjerer det Hele,
Han ene kan viselig dele.

Han nægter et Sted, hvad han giver et andet;
Besøg hine Fjelde, hvor Granene groe,
Der jager den glubende Gedde i Vandet,
Hvor Ørterne raske sig hastelig snoe.
Man meder, og *dørger*,ⁿ²¹ og *Liner*ⁿ²² udsætter,
Og Søerne kappes med frugtbare Hav,
Af Mjøsen og Venneren sankes de Retter,
Som tusinde Munde sin Mættelse gav,
Og Bjergene raabe til Strande:
«Her vrimle og Fiske i Vande.»

Selv drager jeg Ungdommens Dage til Minde,
Blandt Fædrene-Klipper, hvor munter jeg sprang!
End seer jeg de Bække til Nideraae rinde,
End seer jeg mig selv med en Snoer og en Stang,
[62] Ved Bredden at mede i kjølige Skygger,
Hvor puddrede *Hæg*ⁿ²³ hænger Lokkerne ned,
Kasteller i Luften kan Ungdommen bygge,
Her sværmede Tanken paa eensomme Sted,
Da Grenen min Tinding berørte,
Slig Tale mig syntes jeg hørte:

«De legende Blomster om Panden sig slynge,
Og Lugten af Hæggen fortumler din Sands.
En Drift Dig besjeler, blev dristig at synge
Om Heden-Olds Helte, fortjen Dig en Krands!
Sæt Hæg over Laurbær, og elsk dine Fædre!
Opliv deres Ære, som Tiden har glemt!
Lad Sangen udmærkede Handlinger hædre;

Og naar den i stærkeste Toner er stemt,
Skal Klippernes Sønner Dig svare:
Vi ere hvad Fædrene vare.

Du elskerⁿ²⁴ – begynd i de kjelnere Toner!
Thi Kjærlighed var jo en Moder til Sang,
I Sange man bygger sin Elskede Throner» –
Der nippes i Snoren, nu bøies min Stang.
[63] Forrellen jeg vipper langt op i det Grønne,
Og glemmer min Drøm og Indbildningens Røst,
Men drager i Løndom et Suk for min Skjønne,
Og Haabet mig svarer i bankende Bryst:
«Nu lyktes det Fisken at fange;
Velan, det skal lykkes med Sange!»

Den Ungdommens Nektar hvo lader mig smage,
Af hvilken jeg drak ved den raslende Bæk?
Jeg maler forgjæves de glimrende Dage
Med Farver af Rosen og levende Træk.
[64] For hastig de gyldene Timer forsvinde,
Den modnere Alder er Høitidens Grav,
Som Bække fra Bjerge til Elvene rinde,
Og Elvene haste til bundløse Hav;
Saa Timer, og Dage, og Uger,
Aar, Alder, og Evighed sluger.

Jeg iler at synge om Manddoms Bedrifter,
Jeg synger om Fiskerens Kunster og Magt.
Hvo var for en *Varpe*ⁿ²⁵ den førstegang Stifter?

Hvo gjorde med Laxen den aarlige Pagt,
At han skulde søge hvert Foraar de Strømme,
Hvorunder den listige Snare var sat?
Hvo bød ham forvorpen mod Elvefald svømme,
Som styrter sig ud over Bjergene brat?
Hvo sagde til kalkede Fjelde:[n26](#)
«I skulle for Elvefald gjælde.»

[65] Men alting sig taber, jeg bævende skuer
Den Svage, som gik mod den Stærke i Kamp:
Der staaer Leviathan og fnysende truer,
Og himmelhøit spruder han Havet i Damp.
Et tredobbelt Harnisk af Kobber maae dække
Dens Bryst, som foragter den synlige Død,
Som tør til en Tvekamp Harpunen udrække
Mod Afgrundens Konge med drabeligt Stød.
Den billig med Livet undgjældte,
Som spændte med Hvalene Belte.

Der lege de Kroppe saa store som Fjelde,
Nu svømme de stille, som flydende Øe,
Nu staae de paa Havet med Sporrenes Vælde,
Det Tordenskrald siger: skjælv Fisker og døe!
Men Skibet sig nærmer, i Slupperne stige
Forhærdede Dværge til ulige Strid,
De rykke mod Kæmper i Fiskenes Rige
Med dristige Aaredrag: Nu er det Tid
At have de Vaaben tilrede,
Som trodse den Mægtiges Vrede.

Brat render i Dybet den saarede Kæmpe,
Og bævende Spyd staaer i spækfulde Barm.
Ei Linerne stoppe, ei Slupperne dæmpe,
Ei modsatte Aarer hans Fart og hans Harm;
[66] Fra Dybet i Luften man seer ham at springe,
At falde, at trættes, at flyde, at døe;
Matroserne djærve paa Ryggen sig svinge,
Og Hvalblodet farver den himmelblaa Søe,
Og dette var Seierens Mærke;
Her sloge de Svage den Stærke.

I Jordens Tyranner, som trodse med Styrke,
O! kommer og seer, hvor den Vældige faldt.
De Svage med Rædsel den Stærkere dyrke,
Men Miskundhed ene tryg raader for alt.
En Kæmpe, som frygtes, angribes af mange.
Den Svage, som elskes, er sikker ved faa.
Hvor listig bevæbnes den Haand, som er bange,
Og Styrke for Kunsten tilbage maa staae.
Det er ved at fire og hale,
Man trodser de modige Hvale.

Men een er den Stærke, om ham vil jeg sjunge,
Som hersker i Dybet, og raader paa Jord,
Som tordner i Skyen, saa Bjergene gunge,
Og Havet og Stormen adlyde hans Ord.
Naar Menneskedjærvhed til Orlog sig ruster,
Og ængster fredsommelig Naboe med Krig,
Han byder: Orkanen i Seilene puster,

Og Havet bedækkes med tusinde Liig,
Og tusinde Helte, som døde,
Gav Havets Indbyggere Føde.

[67] Tilbeder den Største, I Stærke paa Jorden,
Og bøi Dig i Støvet, afmægtige Kunst!
Udbreder hans Ære, I Fyrster i Norden,
Som herske hos Havet ved Alfaders Gunst!
I Fædre for Lande, som rundelig mættes
Af Fiskenes Riges frugtsommelig Barm,
Naar dyre Juveler i Kronerne sættes
Ved Havets Beherskeres mægtige Arm:
Udbreder fra Fjeld og til Fjere
Den Eviges Navn og hans Ære!

[Den gamle Nordmand]

Den gamle Nordmand, eller Gjenlyd fra Norge af Eugenes Eugenetes,
et Latinsk Digt om Indføds-Retten. [n27n28](#)

[68] Jeg synger ei om Krig og ei om Heltes Trætte,
Ei over høie Fjeld min Geist tør Flugten sætte:
Jeg boer i stille Dal ved Bredden af en Elv,
Foragter Verdens Roes og synger for mig selv.
Naar Grøde dyrket Jord, naar Haven Frugt vil bære,
Naar Faaret trives vil og Engen frugtbar være,
Saa signer jeg den Dag, jeg gik fra Verden ud,
At nøies her med lidt, og trænge kun til Gud.

En Aftenstund jeg sad i Hægge-Lundens Skygger,
Og saae mod fjerne Fjeld, hvor Ørnen Rede bygger,
Blev vaer hans Kæmpefart og mindre Fugles Skrig:
Mon disse, tænkte jeg, din Flugt misunde Dig?

[69] Jeg tænkte paa mig selv, paa Ungdoms tunge Dage,
Paa Andres høie Flugt, mens jeg stod langt tilbage,
Jeg mangan Fremmed saae, af tomme Løfter fuld,
At svinge høit i Skye, og Lykken var ham huld.
Stærk i sit Modersmaal, og dristig til at lyve,
Ham Veien aaben stod til Ærens Top at klyve,
Han lov'de Vunderverk paa Vallansk, Tydsk og Fransk,
Men ret i Gjerning kjendt, en Tosse var paa Dansk.
Jeg valgte Dyd og Flid, det er med disse Vinger,

Saa tænkte jeg, man høit til Værdighed sig svinger;
Tidt Haabet smilte frem og tidt igjen forgik.
Jeg glatte Løfter – men – en Fremmed Brødet fik;
Ei fød til nedrig List og ei til Træl at være,
Jeg kunde Hyklekunst og Betlersprog ei lære,
Jeg talte ærligt Norsk, min Skjæbnes haarde Lov
Med Smerte tidt beskrev, og tidt fik Navn af grov.
Flye, tænkte jeg, før Du i Vinen Sorg skal slukke,
Flye før gjeldbunden Ryg Du maa for Rigdom bukke,
Flye did, hvor dyrket Jord utryglet Brød Dig bær,
Hvor lige stræbsom Arm er Lykken lige nær.
Min Hu og Længsel stod til bjergegjærdet Slette,
Hvor ingen Fremmed skal min Hytte fra mig trætte,
Hvor Fødelandets Jord er sine Sønner huld,
Hvor nøisom Sjæl har nok, om ikke Tønder Guld.
Ja søg kun hvo som vil de tunge Æresposter,
Som mangen mødig Stund et ærligt Hjerte koster;
[70] Til dette Sorgenfrie jeg har Naturens Kald,
Foragter høie Spring, og ynker dybe Fald.

Saa tænkte jeg endnu paa sødt forsvundne Drømme,
Men om det var et Syn, hvo kan med Vished dømme?
Hvad heller jeg i Søvn med disse Tanker faldt,
Man drømmer helst om det man sidst har tænkt og talt:
Paa evig lukte Bjerg sig aabner grusom Hule,
Hvor, efter gammel Sagn, en Trold sig skulde skjule;
Her fløi en Huldre frem, hvis Aasyn trodsede
Alt, hvad os Rom har sagt om Sanggudinderne.

Sortspettet gylden Skind af Gaupen, Norges Løve,
Paa trinde Skuldre hang; i høire Haand en Prøve
Af Granens Foraars-Pragt en purpurknoppet Green.
I venstre Haand hun holdt trehjørnet Marmorsten.
«Vaagn, Skjald! saa raabte hun, og mig med Grenen
rørte,

Læs her i haarde Steen, hvad Rygtet nylig førte,
Læs, føel Dig selv og syng, velsign din Byrd og Æt,
Lykønsk Dit Fødeland, her staaer din Indføds-Ret.»
Nu foer en Ungdoms-Ild omkring det kolde Hjerte,
Nu Glæden fødte Lyst, nu Alders Afmagt Smerte.
Nu sprang i varme Bryst undfanget Glædes-Qvad,
Men fast seendrægtigt Vers paa stive Tunge sad.
«Vaagn, Skjald! blev Huldren ved, nu gjælder det, at
synge,

Til stærke Toner jeg din Stemme skal forynge,
[71] Følg, ei til Helicon, men til det Kildevæld,
Som sprang af haarde Steen paa Skovbedækte Fjeld,
Nu drikker Nordmand der det kolde Vand og tænker,
At det hans Moder er, som af sin Barm ham skjenker,
Hans Fødeland, hvor han fik Liv og Huus og Brød;
Men hvor han først i Dag sin Ret tilfulde nød.»
Med eet mig Huldren tog – Jeg stod ved vandrig Kilde,
og drak min Konges Skaal, og derpaa synge vilde
Om den, som Danske Mænds og Norskes Adelsbrev
Med faderlige Træk ved Indfødsretten skrev;
Meer gjæstfri nu end før skal Nordmand venlig smile,
Naar han en Fremmed seer hen til sit Hjem at ile,

Det er ei een, som skal hans Søn i Veien staae,
Og frem til største Haab paa Gjøglekunster gaae.
Nei, «vær velkommen nu», saa taler Landets Fader,
«Til Trælle Sønners Ret man meer ei overlader;
Tjen, Fremmed! her for Sold, nyd Gjæsteret og Løn,
Men Du kun Tjener er, naar Dansk og Norsk er Søn.»
Oplys os, om Du kan, hvo skammes ved at lære?
Og reis belønnet bort, hvo vil seendragtig være
Til Konstens Øvelse, naar den er Vei til Brød?
Min Landsmand er til alt at lære heldig fød.
Haab alting nu, min Søn, træd kjæk paa Lykkens Bane,
Mens over Fødeland her svinges Fredens Fane;
Der ligger Viisdoms Frøe indsluttet i dit Bryst,
Opelsk og dyrk og sank, og trives af din Høst.
[72] Om saadan gylden Tid og om vor Alders Ære
Jeg stod og vilde mig de bedste Toner lære;
Ubrugte Harpe jeg nu vilde stemt til Sang,
Og til forrustet Streng de stive Fingre tvang.
Men Huldren sagde: «Nei! Du stemmer op for silde,
Hvis om din Indføds-Ret et Qvad Du synge vilde;
Alt har en vældig Skjald øst denne Kilde tom;
Han er en Danner fød, men Harpen er fra Rom.
Nei stem, ifald Du vil, til Krigens haarde Toner;
Og om Du med din Sang min vrede Harm forsoner,
Saa giver jeg Dig her den Green, som evig grøn,
Ved rosenrøde Knop er over Laurbær skjøn.
Jeg mangt et yndig Digt blandt disse Bjerge hørte,
Og mangel vunden Løn til kronet Digter førte,

Nu høres ingen Sang – er Bull og Frimann stum?
Dog – *Luxdorph* sjunget har – enhver forsildig kom.
Saa syng nu Du min Harm, syng høit mod Norske
Skjalde,
Lad galdeblandet Røst dem op af Søvnens kalde,
Kun eet tilovers er; man undergrave maa
Den Fæstning, som man ei med Stormer-Haand kan faae.
Den Danske Maro sang (jeg brister) alt for heldig,
Saa fuld af Ild og Aand, som udi Sproget vældig
Graahærdet nu saa skjøn, som da han yngre sang,
Da Svenske Laurbærkrands paa kronet Danner hang.
[73] Du veed det lærde Sprog, hvis Skjønhed aldrig blegner,
Hver Sjelens Tanke høit, bestemt og yndigt tegner,
Vort haarde Modersmaal med Skam i Ligning sæt,
Saa laller spæde Glut, hvad Voxne tale ret.
Omsonst man da paa Norsk vil *Luxdorph* overstemme,
Dog Norske Huldres List skal Danske Skjald fornemme,
Hvis han ei alt for vel hos Landets Fader staaer,
Med saadant Klagemaal Du frem til Thronen gaaer:
*Landsfader! længe lev! dit Huus i Fredens Skygge
En vældig Himmelhær mod Vold og List betrygge!
Blandt Norske Klipper fød, jeg Kongens Landsmand er,
Og Tak for Indføds-Ret oplødet Hjerte bær.
Som Modersmaalets Tolk jeg underdanig klager,
At døde Sprog faaer Liv, og Indføds-Ret sig tager,
Og for tilføiet Skam jeg om Erstatning bad,
Og Straf for den, som ei paa Dansk herefter quad.*
[74] Saa skal Du synge, Skjald, blev Huldren ved at tale;

Men siden fremmed Sprog blev brugt til stærkt at male,
Hvad Tvillingrigets Folk har tænkt om Indføds-Ret,
Da saadan billig Bøn til bittre Klage sæt:

*Vi Danske, Norske, dog Indføds-Patent begjære
For hiint latinske Digt, det Hjerters Tolk maa være,
Og da det ei paa Dansk kan bringes frem saa skjøn,
Saa lyse Hjerterne det Digt i Kuld og Kjon.»*

Nu kom jeg til mig selv og Huldren var forsvunden,
Jeg gik til Bjerget strax, hvor man for længst har funden
En stor trehjørnet Steen, som ind med Flid var sat,
Hvorunder, sagdes der, forvaret var en Skat.

Det var just der, hvorfra mig Huldren syntes komme,
Og tyktes mig endnu jeg hørte Jordens bromme.

Jeg Stenen saae var lagt endnu paa samme Sted,
Men Overfladen vendt mod Jordens Afgrund ned.

Det er den samme Steen, jeg saae i Huldrens Hænder,
Og, Ordet: Indføds-Ret og samme Skrift jeg kjender;
Men hvad – hver Bogstav er af Alders Mærker fuld,
Som om de havde lagt fra Arilds Tid i Muld.

Jeg tænkte ved mig selv: i Hjerter findes skreven
Ældgammel Indføds-Ret, som blev en Tid fordreven,
Og maatte skjule sig; men nu for Lyset kom;
Velsignet være den, som vendte Stenen om!

Est quædam flere voluptas

[75] Den stille Sorg har og sin Glæde;
Det stundom Vellyst var at græde:
Et Vennelav af to og tre,
Som i hverandres Skjød udtømme,
Hvad ei beklemte Bryst kan rømme,
Gjør selv Bekymring smilende.

Søg op en Lund, en venlig Skygge,
Som kan Fortrolighed betrygge,
Langt bort fra vilde Sæders Larm;
Lad der de milde Taarer flyde,
Lad Venneraad dit Bryst indgyde
Den Olie, som helbreder Harm.

Et Glædens Ruus blandt frække Daarer
De rene Dydens Hjerter saarer,
Og har en bitter Eftersmag;
Adspredelser forvilder Sorger,
Og falske Trøstegrunde borger;
Men føder dobbelt Hjertenag.

[76] Hvor en vellystig Pige dandser,
Hvor Elskov fletter grønne Krandsler,
Fortrylles mangan Modens Gjæk;
Men, hvor den stille Taare rinder

Ned over tvende smukke Kinder,
Beskriv mig der de Skjønheds Træk.

Der seer Du Dug paa Rosers Blade,
Og tvende Sole sig at bade
I Taarers klare Kildevæld.
Naar Soel i Skye sin Straale bryder,
Regnbuens Glands hvert Øie fryder,
Og kroner himmelhøie Fjeld.

Er Doris ikkun din Veninde,
Og kan hun ved din Side finde,
Hvad hun ei fandt i Verdens Larm;
Betroer hun Dig sin ømme Smerte,
Og aabner frit det hele Hjerte,
Da bliv i dette Selskab varm.

Tit blev det Livets Lod for Smukke,
At lide, tænke, tie, sukke,
Og blev det din, at trøste dem;
Vær trofast, øm, men taus tillige
Forraad ei en fortrolig Pige;
Oprigtig, hvad hun klager, gjem.

[77] Paa slibrig Bane Du veilede
De svage Trin, som næsten glede;
Thi ogsaa Dyden vakle kan.
Tael Trøst, giv Raad, og kan Du græde,

Lad Medynks-Taare Kinden væde;
Her sømmer Graad den kjække Mand.

Dit Bryst den aabne Fristad blive,
Hvortil Fortrængte sig begive,
Og hvor de bør sig sikkre troe;
Saa har den stille Sorg sin Glæde.
Saa fandt Du Vellyst i at græde,
Langt meer end hvor de Frække loe.

Ubicunque bene eller min Kones Smag

[78] Jeg elskte meest det kjære Land,
Der var jeg fød og der opdragen,
Der sad jeg tryg ved græsrig Strand,
Og hørte stolte Bølgers Bragen,
Og tænkte: gid paa denne Øe
Jeg leve maa, og boe, og døe!

Jeg paa de grønne Enge gik
Imellem Agres gule Grøde,
Jeg Uld af Faareflokken fik,
Af muntre Qvæg oprigtig Fløde;
Naturen var min Øienslyst,
Og Sorgen fremmed for mit Bryst.

Jeg stod saa glad med Solen op,
Naar Sommerdagens Morgenrøde
Forgyldte fjerne Klippes Top,
Og Straaler sig paa Bølger brøde,
Og klar og blank som Himlen blaa,
Saa var min unge Sjels Attraa.

[79] Jeg kom til Byens qualme Borg,
Til Moders og til Daarskabs Sæde,
Hvor Glæder var forgyldet Sorg,
Hvor Armod gik i Herreklæde,

Hvor Vellyst Sygdoms Moder var,
Og Laster Dydens Maske bar.

Da sagde jeg: o, kjære Land!
Jeg seer ei dine hulde Skygger,
Ei Skov, ei Mark, ei Qvæg, ei Vand,
Og ei hvor Fuglen Rede bygger;
Hvad er Palladser, Torv og Muur
Mod Hytten og den fri Natur?

Men Damon kom, en Dalens Søn
Anholdte om min Haand og Hjerte;
Jeg elskede – fandt Byen skjøn
Og Landet at forglemme lærte.
Hvad blev nu Eng og Qvæg og Lam
Imod at see og elske ham?

Bedrøved Byen jeg forlod,
Thi Damon jeg forlod tillige;
Jeg saae den Eng, hvor grøn den stod,
Jeg saae Naturens muntre Rige;
Jeg sagde: det en Ørken er,
Thi jeg seer ingen Damon her.

[80] Nu førte Kjærlighed ham hen
Til Øen til sin kjære Pige;
Strax randt mig Solen blid igjen,
Min Øe blev dobbelt skjøn tillige;

Og i hans raske Favnetag
Jeg smagte Livets bedste Dag.

Thi hører Piger denne Sang,
Og lærer intet Sted at vrage:
Os falder Tiden aldrig lang
Ved Siden af en elsket Mage;
*Paa Bye og Land, paa Dal og Fjeld,
Udbreder Elskov Fryd og Held.*

[Lars Paskes Kugle]

Convolut omkring Lars Paskes Kugle, en mørk Tale for dem, som ikke kjende Kuglen.

[81] I den forvorpne Tid, da Kugler løfte op
Langt over høie Skye den vingeløse Krop,
Da Franskmænd tumles om i Luftens Hvirvel-Strømme,
Jeg og en Kugle fandt i Bergen at berømme,
Den kuglerunde Jord af Luft omgivet var,
Og mangel opblæst Gjæk taalmodig længe bar;
Men Jorden blev for trang, med Luft man fylder Kuglen,
Den hæver op sin Mand, og denne følger Fuglen,
Nu Kunsten stiger høit og alt for høit maaskee;
Mon han, som Fødder gav og skabte Vingerne,
Ei viste hver sin Vei? for Fiskeslægten Vandet,
For Fugleflokken Luft, for Adams Sønner Landet.
Hvad vil man dog saa høit? hvad kan man søge der?
En Egn, hvor ingen boer, og hvor man intet seer.

[82] Reis over saltene Søe til ubekjendte Steder,
Du seer dog flere Folk og lærer andre Sæder,
Priis Kunsten hvo som vil, vær stolt af dit Forsøg,
Pak fuld uhyre Skib med brændbar Luft og Røg,
Af Sigte Jorden tab, svæv over Skyers Fjelde,
Trods Torden, Lynild, Storm og Luftens hele Vælde.
Du synker ned igjen, fortæl os hvad Du saae,
Og hvem Du talte med, og hvad der var at faae,

Og hvi Du ikke blev med eet i blanke Egne,
Hvor vi blandt Himmeltegn Dig siden kunde regne;
Men hvad! om han som tryk paa Vindens Vinger gaaer,
Han paa hvis Kraftes Ord Planet-Systemet staaer;
Hvad! om han gav et Vink til Stormens Magt og Torden,
Og sagde: straf en Gjæk, som trives ei paa Jorden.
Nei! den jeg sjunger om paa Landeveien gik,
Lod Jorden bære sig, til han Befaling fik,
At gjøre Himmelfart paa Troens stærke Vinger;
Hans Kugle blev til Pant for dem, som den omringer.
Om Kunst og om Natur den Kugle Vidne bær,
Dens Middelpunkt af Guld med Sølv omringet er.
Som frugtbart Spire-Frøe til mange skjønne Poder,
Undfanges, skjules, groer, omgivet af sin Moder.
Som Æggets tynde Skal omkring sin Blomme var,
Saa hvide Elfenbeen Sølvfuglen skjulet har.
[83] Nu ligger Hind' om Hind', og Kugle gjemmer Kugle;
Eet Rede gjemme de, og Redet nitten Fugle.
De Sorte deriblandt trak Kuglens Auctor med,
Og flagre om ham nu, som Pant paa Kjærlighed;
De Røde Kuglen fik for Redet at formere,
Og følge Fædres Spor, udklække Fugle flere.
En heldig Mesterhaand sin Kunst betegner her,
Og om Naturens Kraft hvert Navn sit Vidne bær.
Og viser frem en Mand, som havde Færdigheder,
Hvorefter mangan Fransk omsonst udmattet leder.
Men denne Mand var Norsk, uskyldig, vennekjær,
En Kunstner, Patriark, og ærlig Mand især.

Montgolfier! Dit Navn sig vidt om i Verden strækker;
Men som en Nar Du dør, ifald Du Halsen brækker.

En Norsk Soldater-Sang

[84] Gaaer, Brødre! gaaer med freidigt Mod
Som til en Dands,
Retfærdig er vor Sag og god,
Og kjæk som Klippen Nordmand stod.
Og gik, om det end kosted Blod,
Som til en Dands;
Og naar de glade komme hjem,
Da fletter Norske Piger dem
En Krands:
Da fletter dem en Krands,
Da fletter, Piger! Krands. [n29](#)

Den Feige faldt, den Kjække vandt
I Orlogs Tid;
Op! viser Verden, det er sandt,
At Fædres Blod i Sønner randt,
At Nordmand altid Æren fandt
I Orlogs Tid:

[85] Han fandt den, om han fandt sin Død,
Naar Blod for Fødelandet flød
i Strid:
Naar Blodet flød i Strid,
For Fødeland i Strid.

I gamle Dage Skjalden qvad
Ved Feidens Bud,
I Sang om Seier Odin bad,

Strax stode Helte Rad i Rad,
Og Sværd i bredden Belte sad,
Ved Feidens Bud;
Men Odin var en Kæmpe blot;
Vi ofre Bøn til Zebaoth,
Vor Gud.
Vi ofre til vor Gud,
Vi ofre Bøn til Gud.

Vi frygte Gud, men ingen Mand
Paa Jordens Kreds;
Vi slaae for Konge og for Land,
Mens Armen Sværdet røre kan,
Vi trodse Kulde, Ild og Vand
Paa Jordens Kreds:
[86] Vi leve vil og døe som frie,
Og med vor Lod da ere vi
Tilfreds.
Da med vor Lod tilfreds,
Da ere vi tilfreds.

Vi elske Frihed, følge dog
Vor Ordens Lov,
Enhver Ulydig er et Drog,
Og ham hans egen Broder slog,
Saafremt han ei til Hjerter tog
Vor Ordens Lov.
Hver Agt paa sin Anfører giv,
Hvis ikke, da for Sværdet bliv
Et Rov.

Da bliv for Sværdet Rov,
For Sværdet bliv et Rov.

Men Du, som og i Spidsen gaaer
For kjække Folk,
Betænk, en Ærespost Du faaer;
Men hvis Du ei med Viisdom slaaer,
Du Gud og Land til Ansvar staaer
For kjække Folk;
[87] Hver Sjel blandt dem er dyrebar,
Og Slagnes Blod i Himlen har
Sin Tolk,
Og Slagnes Blod sin Tolk,
I Himlen har sin Tolk.

Saa ryk da op, du Nordmands Hær,
Følg Kongebud!
Du Herreskjold mod Fienden bær,
Og dine Venners Hævner er;
Ryk op, og seiersalig vær,
Følg Kongebud!
Soldat! fortjen et evigt Navn!
Kom saa igjen og tag i Favn
Din Brud!
Tag saa i Favn din Brud,
Kom, tag i Favn din Brud.

[Naturens Navnedag]

1769. Naturens Navnedag i Anledning af Skabelsens 2 Cap. 19 Vers, for at lykønske Hans Høiærværdigheds Hr. Biskop Gunneri Hjemkomst fra sin Nordlandske Reise.

[88] Du Tidens ældste Søn, Naturens Fødselsdag!
Da Morgenstjerner sang Alfaders Velbehag,
Da frem af svangert Skjød hver Skabnings Førstefødde
Med Yndest kronet, gik sin fælles Ven i Møde;
Da hver, ved Livet glad det første Offer bar,
Og kyste frydefuld den Haand, ham dannet har.
O! stolte Dag! opliv endnu min matte Sang!
Og siig mig, hvad Du saae, da Solen første Gang
Med Majestætisk Pragt din Herlighed forklarte,
Og Viisdoms Vunderverk paa Jorden aabenbarte;
Da selv Naturen stod af Skjønhed funklende,
Og med et himmelsk Smil sin *Skaber* hilsede.

*

[89] Naar kolde Norden har sin hvide Sørgedragt
Omskiftet med en ny og bundtet Foraars-Pragt;
Naar Liv og Kjølighed paa Østen-Vindens Vinger
Sig gjennem trange Dal til trætte Landsmand svinger;
Naar Jordens skjulte Skat frivillig voxer op,
Og Høstens rige Haab staaer tegnet paa hver Knop;
Ja naar endog *Tullin* sit Foraar malet har,

Mod Verdens første Dag det dog en Vinter var:
Fred mødte Glæden der og Kjærligheden brændte
Med Luer af den Ild, som Skaberen antændte:
Thi af Naturens Stad, hvad er det vi nu see?
Den halve Deel?... O! Nei, men kun Ruinerne:
Med Suk nu Mennesket sit Monarchie beseer,
Med Suk sig selv ... han var; men er nu ikke meer:
Et Aftryk af sin *Gud* han hele Verden viste,
Før med Uskyldighed han alle Ting forliste;
Han Enevolds-Regent, viis, god, retfærdig, skjøn,
Udødelig ... ja meer ... han var *Guds* egen Søn.
Besjælet af den Aand, som alt oplivet har,
Han kjendte strax, hvad *Gud*, han selv, og alting var:
Naturen sig frembød, ham til en Morgengave;
Hver Skabning lydte ham; men intet Kræ var Slave,
Alt i sin Orden stod, hver havde nok i sit,
Og *Adam* nok i alt; han sagde: det er mit.
For ham var Eden hist af ædel Vellyst fyldt;
For ham staaer mindste Blomst den første Gang forgyldt;
[90] For ham hver Rose der af yndig Rødme bløder;
Og Fugles Velkomst nu med kaade Toner møder;
Hvert Træe sin seige Green nedbøier tung af Frugt,
Og yder første Skat for Syn og Smag og Lugt;
Opfyldt af hellig Ild vor første Fader stod,
Og læste paa hvert Blad: at *Gud* er viis og god:
Med flygtigt Øie han den hele Kreds beskuer,
Og Hjertet brænder alt af Glædens rene Luer,

Ja første skønsom Tak fra ham til Himlen gik,
Da Førstegrøden han af Jordens Vellyst fik.

*

Af Gud opfyldt, hans Sjel til Jordan kaldes ned:
Naturen har ham nok et Skuespil bered:
Med Alles Bifald er hans Hyldingsfest berammet,
Hver Borger Stevning her at møde har annammet,
Her skal forsamle sig den hele skabte Hær,
Og Adam Navne skal uddele til enhver.

*

Nu Dyrerigets Hær bedækker Bjerg og Dal,
Den vrimler frem i Flæng til fælles Kongevalg;
Og Du blodtørstig Splid, som Avind siden fødte,
Som Fred landflygtig gjør i mindre talrig Møde,
Du var landflygtig her... hvert Øie Adam saae,
Hver sit Samtykke gav: han Konge være maae.ⁿ³⁰

[91] Strax et høimodigt Dyr med Magt sig trængte frem,
Hvis stærke Bryst var ligt selv Tapperhedens Hjem;
Dens drabelige Mund lod som den vilde sige:
«Jeg Kongen tjene skal, mod Voldsmænd føre Krige,
Min Styrke, Heltemod til Strid mig dannet har.»
Strax blev den *Adelsmand* og Navn af *Løve* bar.ⁿ³¹

En dristig kronet Helt, stærk, munter rask og skjøn.
Ved Pandens grenig Busk liig Skovens egen Søn,
Sin ranke Nakke ned for Adam ydmyg bukker,
Det er det Dyr, som nu for Prindsers Vellyst sukker;
Det Dyr, som to Gang' dør fordi det elskte Fred,
Vor Fader Navn af *Hjort* det strax at give veed.

Hist to Uhyrer frem i brune Peltse sprang:
Maaskee de trodse mod nyt Herredømmes Tvang;
Nei, de formode mindst, at Adams Sønner skulde
Af deres lodne Dragt forskantse sig mod Kulde;
Godvillig Lydighed de derfor byde frem.
Vor Fader kjendte strax og *Bjørne* kaldte dem.

Her en Republican med Forbeholdenhed
Blandt Flokken træder frem; han ei at smigre veed;
Han Kongen lyde vil, han Kongen og vil ære,
Naar denne hvad han bør, kun bliver ved at være;
Han er til Lands og Vands af kloge Anlæg fuld;
Han elsker Frihed meer end Verden elsker Guld;

[92] Ved ufortrøden Flid og god Forsynlighed
Han Forraad stedse har, af Mangel aldrig veed;
Han med sin Bygnings-Kunst kan standse Floders
Strømme,
Og tæt ved stridig Fos i trofast Bolig drømme;
Han saae betænksom ud, da han til Adam gik,
Og til et Ærestegn han Navn af *Bæver* fik.

I bundtet Klædning hist en Statsmand tumler om;
Den snedig bugter sig og synes venlig, from:
Som Ydmygheden selv den kryber, slikker Jorden,
Og frygtsom krymper sig for sin Monarkes Torden,
Sit søde sleske Sprog saa slibrig hvislende,
Som om den var oplært blandt Hoffers Hyklere:
Med Gordisk Knude den sin Krop indviklet har;
Uskyldig dog endnu den Adam yndig var;
Men gid han havde vidst, den skulde ham bedrage,
Han det Uhyre da strax havde bragt af Dage;
Men endnu havde den at skade aldrig tænkt,
Da Navn af *Slange* blev den uden Ophold skjenkt.

*

Ei Gud i mindste Orm sig uden Vidne lod,
Og Adams høie Sjel det Vidnesbyrd forstod;
I hvert forandret Slags han nye Mirakler kjender;
Ny Kundskab i hans Sjel ny Kjærlighed optænder;
[93] For ham Naturen er fra Gud et aabent Brev;
Hvert Støv et Viisdoms Ord, Guds egen Finger skrev.

*

I dyb Henrykkelse vor Stammefader gik,
Da nok et sælsomt Dyr han her at skue fik:
Det hopper, leger, leer, tobenet hurtigt tripper;
Det Adam ligne vil, med Øine stedse klipper;
De mindste Lader det at efterabe veed;

Til Hofnar, til Acteur det synes bedst bered:
Ved heldig Munterhed og Legems-Skabning var
Vor Gøgler den maaskee, som første Sæde har
Næst Mennesket, hvor just Naturen sig forandrer,
Hvor til et andet Slags den langsom overvandrer,
Og kun med sine Træk dens Vei betegnet er;
Den gaaer ei pludselig til Dyr fra Mennesker.
«O! Liighed! O! hvordan? mon Du for mig er skabt?
Hvi har Du Skjønhed da, hvi har du Talen tabt?»
Saa tænker Adam og et Suk til Himlen sender,
Til Selskab for sig selv blandt Dyr han ingen kjender;
«Nei, sagde han, Nei Du min Mage ikke er,
Men da Du ligne vil, Du Navn af *Abe* bær.»

*

Nu trakte sig en Skye med et fra grønne Lund
Op i den klare Luft; strax graaner blanke Grund,
[94] Og Mørkhed dækker til for Dagens Herskerinde,
Nu høres Knag og Brag, lig Lyd af stærke Vinde:
Man her forsamlet saae en let og munter Slægt,
Som hang i Luften tryg paa Vingers Ligevægt.

*

Nu splittes Flokken hist; en Røver styrter sig
Ned gennem tynde Luft til Jorden pludselig;
I venstre Haand han just et yndigt Bytte førte,
Hvis Kurren Adam som et Klagedigt anhørte:

Her saae man første Gang, hvor lidt Uskyldighed
Mod graadig Overmagt sig at beskjerme veed.
Sligt Offer Adam strax af Røveren forsmaaer;
Og *Ørnens* Navn den til et Kjendemærke faaer;
Men Fangen Frihed fik og søgte hine Skygger,
Hvor Fred hos Kjærlighed sin grønne Hytte bygger,
Og da den munter hen i Luften svinger sig,
Vor Fader sagde: Man skal *Due* kalde dig.

*

Hist synker langsom ned Naturens Øienslyst,
En vinget Skjønhed med regnbuefarvet Bryst:
Apelles havde skjult sit bedste Mesterstykke,
Og til sin Pensel sagt: «Forsøg ei meer din Lykke.
Knæl ned opblæste Kunst», hvis han kun havde her
Betragtet Glandsen af de Farver Adam seer:
[95] Blandt fjædret Flok man her den stolte Dronning saae,
Med sit priismatisk Slæb til Adam frem at gaae;
Ja naar hun Slæbet nu opreist mod Himlen holder
Og som guldspettet Vift' mod Solens Glands udfolder,
Man Blaaf i Violet med Grønt skatteret seer,
Og af Saturnisk Ring hver Kreds bekrandset er.
O! Skjønhed! Orden, Pragt, o! Skaber herlig, viis!
Saa løftes Adams Sjel til Himlen fuld af Priis,
Paafuglens Navn han knap vor Dronning havde givet,
Før liden Sværmer hist, ved varme Luft oplivet,
Paa Adams Finger sad og bredde ud sit Guld,
Og sagde: Jorden er af Pragt og Skjønhed fuld.

Paa fire Vinger, som den glad udbredede,
I mørk og brunrød Grund smaa Stjerner funkede;
Græsgrønt og Rosenrødt paa spæde Ryg var tegnet;
Blandt *Sommerfugles* Slægt den blev af Adam regnet;
Ja kort: Paafuglens Pragt Insekten ogsaa bær.
Og Adam Viisdoms Spor i mindste Flue seer.

*

Ulige Lighed var Almagts Prædikant,
Midt i Forandring selv vor Fader Orden fandt,
Og hvor med vilde Træk Naturen spiller, spøger,
Han med fordoblet Flid en Ordens Lov opsøger:
*[96] Hvert Kræ ved eget Navn, særskilt fra fremmed Slag
Med Fryd besyngte nu Naturens Navnedag.*

*

Ja Luften fyldes hist af høie Toners Klang,
Da Fugle-Choret til sin Skabers Ære sang
Vor Faders muntre Sjel et værdigt Selskab finder;
Den høit sig svinger op med hine Sangerinder,
Og offerer hellig Lov for sit og alles Vel:
Stor var da Gud i alt; men størst i Adams Sjel.
Der var, O! hvilket Lys! af Lysets Fader tændt!
Ei Sole blusse saa paa Himlens Firmament:
Fornuftens Øie seer: og strax er Mygget større;
Strax skjulte Sandhed maa den frem for Dagen føre;
Fornuftens Øie seer: strax lyser Almagt op

Og Viisdom skinner frem af mindste Blomsterknop,
Forgjæves havde Gud udødslet al den Pragt,
Forgjæves viist sin Kunst, sin Kjærlighed og Magt;
Om han ei havde skabt en skjønnsom Sjel tillige,
Som kunde Orden see i vidt udstrakte Rige,
Og gjennem Støvet selv sin Indsigt vikle ud,
Til Synet tabte sig og Sjelen saae kun Gud;

*

[97] Høitidelige Dag! hvad Lys bestråler Dig!
Hvor meget er Du ei vor mørke Dag ulig?
Iblandt Vildfarelser vi tumle, sukke, klage,
Naar Morgenrøden af Menneskeslægtens Dage
Opkratser i vor Sjel det ilde lægte Saar,
Og tabt Uskyldighed i frisk Erindring staaer.
Hvor lidt er det ei nu vort dunkle Øie seer,
Naar det med slebet Glas endog udrustet er?
Naar Kunst, Erfarenhed og Vid tilsammentaget,
Naturens skjulte Lov med Lykke har opdaget,
Vi mod den Herlighed, vor første Fader saae,
Vort Lys, hvor klart det er, kun Mørkhed kalde maae.
Dog har med svage Træk vor Afmagt penslet af
Den Ordens Lov, som Gud Naturens Kræfter gav:
Os var det og en Lyst Almagts Værk at kjende,
Vi derfor vovede Fornuften did at sende,
Hvor synbar Sandhed paa hvert Blad sig byder frem,
At den med Viisdom kan beriget komme hjem.

Men Løgn og Sandhed nu nær hos hverandre boe,
Og Nælder rundt omkring uskyldig Rose groe:
Man sjelden Honning nu foruden Gift kan finde,
Da onde Lysters Drift os fører om i Blinde,
Og ofte graves op med Flid af Jordens Skjød
Et frugtbart Spirefrøe til Sygdom, Pest og Død:

[98] Forvoven Dødelig! kom følg mig, see og skjælv!
Vær for Ulykker tryg; men frygt kun for Dig selv:
See Havet skummer op, hist aabnes Himlens Sluser,
Hver Bæk fra høien Hald ned over Marken bruser;
Af haarde Klippes Steen her vælde Kilder op,
Og Vandet skjuler nu Avnbøgens lodne Top.

Alt synker, alt forgaaer, selv Haabet synker med;
Alt er til Død bestemt; alt er til Hævn bered...
Men tyst... hvad seer Du der, er det en Øe som flyder?
Et Land, som sig endnu for flygtig Raae frembyder?
Det slænges hid og did, nu nært til Undergang;
Og nu paa Bølgers Ryg det høit mod Himlen hang...

Her et brøstfældigt Brædt Menneskeslægten bær,
Og Stammefædrene for Dyrerigets Hær!
Bundløse Kjærlighed! som dog ei alt nedsænkte;
Men midt i Straffen selv endog paa Naade tænkte!
Dig skylder Verden, at ei alt med eet forsvandt,
Og at man Redning her paa svage Fjele fandt.

Lad Vandet synke ned, lad Bjerge vise sig,
Lad Fængsler lukkes op og hver med Frydeskrig
Paa tør og trofast Grund begjærlig Foden sætte,
Lad *Noah* vælge frit blandt Bjerg og Dal og Slette,
Hvor han sit trygge Telt opreise kan i Roe,
Og endnu Føden see af Jorden op at groe.

[99] Men det for lidet er, Viinranken dyrkes maa,
Vor Tørst ei Lindring nok i Kilder kunde faae;
En kjølig Saft, som hist de trykte Druer svede,
Skal oplyst Patriark til Daarlighed forlede:
Man Helten reddet af Syndfloden kunde see,
Men ak! i Drueblod han daarlig druknede.

*

O! skam Dig, Menneske! ved din Opfindingskraft;
Fordøm til evig Tid den ulyksalig Saft,
Som qvæler Heltemod, og Viisdom selv forblinder,
Som elsker Laster op og Dyden overvinder,
Som ødelægger meer, end Pest og Ild og Krig!
Viindrue, havde man kun glemt at dyrke Dig!
Nei, Du var ei forglemt, hver Dag er Bacchi Fest;
Dig synger Frækhed Lov, den trives allerbedst,
Naar dine Taarer ned i tørstig Strube klukke,
Og undertrykte Dyd opsender tause Sukke,
Imedens Daaren leer og drikker Lasters Skaal,
Og Luften hviner grumt af Dumheds kjække Skraal.

*

Men holdt! hvor vil jeg hen? hvad har Viinranken gjort?
Hvi skal dens ædle Saft afmales fæl og sort?
Den lædsker, glæder, ja den giver Mod og Styrke;
Bliv Menneske kun ved din Viingaard vel at dyrke;
[100] Af det Naturen gav, du intet laste bør,
Beskyld din Misbrug for den Skade, Vinen gjør.
Ja bliv af Skade klog og lær Forsigtighed,
Randsag Naturen frit, men tag Fornuften med;
At ei det første Skin af Godt Dig maatte fange,
I grønne Blomsterbeed laae helst en giftig Slange.
Hvor Guldet lokker Dig midt ind i Jordens Skjød,
Tit giftbefængte Damp Dig byder sidste Stød.
Men, himmelsk Viisdom! Du, som bedst veilede kan,
Som har saa tit oplyst en taagemørk Forstand;
En Straale af dit Lys kan endnu Veien lære,
Ved Dig man Gud endnu kan i Naturen ære,
Du splitter Taagen hist, som Synet dunkelt gjør;
For nyttig Indsigt Dig man ene takke bør.

*

Hiin store Konges Sjel af dig bestraalet var,
Som tvende Rigers Folk frivilligt Offer bar:
Ham takker Israel for Fred og gylden Alder,
Ham Planteriget selv sin Ven og Fader kalder;
Han Engens Døttre seer og kjender hver især,
Han Viisdom høste kan, hvor Daaren sanker Bær.

Kneis paa dit Libanon du stolte Cedertræ,
Maaskee du blive kan din Konges Lye og Læe.
Og skjulte Skjønhed, som dit Hoved hist forstikker,
Du er ei heller glemt, see Kongen til Dig nikker.
[101] Kom Markens hele Slægt og bliv enhver bekjendt,
Din Skjønhed funkle ved det Lys, han har antændt.
Blyfærdig Rose dryp din Purpurfarve ned!
I Lillier eders Snee med kjelen Yndighed!
Udbreder paa hver Vei, hvor Kongen Foden sætter,
Fordobbler bundtet Pragt paa Palæstinas Sletter!
Men Zions Datter flye og skjul din Skjønhed vel,
At den ei friste maa vor store Konges Sjel.

*

Saa kom Naturens Lys fra Verdens Østerkant;
Bag Asiatisk Fjeld den hist med Solen randt;
Ved Morgenrøden alt Europas store Søster
Sig Krandsse fletter og af tidlig Skjønhed bryster;
Mod Vester mørke Nat hun end at svæve seer,
Og stolt ved eget Lys, Vankundighed beleer.
Men moden Skjønhed tænk, din Glands forsvinder snart!
See! Solen iler alt med ufortøvet Fart
Til Middagspuncten op; og Skyggens sorte Vinger
Med Hævn fra Bjerget ned sig over Sletten svinger:
Din rosenrøde Mund bag Mørkets Sørgefloer
Med Suk beklage skal, at Lys i Vester boer.

*

[102] Kom, hils din blide Dag, du Heltes Fødeland!
Som blomstrer rundt omkring Castalisk Kildes Vand;
Lad *Agamemnons* Støv med Roe i Graven hvile;
Til Lykke med din Fred, nu først kan Viisdom smile,
Og med betænksom Flid opdage skjulte Skat,
Da i sit fulde Lys din Skjønhed bliver sat.
Knæl her min Geist for ham, som Sandhed elsker op,
Og løft ham, om Du kan, paa Athos høie Top.
Slig Ærestøtte ham Naturen billig skylder,
Gjeldbunden Fødeland kun da sin Pligt opfylder,
Naar det mod Stjernerne sin Helt opløftet har:
Al Verden vidne skal: *Det dog forlidet var.*
En værdig Ærekrands selv Sandhed fletter Dig,
O! vise *Stagirit*, Du blev udødelig,
Da først af tykke Skov Du bød ukjendte Skare
At vrimle frem; og de, som før navnløse vare,
Af Dig fik Navn og blev, hver i sit Slags, bekjendt,
Man *Adam* skulde troe til Grækenland var sendt.
Rørt ved det mindste Suk fra smertetæret Krop,
Han øver billig Vold mod yndig Roses Knop,
Og kraftig Lægedom til Piners Verksted sender:
Helbredet Landsmand strax opløfter stærke Hænder,
Og fuld af skyldig Tak, fremviser lægte Saar,
Ja Lægens kjære Navn i Hjertet tegnet staaer.
Philippi kjække Søn! Du kjendte Mandens Værd;
Ved ham Du tidlig blev i ædle Konster lærd:
[103] Han kostbar Viisdom i din unge Sjel indprenter,
Og selv af nedlagt Skat indhøster rige Renter:

Stagires faldne Muur sin fordums Høide naaer,
Og Patriotens Sjel en sød Belønning faaer.

*

O! gylden Alder da for hver Minervæ Søn!
Naar Videnskaber faae sin velfortjente Løn;
Naar aldrig Ærekrands til Tossens Tinding flettes,
Og aldrig stræbsom Flid tilside skulde sættes:
Vær Macedonisk Prinds, stor ved Erobringer,
Men større dog fordi du Viisdom havde kjær.

*

Europa, glæd Dig nu, Du er ei meer forglemt!
Dig haver Pallas til sin Skueplads bestemt:
En frugtbar Egn ei skal omsonst sit Guld udbrede;
Og dine Skoves Dyr ei efter Ravne lede:
En Veronensisk Helt ud over Verden saae,
At han den hele Kreds afpenslet kunde faae:
Naturens Rigdoms Dyd Fornuftens Afgrund var;
Og meget svanger Jord sig forbeholdet har:
Vor Vise seer en Damp, som Klippens Top udpuster,
Og mod det store Syn forvoven sig udruster,
Men Ilden strømmer ud og Klippen giver Knald;
Skriv paa vor Hertes Grav: *Han døde i sit Kald.*

*

[104] Han døde... men dog er Naturens Lys ei slukt:
Roms lette Ørne nu fordobble hastig Flugt;
Lad Videnskaber paa udstrakte Vinger hvile,
Ret som man en Raqvæt i Luften seer at ile,
Hvor den sin Linie trak, igjennem mørke Nat,
Og har en Vei af Lys i Luften efterladt:
Saa stærke Ørne fløi hen over Alperne;
Man kunde deres Vei af Lys bestraalet see:
Roms Vaaben aabne først Europas lukte Øie,
Sig selv bevidst hun nu sin Skjønhed kan forhøie,
Mangfoldig Yndighed hun allevegne seer,
Og sine *Plinier* hun skal ei savne meer.

*

Af mange Blade nu Naturens Bog bestaaer;
Hver Dag en Urt deri sit Sted blandt andre faaer;
Hver Tue har sin Blomst, hver Blomst sin Døbefader:
Man aldrig daarlig stolt det mindste Straa forlader,
Som ei hos næste Slægt i Orden bliver sat,
Og regnet for en Deel af Planterigets Skat.
Selv kolde Norden med sit sneebestrøede Haar,
Af Skjønhed svanger, glad kan hilse blide Vaar!
De granbegroede Fjeld og grønne fede Dale
Begynde overlydt sin Skabers Sag at tale:
Naturens stumme Sprog er selv Veltalenhed
Og heldig Tolk for hver at oversætte veed.

*

[105] Mod Norden iler nu med nye Opdagelser
Naturens Elsker og sin Laurbærkrands frembær,
Hvorned at krone ham, som i Naturens Rige
Med Kjæmpeskridt tør op paa Jordens Knogler stige.
Og raabe: «*Kom Bufon, Bomare og hvo du er,
Hver med sin fundne Skat forsamler Eder her!
Omringe mig hvert Kræ, som før ved altings Vaar!
Og spraglet Flok, som hist paa øde Marker staaer!
Hver Blomst i Orden kom ved Siden af din Broder!
Kom al Naturens Hær, inddeelt i dine Roder!
Den hele Skare staae hver paa det rette Sted,
Som fordum var enhver af Skaberen bered.*»

*

Saa bød Anføreren; og Hæren mønstret stod:
Strax i Naturens Bog hvers Navn han skrive lod;
Paa Tingenes Natur han al sin Orden bygger;
Skeeløiet Avind ei saa trofast Bygning;
[106] Saafremt Naturens Lov en evig Grundvold er,
Saa skal hans Bygning staae til Verden er ei meer.
Var end min Bolig nu, hvor Bjørnen Faste holdt;
Hvor nøgen Klippes Væg, mod Stormens Larmen stolt,
Med krumme Hvælving har indhegnet mig en Hule
For al Naturens Pragt med Flid at kunde skjule;
Lad Ravne skringe der, lad Ulve tude nu,
Berguglen hulke ud sit hule *Hu Hu Hu!*
Lad intet uden Snee paa Bjerget voxer op!
Lad Stenens haarde Bænk modtage trætte Krop!

Naar kun ved Haanden er den Bog, vor *Svenske Vise*
Har skrevet, skal jeg dog *Naturens Mester* prise,
Og mætte Sjelen med udvalgte Skjønheder,
Naar al Naturens Kreds jeg der udbredet seer.
Velkommen da paa ny med dobbelt Velbehag
Du *Jubelfest* af hiin *Naturens Navnedag!*
Op *Svenske Døttre!* op, og Blomsterkrandse fletter,
Med lette Fingre dem paa Heltens Hoved sætter,
Naturens stumme Tak I ham forklare maae,
Og søde Triller høit *Liné* til Ære slaae!

*

Men blegner ei, om I fra Naborigets Fjeld
Et Gjensvar høre maae: Det er¹³² en gammel Gjeld,
Som der betales een af Landets lærde Sønner;
Viid: Norge føle kan; det og paa Velgjort skjønner,
[107] Naar fra Forglemmelse man redder Mark og Eng
Og døber Skjønheder, som voxte op i Flæng.
Mit kjære Fødeland! saa seer Du nu den Dag,
Som med sit blanke Smil forklare skal din Sag,
Og sige Verden, at blandt Norske Fjelde findes
De Blomster, som ei kan i Skjønhed overvindes,
Der fødes ogsaa den, som kjender deres Værd,
Og ei forgjæves bær det store Navn af lærd.
Selv Flora, prydet med Europas Havepragt,
Mod Norden nærmer sig og viser buntet Dragt:
«Stands, raaber vor *Gunner*, lad mig din Pragt fuldende
Med Blomster, som Du skal endnu for nye erkjende.»

I Brystet sætter hun, den Prydelse hun faaer,
Hun neier dybt og i sig selv forelsket staaer.
Holdt her, min Geist: og lad en Anden sige meer;
Du nødig tier... men naar Hjertet oprømt er,
Mod Velanstændighed man let sig da forsynder;
Man ved at rose tit fortørner sin Velynder.
Dog gak, mød Hr. *Gunner* og ei din Pligt forglem,
Paa Trondhjems Vegne siig: *Velkommen uskad hjem!*

Hjem fra den Viingaard, Gud mod Norden plantet har,
Hvis Tarv at fremme *Dig* en Drivefjeder var,
Til farlig Reise blandt Nordlandske Skjær og Banker.
Der af Neptuni Rov *Du* ogsaa noget sanker,
[108] Naturen rundt omkring *Dig* aabner frugtbart Skjød;
Navnløse Nyheder den hist og her frembød.

Vær da velkommen hjem: vort Selskab venter *Dig!*
Ja, Flora forud alt i Haabet glæder sig;
Ny Skjønhed venter hun paa Reisen er opdaget,
Og i sit søde Haab hun fandt sig ei bedraget;
Glad seer hun funden Blomst henført hver til sit Slag
Og helligholdt paa ny *Naturens Navnedag.*

Menneske-Malerier

[En øm Faders Betragtning]

En øm Faders Betragtning ved sin dødfødde Søns Liigsteen i Tronhjem 1770.

Den Fader, som her indføres talende, er Oberste og General-Veimester *Krogh*.

*

[111] Lykkelig sneg jeg mig bort af et Selskab, hvor den støiende Glæde havde borget en troløs Fred for et ilde tilfredsstillet Sind. Et tvunget Smiil røbede min Sorg, og qualte Sukke stødte, som Lynildstraaler, tilbage paa mit Hjerte. Med Selskabets Munterhed voxte mine Bekymringer, ligesom Natten alt mere og mere gleed langsom op over den blide Himmel. Flye, tænkte jeg, min Sjæl, flye og oplad Fængslet for de sorte brølende Sorger! Ravende slængte jeg mig frem gjennem den tykke Nat, og syntes at stride med Mørket, idet jeg streed kun med min egen Afmagt; med Møie [112] er jeg omsider kommen til denne Steen; og her... hvilken Udsigt aabner sig for den trætte Tanke!

Dyre Skat, som bevares under dette Marmor! har Du endnu ikke kostet mig nok? Skal her endnu en Tilgift af Taarer og Sukke? Kunde jeg fremkalde din Geist, Du, som hviler herunder, jeg vilde gaae i Rette med Dig, Du, som næsten havde berøvet mig min Lyksalighed og, idet Du døde, deelt din Skjæbne med den, Du havde at takke for Livet! O! SmerTERS Søn! saa vil jeg kalde dit Støv, at Du ei foruden Navn skal være begravet i en evig Forglemmelses-Nat! Grusomme,

som, efterat Du var død, næsten havde dræbt din Moder. Og havde jeg da vel havt Kræfter nok til at overleve Eder begge! men lovet være den Haand, som afværgede dette Stød!

Nok dunkede mit bange Hjerte; nok svævede mine Bønner omkring *Melisses* Seng; zittrende foer mit Haab tilbage, saa ofte jeg saae Døden med sin kolde Latter og skaldede Hoved at trodse min Sjels heftigste Ønsker. Kjærlighed, tænkte jeg, Du rene og brændende Kjærlighed, er det Dig man opløfter under Skyerne? Dig, man kalder Lyksaligheds Kilde? Glædens Moder? Livets eneste Sødhed? Jeg, jeg har smagt dine Frugter, jeg veed hvad Du er. Du fordobler alle Ting, baade Glæde og Sorg. Du forvandler Mennesket til idel Følelse. Skyggen selv kan virke paa den, som elsker. Men Eftersmagen af din Honning, hvor ofte er ^[113] den ikke giftigste Bitterhed? Sandt nok, mig førte Du ved Haanden, som det syntes, til en Lyksalighed, der overgik mine Ønsker: jeg og *Melisse* vare dine Yndlinge, og med et helligt Baand sammenknyttede Du vore Hjerter. Lykkelig ved Kjærlighed sov jeg i *Melisses* Arme, og Bestandighed var det eneste, jeg havde tilovers at ønske. Alt begyndte *Melisse* at blive vigtigere i mine Øine: hun havde gjort mig til en lyksalig Mand, og nu lovede hun at ville gjøre mig til en endnu lyksaligere Fader. Aldrig havde det sødeste Haab og den heftigste Frygt stridet haardere end nu i mit beklemt Hjerte.

Haabet viste mig igjennem Indbildningens Perspectiv en lang Række af sildige Efterkommere. *Melisses* Førstefødde var den nærmeste og altsaa den største i mine Øine; et levende Aftryk af sin elskværdige Moder! min Sjels dannende Indbildningskraft malede Rosens Purpur og Lilliens Snee med kjelen Skattering paa det uskyldige Ansigt; gule

Lokker saae jeg at bøie sig med silkebløde Krøller omkring det blaaagtige Skjær af de spæde Tindinger; jeg saae de lyseblaae Aarer, udsprede over Panden, at forstikke sig under Haaret, som man kunde see en Aae at udsprede sig i mange mindre Bække med mangfoldige Bugter og utallige Grene over et Blomsterbed, for igjen at tabe sig i det grønne Smaakrat. Men drømmende Indbildning! din Herlighed er [114] forfængeligere end Skyggen. Hvor gjør Du Dig ikke tilgode paa vor Elendigheds Bekostning! den Lykke, vi haabe, behænger Du med en bedragende Sminke, med funklende Diamanter. Langt borte funkler de, skjøndt de ere uægte. Og al denne Møie paatager Du Dig, alene for at bedrage os med desto større Eftertryk. Langt førte Du min Sjæl gennem den tilkommende Skjæbnes mørke Gange: med dine fortryllende Løgter behængte Du Veien paa begge Sider; og næsten var jeg kommen til Enden, da alle dine Lamper med eet udsluktes; jeg vilde gribe min Lyksalighed, men fandt den ikke. Hverken vidste jeg frem eller tilbage, da jeg øinede et skrækkende Spøgelse: O! Frygt, det var Dig, jeg saae...

Hvor vare ikke dens Øine opspilede, forvirrede, brystne! en catonisk Mine var Venlighed selv mod det Ansigt, den viste mig; dog syntes den oprigtigere end Haabet med en forekommende Omhyggelighed at række mig Haanden, for at ledsage til det Sted, hvorfra Indbildningen havde forledet mig. Den viste mig *Melisse* og mig selv i vor daværende Tilstand. Følg mig, sagde den fremdeles, igjennem en anden Vei, imedens jeg lærer Dig, hvad som forestaaer. Skjælvende fulgte jeg min alvorlige Anfører, og mit bange Øie turde neppe kige frem til denne Forfærdelsers Skueplads: jeg saae *Melisse* kæmpende med sine Smerter; Døden [115] saae jeg malet paa de

blegnende Kinder; Perler af den kolde Sved trillede over Panden; den kjelne Arm, der saa tit har omfavnet mig, formaaer ikke mere. Ofte forsøger hun at opløfte den, for at takke mig for min oprigtige Kjærlighed; men ligesaa ofte synker den kraftsløs ned ved hendes Side. Hun udstønner det sidste Farvel! hun dør. Alt seer jeg mig selv blottet for Skjæbnens haardeste Stød. Jeg seer mig berøvet min Glæde og Hjelp, alt hvad jeg i dette Jordiske elsker og ærer. Mig selv seer jeg som et Offer for min Sorg, intet at ønske uden snart at kunne følge *Melisse*...

Atter igjen her smilede Haabet, og med et advarende Vink tilkjendegav min Anførers Bedragerier. See de mørke Gange, sagde det, hvorigjennem Frygten førte Dig næsten mod Aabningen af Fortvivlelsens Hule; gjennem sorte skrækkende Muligheder førte den Dig did, hvor intet værre var muligt. Det Modsatte er ligesaa muligt, og intet af alt det, Frygten viste Dig, er endnu virkeligt; din *Melisse* lever, og maaskee undgaaer hun Døden... Her oplivede sig atter min Sjæl, og jeg er- indrede, hvad en af vore Tidens heldige Sangere har sagt:

«Hvor Øiet ikke naaer,
Og Gisning ene leder,
Forvilder den sig tit
Imellem Muligheder,
[116] Og fattes Overvægt,
Da følger Slutningen
Med Længsel eller Frygt,
Hvorhen de trække den.»
Ewalds ulykkelige Prøve.

Saa stormede den ene grusomme Tanke mod den anden i mit oprørte Sind, og som Medbeilere ivrigere forbittres mod hverandre, jo nærmere de see det fælles Maal for deres Ønsker, saa fegtede Haab og Frygt med større Voldsomhed, jo mere det tvetydige Øieblik nærmede sig, som skulde bestemme min Skjæbne.

Melisse daaner, jeg flyer; skjælvende flyer jeg, men forgjæves: Frygten forfølger, jager, ængster. Op til Himlen flyer jeg med mine Bønner; Bønner fulde af Ild! den trykkende Nød nærrede Ilden, og nu brændte den i fulde Luer. Men kan Almagten, tænkte jeg, kan den evige Godhed tækkes et Offer, som Elendighed nu først aftvinger mig? O! havde jeg kun, da Lykken smilede, ydet min Velgjører tilbørlige Renter af de overflødige Velgjerninger, hvormed han overøste mig, saa kunde jeg dog med større Dristighed nærme mig bedende til hans Throne. Imellem disse Bebreidelser vovede jeg dog endnu at bede; thi hvad forsøger ikke den Trængende? Jeg ledsagede min Bøn med dette oprigtige Forsæt, at naar *Melisse* var reddet, skulde den Eviges Dyrkelse stedse hellige min Glæde, paa det den ogsaa [117] kunde forsukre min Sorg. O Verden! med al din indtagende Prag! hvor let er Du forglemt, naar man har smagt Bærmen af Bitterheds Skaal! Og Du, o evige Kjærlighed! hvor venlig smiler Du ikke til den Trængende, naar Venners Omsorg er afmægtig, naar Naturens hele lægende Forraadskammer er udtømmet, naar Almagt alene er i Stand til at redde. Dig være min *Melisse* anbefalet.

Saa tænkte, saa sukkede jeg, da man sagde mig, at Bønner vare unyttige, at jeg maatte berede mit Hjerte mod et Stød, som jeg længe med Bævelse havde ventet: *Melisse*, sagde man, har gjort Dig til

Fader, men med altfor stor Bekostning for sig selv. Hun er dødsens, og den Søn, hun har bragt til Verden, saae aldrig Dagens Lys...

Her sank min Sjæl, og fra dette Øieblik kan jeg ikke beskrive mine Tanker; jeg tænkte intet; Sandsernes Brug ophørte: Øiet saae kun sorte Hvirvler svømmende i Luften: der susede for Øret, som naar en stridrindende Fos, skummende af den opløste Snee, vælter sig ud over en steil Klippe, og bruser med fnysende Vrede mod enhver Steen, som tør sætte sig imod dens rasende Fart. Snart var jeg følesløs, da man gav mig Luft ved at underrette mig om, at *Melisse* endnu levede.

[118] Strax mærkede jeg den ubeskrivelige Forening mellem hendes og mit Liv. Længe kæmpede jeg dog endnu med min Afmagt, førend jeg blev i Stand til enten at takke eller bede. Men aldrig før fik Sjælen sin Styrke, førend jeg foer ud i de heftigste Bønner, Bønner der ei lade sig beskrive; mit ganske Hjerte var udøst i hvert Suk, hver Sene, hver Leveaand, hver Evne i Sjælen forenede sig til at bede. Ja nu, da jeg mere rolig kan betragte min Tilstand, beundrer jeg den Eviges Langmodighed, at han taaler en saa dristig Betler, at han ei fortørnes over den Bedendes forvovne Paastand. Dybt nedtrykte under vor Elendighed, men opmuntrede tillige ved det mindste Glimt af Haab, bede vi med saa megen Dristighed, som om vi aldeles intet Afslag vilde høre, og dette taaler Skjæbnens Herre! ja, dette er den Honning, jeg har samlet af Bitterhed, at intet skal bringe mig til at fortvivle, saalænge Adgang til Barmhjertighedens Fader staaer aaben for mine Bønner. Disse triumpherede endelig, jeg fik min *Melisse* tilbage.

Men ak! hendes kjelne Søn omkom ved at tage alt for oprigtig Deel i sin Moders Smerter... Dog, lille Forræder! tør Du tilegne Dig nogen Ret til min faderlige Ømhed? har Du fortjent, at jeg skal undskylde Dig? siig, hvad skal jeg skrive paa din Liigsteen? hvormed skal jeg i Dødens Land udmærke Dig fra dine Naboers Støv? skal jeg skrive: *herunder hviler den, som [119] vilde dræbt sin Moder, eller den, som døde af Kjærlighed, da hans Moder daanede, eller den lille Samson, derved sin Død vilde omstyrtet sit Huus, og begravede sig under sit Fængsels Ruiner?*

Om din Bestemmelse, siig, hvad skal jeg tænke? var dit Legem dannet, ikke for at indrømme en fornuftig Sjel, men for at plage den Elskværdigste blandt de Fornuftige? hvi holdt du op at være, just da du skulde blive til noget? skabte Almagten os for at deelagtiggjøres i Lyksalighed, saa tilkom jo ogsaa Digⁿ³³ Odin Lod? eller er det muligt, at den Evige kan tabe sine Hensigter? gives der Tilfælde, da den ei kan hvad den vil? Hvad har Du syndet, at Du ei maatte see Dagens Lys? eller er et kostbart Fængsel en Velgjerning? Frihed fik Du omsider, men efterat Du ikke mere var i Stand til at nyde den. Liv har Du dog havt, og Sjel! og denne uopløselige Deel af Dig, dette enkelte og udødelige Væsen, denne spæde Evigheds Arving, hvor er den? hvad lider den?... Er den vel indlemmet i de salige Aanders Selskab, hvori Dydens graahærdede Helte gennem en lang Række af Elendigheder neppe have fortjent at antages? Livet tabte Du, hvor Du fik det; Du leed Skibbrud i Havnen? Og er dette en Lykke? en Fortjeneste? Hvorfor skal jeg da lægge saa langt ud fra Landet, at jeg neppe kan øine Havnen? hvorfor mellem Skjær og [120] Klipper at vove sig ud paa et Hav, hvor Dyd og Uskyldighed saa ofte begravnes

under Fristelsers rasende Bølger? eller... dog dette kan jeg aldrig forene med den evige Kjærligheds Beslutninger, at en Sjæl, som endnu ei har havt Leilighed til at bestemme en eneste Handling, skulde forvises til de ulyksalige Aanders Forsamling, som qvæles af unyttig Fortrydelse over begangne Mishandlinger.

Her druknede min Sjæl i dybe Betragtninger. Tykkere end Natten var det Mørke, hvori den tabte sig. Dog blev jeg tilfredsstillet ved at tænke paa Evighedens Morgenrøde, der engang skal forklare det, som Tidens Nat har indviklet i mørke Skygger. Her syntes jeg at afbryde mine Betragtninger, ved at skimte gennem Mørket til det ene Hjørne af min Søns Liigsteen; der blev jeg vaer en Blomst; hvordan seer det ud, tænkte jeg? er ikke Nelden tegnet med samme Farve? Som i en halv Slummer inddyssede sig min Sjæl i denne matte Betragtning, da Morgenrøden begyndte at smile bag de sorte Fjelde, og Solens Straaler trængte sig frem imellem de Norske Pyramider, der bøie sig, som en grøn Krone, omkring den skarpe Fjeldryg. Nu fremstod enhver Ting med sin egen Farve. Strax kastede jeg Øiet til det Marmor, i hvilket var indgravet Texten til mine Bekymringer. Der saae jeg ved Hjørnet en Rose; hvad! tænkte jeg, var det denne Du lignede med Nelden? ^[121] en Provence-Rose, hvis blussende Rødhed fordunkler Kongernes Purpur? ja saa dømmes man om Farver, medens Natten skjuler Jordens Overflade. Ikke heller anderledes, tænkte jeg, dømmes vor kortsynede Fornuft om Evighedens Hemmeligheder, medens Tidens Nat fordunkler vor Udsigt.

Som ved en funden Skat, saa glad blev jeg ved denne Tanke: end naar min Tid skal endes som denne Nat! end naar Evighed klarere end denne Morgenrøde skal aabne for mit Øie en uendelig større og

herligere Skueplads! end naar alle mine Tvivl skulle opløses, ligesom jeg nu seer Skyggerne at tabe sig og flye for Solen! da skal jeg og see Dig, min elskede Søn! yndigere end Rosen, blomstrende ved de evige Floders Aabredde i Lyksaligheds Land. Her var Du kun en fortrykt Plante. I vor Jord vilde Du ikke trives; men faaer jeg see Dig hisset under din egen Himmelegn, hvor vil jeg ikke glædes ved det Eviggrønt, der slynger sig omkring dine salige Tindinger! ja, velkommen være mig den Dag, som skal retfærdiggjøre den Eviges Handlinger og forklare min Søns Skjæbne. Uskyldige Søn! kunde din Geist tale, den vilde straffe mig for mine Bebreidelser.

«Grusomme Fader, vilde den sige, uden Dig havde jeg jo ikke været til, og min Død, kan den ikke forsone de Smerter, jeg foraarsagede min Moder? til Lyksalighed er jeg bestemt, og hvo fradømmer mig en Dørvogters ^[122] Plads i de evige Boliger? Modvillighed har dog aldrig udelukt mig fra Ret til Himmelen; og siger mig, I Dødelige! hvo er kommen derind ved sine egne Fortjenester? Sandt nok, ingen har fortjent mindre end jeg, maaskee er og min Løn den ringeste; men den har dette tilfælles med den største, at jeg ingen misunder, intet savner, altid glædes, og frygter ikke for at blande min spæde Tone i den Lovsang, Overrenglene istemme den Allershøieste til Ære. Hvilke elendige Velgjerninger havde desuden ikke Jordens Indbyggere at tilbyde mig: jeg skulde see en Dag, som ingen fornuftig Dødelig betragter uden Græmmelse? fødes i en Verdens Alder, da den kjelne Vellyst forgifter hver Evne i Sjelen? blive Borger i et Land, hvor en elendig Efterslægt begræder de kjækkeste Fædre. Hvor jeg skulde see Mængden af mine Landsmænd i Mangel af andre Fiender at stride med Armod, hvor Sukke skulde viske mig i Øret den Elendighed, ingen turde beskrive. Nei, velsignet være min Moder, fordi hun

bragte mig død til Verden! velsignet være mit Fødeland, det beviste mig den eneste, den største Velgjerning, det nu kan bevise sine bedstfortjente Landsmænd; som min anden Moder annammede det mit Støv, for igjen at udklække mig, naar Basunens Lyd skal ryste Norges ærværdige Klipper. Ja da, naar Fjeldene dandse, naar Tronhjems Domkirke med dundrende Fart falder ^[123] ned over mit Hoved, og truer mig med endnu eengang at døe i Fødselen; naar mit Fædreneland, tilligemed den ganske Jord, svanger med altfor mange Børn, omkommer under sine egne Smerter, da skal min lille forklarede Bolig opstaae imellem Ruinerne, og være min Gud et langt herligere Tempel, end denne stolte Bygning, hvorunder mit Støv sover. Glad skal jeg da møde mit Væsens halve Deel, og med ubeskrivelig Fryd omfavne mig selv, min Gud, min Salighed.»

Syv Hænder om een Krands

En Fortælling, indsendt til Hr. Biskop Hagerups og Jomfrue Christies Bryllupsfest den 7de October 1777.

*

[124] Fra det forrige Aarhundrede levede endnu en gammel Bonde i en Egn, som havde alle nordiske Yndigheder. Et himmelhøit Bjerg opløftede sig fra hans Bolig, beklædt til det øverste med Fyrre og Gran, med Birk og Hæg. En Elv styrtede sig ud over dette Bjerg, og paa den lille Slette, hvor Mandens Huus stod, syntes den at have glemmt sin rasende Fart og flød langsom igjennem en Rad af Rønnebær-Træer hen over Markerne i mangfoldige Bugter, indtil den atter igjen med nogen Brusen faldt ned i den Fjord, som trækker sig ind til dette Sted, for at skaffe det alle [125] mulige Skjønheder. Ligesom en gammel Hjort, der er bleven gaaende tilbage i en Skov, som Jægerne enten havde forladt eller forglemt, saa levede denne Nordmand her. Vellyster have ikke fordærvet hans Legems- Bygning, og Misundelsen var ikke bleven ham vaer, for at kunne give hans Sind et Banesaar. I Ungdommen havde han havt Leilighed til at kjende temmelig nøie den nordenfjeldske Deel af sit Fædreneland. Der sagdes, at han en Tid i Verden havde forestaaet noget vigtigt Embede, at han ikke var fød Bonde, og at ikke Nødvendighed, men frit Valg, havde sat ham i disse tarvelige Vilkaar. En Aftenstund sad han paa Marken indtaget i den tækkelige Naturs Yndigheder. «O! » sagde han ved sig selv, «at være kommen fra Verdens Sværm til saadan Rolighed, som denne, det er at vaagne af en ængstefuld

Drøm; glad seer Du da disse Spøgelse forsvinde, som i Søvnne jagede den matte Sjæl. Eensomhed er Sjælens Hvile, og Naturens Betragtning dens sunde Føde.» I disse Tanker sad den Gamle ganske henrykket, da en forvirret Støien i Skoven gjorde ham opmærksom. Den kom alt nærmere, og voxte jo nærmere den kom. Langt fra hørtes Lyd af Skud og Valthorn, og deriblandt Klamren ligesom man knusede den ene Maskine mod den anden. Nu begyndte Lyden mere at forklare sig; man hørte vredagtige Ord ligesom mellem fortørnede Qvinder. Og nu kunde man allerede skjelne forskellige Sprogarter.

[126] Nogle talte Bergensisk, andre Tronhjemske, og atter andre Sundmørsk; men det som var det forunderligste, der syntes at være een i Flokken, som talede Latin. «Men hvad er dog dette, sagde den Gamle, og reiste sig, vil Sværm og Urolighed gjøre mig fredløs paa min gamle Alder, og forfølge mig lige indtil denne Afkrog?» Neppe havde han sagt disse Ord, førend den larmende Flok kom hovedkuls styrtende frem af Skoven; de vare Qvinder, dog større end Mennesker i Almindelighed, nye og forunderlige Skabninger at see for den Gamle; saavidt han endnu langt fra kunde fatte, havde de imellem sig en Blomsterkrands, som enhver af dem vilde drage til sig. Den Gamle talte dem, de vare 7 i Tallet; «Skade, sagde han ved sig selv, de vare ikke 9, saa kunde jeg indbilde mig, at dette Bjerg var Parnassus, og at jeg selv var Apollo.» Mindst tænkte den Gamle, at disse Nympher vidste af ham at sige, og endnu mindre, at de vare komne for at voldgive ham deres Trætte; ikke før saae de Bonden, førend det blev stille mellem dem, og enhver begyndte at sætte sine Prydelser i Orden. Derpaa treen de alle frem, og hvad man kunde samle af det, de alle paa eengang talede, vare dette: «Vi ere 7 Søstre, alle Døttre af Kjærlighed, skjøndt hver af os har sin Fader. Vi flette

alle Baand, og sammenbinde de menneskelige Hjerter til en Hovedhensigt. Efter vor Moder kalder man os alle Selskaber; men efter vore forskellige Fædre have hver af os sit Tilnavn. [127] Nu fandt vi alle paa eengang denne Blomsterkrands, i hvilken er indvirket, som Du seer, disse Ord: *For den smukkeste af syv, som fletter de stærkeste Baand.* Siig Du hvem af os Krandsen skal tilhøre; og vi ville lade os nøie med din Dom.» Den Gamle smilede til dette uventede Optog. «Ja man bør være gammel som jeg, sagde han, naar man skal dømme retfærdig om Smukhed. Havde Paris havt mine Aar, havde Venus neppe faaet Guldæblet. Jeg takker for den Ære, I bevise mig, og kan jeg fælde en Dom, som I maatte erkjende for billig, saa vil jeg glæde mig over at have reddet Krandsen, som I ellers vistnok havde revet itu; thi saa gik det i min Ungdom i Verden. Naar Flere bleve ivrige i at stride om Æren, strede de saalænge indtil de Alle tabte den. Jeg vil sætte mig op paa denne lille Høi, under den gamle Eeg. Der behage I Smukke at fremtræde een og een, og fremføre ordentlig hver sin Sag.» Saa talte han og satte sig under Egen.

Nu traadde den første frem, høiere end nogen af de andre, deilig især af Ansigt; hun bar en kongelig Krone paa sit Hoved, og hendes Haar skinnede af fyrstelige Gaver. En prægtig grøn Klædning var hun iført, hvori vare indvirkede næsten alle de Blomster, som pryde nordenfjeldske Bakker og Dale. Man kunde see, at en Mester havde begyndt dette Arbeide, at noget siden var tilflicket, som ikke svarede til Begyndelsen, og overalt, [128] at Klædningen begyndte at blive gammel. En vel skaaren Pen havde hun bag det ene Øre, men i den høire Haand Agerdyrknings-Redskaber, og i den venstre herlige

Belønninger. Ellers syntes hun at være voxen for hastig og for høit i Veiret. Hendes Legem var ikke i øvrigt saa smukt som hendes Hoved. Det lod ligesom hendes Lemmer vare for langt fra hverandre, hvilket gjorde hendes Gang noget mat og slunken, og at hun ikke førte sin Krop med den Virksomhed, som svarede til hendes Størrelse. Forvinder hun dette Tilfælde, tænkte den Gamle, og faaer hun Førlighed i Forhold mod hendes Høide, saa bliver hun en Skjønhed uden Lige. Hun neiede for Dommeren og talte følgende: «Jeg er fød i de gamle Norske Kongers Hovedstad Nidaros. Der var min Fader Biskop; han tilligemed 2 andre høilærde Venner droge betimelig Omsorg for at lære mig at skrive og holde mig til Studeringer. Jeg blev elsket af mange baade Læge og Lærde, baade indenlands og udenlands. Jeg bandt Baand imellem forskjellige Rigers lærde Mænd. Omsider blev een af Europas dydige Prindser forelsket i mig. Det var min Lykke og mit Fædrenelands; han fyldte min Haand med disse rige Gaver, som Du seer; nu har jeg neppe Tid til at bruge Pennen; jeg vinker til den flittige Agerdyrker, den indsigtsfulde Bygmester, den gode Huusholder, den raske Skytte, og belønner altid den Bedste. Rigets Grændser ere Grændserne for mine [129] Belønninger, men ikke for mine Baand. Mit Navn er det *Kongelige Norske Videnskabernes Selskab.*» Saa talte hun og satte sig ned tet ved Dommerens Fødder.

Dernæst kom den anden anstigende med dristige og afpassede Trin; hun var langt fra ikke saa høi som den første; ikke heller fuldt saa smuk af Ansigt, men velskabt, og førte sin Krop usigelig rask; hun var overdaadig i Klæder, ordentlig i sit Forhold, havde Levemaade som en Bypige. I den venstre Haand bar hun en stor Deel kunstige Maskiner, dog alle *en miniature*, i den høire anseelige Belønninger,

som for det meste vare patriotiske Borgeres ædelmodige Gaver. Dette bliver udentvivel en anseelig Skjønhed, tænkte den gamle Mand; thi jeg seer vel, at hun nu er lidt syg; men det er ikke til Døden. En grundig Læge helbreder letteligen i slige Tilfælde; thi uden jeg tager mærkelig fejl, er hun angrebet af det, som Lægerne kalde *Polypragmatie*. Ikke desmindre gik hun rask og taledede kjækt: «Værdige Gamle, sagde hun, Retviished skinner frem af dit Ansigt, jeg læser min Seier i dit Aasyn; lær at kjende mig og døm ret, saa forlanger jeg ikke meer. I Bergen, Hovedstaden for Norges Handel, er jeg fød. Jeg har mange kloge og veltænkende Elskere, ved hvis Omsorg jeg er bleven i Stand til at fremmane den sovende Bonde til at dyrke den svangre Jord. Paa de 7 Bjerge, der omringe min Fødebye, gaaer jeg daglig og opmuntrer ^[130] til at grave, rydde og bygge. Nye Handelsgrene søger jeg efter, og jeg har Hjerte til at fremlokke Kunsterne. Jeg binder firedobbelte Sløifer; Kjendere ville ikke negte, at mine Baand ere fortræffelige. Dog hvortil denne Vidtløftighed; jeg behøvede kun at nævne mit Navn. Viid da, at Du her seer *det nyttige Selskab*.» Ret som en modens Frue neiede hun derpaa og gik til Side for at sætte sig ned hos den første.

Nu kom strax efter hende en Bondepige, temmelig smuk, men eenfoldig og naturlig; hun var liden af Væxt og saae før og stærk ud. «Jeg venter just ikke, sagde hun, at Krandsen skal falde i min Lod, jeg er ikke saa stor, ikke heller saa pyntet, som mine tvende foregaaende Søstre. Men maaskee dersom det kom an paa grovt Arbeide, skulde jeg holde det med dem. Jeg er klæd paa Bondeviis, men saa ere og mine Klæder mit eget Arbeide. Jeg er fød paa Sundmøer, og inden Sundmøers Grændser indskrænker jeg mine Belønninger. Jeg har intet adeligt Navn; de, som sørge for min

Opdragelse, ville først, at jeg skulde fortjene det; jeg binder ikke Sløifer med Knuder. Farvel Landsmand! døm som Du vil. Jeg er temmelig ligegyldig.» Hun gik saaledes uden mange Complimenter hen til de tvende forrige, for at give Rum til den fjerde, som fulgte nu strax efter.

Denne syntes at være den yngste af det hele Selskab; hendes Skjønhed havde endnu ikke udviklet sig: dog ^[131] røbede hun allerede en smuk Herkomst, og vare der allerede nogle Træk, som lignede Minerva. Hendes romanske Dragt klædte hende godt. Hun begyndte ganske ukunstlet: «Jeg er en Bispedatter, fød i Bergens Skole. Jeg har ikke, som andre, Belønninger at uddele, jeg befatter mig ikke med nogen anden end mig selv. Mine egne Øvelser ere uskyldige; men unyttige skal de ikke kaldes, dersom de kan danne duelige Lærde, og forhindre, at de Sprog, som ere døde, ikke ogsaa skal blive aldeles begravne. Endskjøndt min Fader taler Latin, som sit Modersmaal, saa tør jeg dog sjelden tale det uden naar jeg bliver ivrig; thi jeg har en Stedmoder, som hedder *Prosodia*, hun er saa slem til at sidde paa Ordene med Folk. Jeg er, som Du seer, intet Modens Barn, thi jeg har hverken trykte Love, eller Signet, eller Medallier, eller Commissioner, eller Classer, men jeg kalder mig det *philologiske Selskab*.» Hun vilde gaae, men den Gamle satte hende paa sit Skjød; thi hun var endnu i den Alder, hvor det er gamle Folk anstændigt at spøge med Børn. «Deilige Glut! sagde han, og i det samme randt hans Taarer; gid Du maatte voxer, og gid Du maatte naae den Førlighed, som jeg paa mit Fædrenelands Vegne vilde ønske Dig! da skulde ikke Nordmænd fare over Havet efter dyrekjøbte Navne, ikke heller tabe Dyden, medens de erhvervede sig Lærdom. Men jeg veed mit Ønske er omsonst; gaae da mit Barn,

sagde han, og bliv saa stor, [132] som Du kan, men blev Du saa stor som jeg vilde, saa fik Du flere Fiender end Venner.»

Da hun nu saaledes med megen Æmhed var afskediget, kom den femte fremtrædende; det var een af de kjælneste Skjønheder; hun gik og legede paa en Luth, indtaget i sig selv, skjulende med megen Kunst den hemmelige Bekymring hun bar for at behage alle; hun havde Valthorn paa sin Arm, og en Harpe hang paa hendes Ryg. Hun skulde nær forhexet den Gamle med sine Kunster, dersom han ikke var bleven vaer, i det hun af en Hændelse vendte sig, at hun havde et langt Slæb, som ikke svarede til hendes øvrige Dragt, hvor der i en Folde sad og gjemte sig en liden Ulykkes Fugl, som, om jeg husker ret, hedder Eftersamling. Iøvrigt var af alle de foregaaende Skjønheder ingen saa fortryllende, som denne. «At behage og fornøie, sagde hun, er mit uskyldige Ønske, at udfinde Overeensstemmelse mellem forskellige Toner, er mit Mesterstykke. Jeg vederqvæger en følsom Sjæl med en Nektar af liflige Toner. Er nogen Tidsfordriv tænkende Sjæle anstændig, saa er det den jeg tilveiebringer. Luften er mit Element, alle oprørte Følelser løfter jeg paa mine stærke Vinger høit op over deres sædvanlige Kreds: Jeg hedder *frivillige Harmonisters Academie*, og at jeg ikke altid er harmonisk, det er fordi ingen Ting er fuldkommen; Du laster ikke en Flok af deilig syngende Lærker, [133] fordi der stundom kommer en Skade ind imellem og fordærver Harmonien. Og er det vel min Skyld, at der ere Mennesker til, som med faa eller ingen kan harmonere? Imidlertid at Du ikke skal beskyldte mig for at have været aldeles ørkesløs og unyttig, da har jeg en Datter, som er meget elsket i Bergen; hende har jeg givet den Opdragelse, at hun kan være den

lærvillige Ungdoms Hovmesterinde. Jeg forærer hende noget Dukketøi af Sølv, hvilket hun udsætter til Belønning for de Unge, som i Apellis skyggefulde Kunster vise den største Færdighed.» Da hun havde talt disse Ord, neiede hun og begyndte, i det hun gik, at lege paa sin Luth.

Neppe fik hun Tid til at komme af Veien for den sjette: med stærke Skridt kom denne anrykkende, klæd som en Amazon, holdende i sin Haand adskillige forfærdigede Præmier af Sølv: paa en Patrontaske, som hang til den venstre Side, var med megen Kunst indvirket hendes Vaaben, som var en Fugl, naglet til en Stang, og mange Skytter rundt omkring, som alle havde lagt deres Gevær paa en stadig staaende Opsats. Det er dog ikke Bellona, tænkte den Gamle, thi denne syntes til intet mindre oplagt end til Krig, hvor man altid skyder af fri Haand; ikke heller er det Diana, thi hun skyder Fuglen i Flugten. Imidlertid var der noget muntert i hendes Væsen; hun saae ud, som den der giver al Verden en god Dag. [134] «Jeg er ikke kommen her, Kammerat! sagde hun, for at gjøre mig lækker; Du maa gjerne gjøre lærde Miner over min Person, men jeg er tilfreds med mig selv. Jeg værner i det mindste Borgere til at taale Krudtrøg, og ikke være bange for Skud; selv sætter jeg Belønninger du, og selv vinder jeg dem; jeg afsætter Konger og indsætter dem. Naar jeg har Penge til Krudt og Kugler og et Glas Viin, saa maa Du beholde baade din Krands og dit Bifald. Ellers skulde det fortryde mig, om nogen af de andre bedre end *Skydeselskabet i Bergen* skulde træffe Papegøien.» Derpaa gik hun; den Gamle blev bange og torde ikke yttre en misfornøiet Mine, thi hun var ikke at spøge med. Langt borte havde den syvende imidlertid staaet, holdende Krandsen i Veiret, færdig, som det syntes, at levere den til den bedst fortjente: «kom nu

frem, Du Undseelige! sagde den Gamle, som skjuler Dig der borte i Skoven. Holder Du Krandsen, fordi Du er vis paa Seieren, eller have dine Medbeilerinder overantvordet Dig den, fordi ingen af dem frygtede, Du skulde gaae nogen i Forkjøb?» Nu kom hun med langsomme Skridt, prydet som Naturen selv, med en yndig Eenfoldighed. Hendes Klæder passede til Kroppen, og ingen af de foregaaende var saa vel dannet som denne. Hun havde et grønt Flor over sit Ansigt, saa man ikke strax kunde kjende hende; [135] hun bar paa sin venstre Arm nogle Guldkjæder, var for Resten intet mindre end prægtig. Den eneste Kostbarhed, man blev vaer ved hendes hele Prydelse, var een i et rødt Baand hængende, og med Demanter besat Æske, der var af Dannelse som tvende Hjerter, der syntes være sammengroede. «Her er, sagde hun, ærværdige Gamle! for din Domstoel den eenfoldigste af alle mulige Selskaber, men den ældste tillige. Jorden og jeg er fød i een Uge, og jeg er dog endnu i Dag ligesaa ung, som da jeg saae min første Dag; skjøndt ikke i alle Maader ligesaa lykkelig. Men ganske vist tænker jeg at overleve alle disse nye Skabninger, som her have talet deres Sag. Min Herkomst er ikke ringere end guddommelig. Mine Baand ere af Guld, de smelte ikke ved Ild, slides ikke ved Magt, dog ere de tilfals endog for dem, som boe i Hytter; ja for dem oftere, end for Fyrsterne i Verden; thi naar jeg skal opvarde ved Hofferne, binder man et Skjul for mine Øine, og der gjør jeg aldrig mine Sager vel, uden een og anden Gang, naar han, som styrer det Hele, just tager sig paa at veilede mig for at gjøre vel mod et eller andet Rige. For Resten er jeg mod alle Stænder lige velgjørende. Hvor man bliver kjed af mig, forvandles jeg til en Plageaand, værre end alle andre Ulykker paa Jorden. Denne Æske, som Du her seer, den bliver aldrig tom; min Fader har givet [136] mig

det sympathetiske Pulver, som forvares deri; naar jeg dermed bestrøer tvende Hjerter, smelte de tilsammen ligesom Vox, de trække sig til hverandre, som Magnet og Jern, uden altid at kunne gjøre Rede for hvorledes og af hvad Aarsag. Hvor jeg har anbragt dette, fødes aldrig Kjedsommelighed, mindre Kulde, allermindst Strid. Der følge mig Fred, Glæde og Velsignelse! der afbilder jeg, saa godt som det er muligt, Skyggerne af mit Fødested; thi jeg er fød i Eden. Der gjorde jeg mit Mesterstykke. For de første To var der i det hele Paradiis intet saa behageligt som min Velgjerning, og intet uden den, som de Forviste, fik Tilladelse at føre med sig. Jeg trøstede dem i deres Møie, jeg befordrede Folkemængden, og er indtil denne Dag Opdragelsens Støtte og Lyksaligheds Moder. At tænke eller tale om mig, hvor jeg ikke er nærværende, foraarsager strax nye Bevægelser; de unge Piger blive røde, og de Gamle sukke; unge Karle lee, men Enker græde; men Enkemænd gaae hen at giftes paa ny.» Saa talte hun og trak Floret fra sit skinnende Ansigt. Der funkledede af hendes himmelblaae Øine en reen og kydisk men tillige brændende Kjærlighed. Blyfærdigheds rosenrøde Farve blussede af hendes Kinder, men Farven tabte sig i en kjelen Skattering, og blev alt mattere og blegere, indtil man omsider havde den snehvide Hud, som omringede disse Æbler, og skinnede ^[137]herligere end Allabaster paa den urynkede Pande. «Værdige Velgjørerinde! sagde den Gamle, Du er Ægteskab, jeg kjender Dig, Du har oprørt min hele Sjæl, Du fører mig tilbage til de Tider, da ogsaa jeg nød din Velgjerning, da jeg ved Siden af en elsket Ægtefælle kunde undvære alt andet Selskab, og glemme alle Livets Sorger. Ja din er Krandsen, det er dømt og afsagt. Du, og ingen af de andre, forstaaer den Hemmelighed, at gjøre To til Eet. Kunde dine Søstre saa let sammenstøbe 100 Mænds

Villie og Forstand til Eet, som de kan samle deres Indskud til een Hovedsum, saa vilde vi faae hos dem alt, hvad de love os. Saa sandt det er, at den vanskeligste Sag overvindes ved forenede Kræfter, saa sandt er det og, at det er den vanskeligste Sag at faae Kræfter forenede. Og deri ligger uidentvivil Selskabernes Misregning. Du skulde tænke, at naar 20 til 30 Mænd, begavede med sund Fornuft, traadde sammen til at frembringe Noget, maatte det blive en Qvint Essens; og just bliver det en forstyrret Blanding af allehaande, og ingen af de forsamlede vil i Særdeleshed passere for Auctor; man troer desuden, at Lighed mellem Medlemmerne er Sjælen i disse nye Indretninger. Den er i det mindste det, som lokker Folk tilsammen. At Een af ringere Stand kan have den Glæde at modsige den, for hvilken han ellers maatte tie, det er en inderlig ^[138] Fornøielse. Men uidentvivil føder og dette mange Ordvexlinger, disse igjen Trætter, og atter disse Uvenskaber.

Nei, værdige Ægteskab! kunde Selskaberne dannes efter dine Love! Du fordrer ikke en fuldkommen Liighed; at den ene har hvad den anden trænger til, er Selskabers Grundlov. Imidlertid maa man rose de Belønninger, som disse Selskaber uddele. De kan ikke andet end opmuntre og gavne. De bevidne en uegennyttig Tænkemaade, og nu, da enhver især er bleven for svag til alene at udrette noget stort, er det maaskee et nødvendigt Onde at oprette Selskaber. Gak Du med Krandsen, guddommelige Skjønhed, og aflæg daglige Prøver paa, at din Indretning er den viseste, dine Baand ere de stærkeste, dine Belønninger de eneste søde Frugter, som Mennesket uden Fare kan æde, hvorved han sættes nogenlunde i Stand til at fordøie Livets mangfoldige Besværligheder.

Du kjender mig, faldt Ægteskab ham ind i Talen, men Du veed dog ikke, at jeg just i Dag beviser alt hvad Du haver sagt; jeg er i min ganske Ordensdragt i Dag paa Orninggaard; der har jeg fyldt mange Venners Bryst med mange Ønsker,¹³⁴ og tvende udvalgte Hjerter med retskaffen Kjærlighed. Efter høiere Befaling har jeg bevaret den yndigste Pige med det bedste Hjerter, til at glæde den værdigste Mand paa denne Dag. Hun har ved min Omsorg staaet hidindtil, ^[139] som den deiligste Rose i et Blomsterbeed, men med Flid skjult under grønne Blade, paa det man hundrede Gange skulde gaae hende forbi, og plukke andre omkringstaaende Roser.

Krandsen, Du har tildømt mig, sætter jeg i Dag paa hendes Hoved, eller, at jeg skal tale et andet Sprog, alle de Fortrin, jeg har for andre Selskaber, skjenker jeg i Dag den unge Bispinde. Brudgommen trænger hverken til min Beskrivelse, thi man kjender ham af Rygtet, ei heller til min Roes, thi han bliver derved ikke større end han er; desuden maa Du vide, jeg hykler aldrig, jeg skjær alle over een Kam, jeg gjør undertiden en vakker Pige ligesaa lykkelig med en Kapellan, som med en Biskop; men eet vil jeg dog sige Dig om Brudgommen, som Du altid kan lide paa er Sandhed. Jeg løfter ham ikke op i Skyerne, fordi han er vel skabt, har ypperlige Sindsgaver, og Ansigt til at indtage Alle ved første Øiekast; men Aarsagen, hvorfor jeg især elsker ham, er dette: først er han Mand for sit Embede, og lader det være sin Hovedsag; og jeg har mærket, at de bedste Mænd har gjort deres Koner ulykkelige, naar de have manglet deri; dernæst anseer han det for den største Ære at fortjene Alles Kjærlighed; og med saadanne Mænd lever altid Koner bedre, end med en Holger danske, som vil prygle det ganske menneskelige Kjøn. Kort sagt: i Dag er jeg ret i god Lune, fornøiet med mit Mesterstykke. Og nu, pynter Eder,

[140] sagde hun til de andre: og laver Eder paa at synge hver et Lykønskings-Vers til Brudeparret. See her har jeg et Glas, naar I see derigjennem, kan I see Bryllupsbordet, og det som er mere, det hele Selskab kan see og høre Eder.» Saa kom den Ene efter den Anden, saae igjennem Glasset, neiede og sang:

Det Trondhjemske

Fra Trøndelag vor Brudgom er,
Og han er Trønders Ære;
Udvalgte Brud, Du er ham kjær,
Og Du bør Krandsen bære,
Og gjør ham glad og lykkelig,
Saa skal hver Trønder signe Dig!
Og hvilke Mænd der kom fra os,
Dig Kjærlighed skal lære.

Det Nyttige

I Bergens Stift er Bruden fød,
Her blev en Trønder vundet:
Han takker Bergen og fortrød
Ei at han der blev bundet.
Fra Bergens Bye i Dag jeg har
Et Ønske for vort Brudepar,
At deres Lykke blomstre maa,
Som den paa Dyd er grundet.

Det Sundmørske

[141] Jeg paa min aabne Fjøringsfah
Fra Sundmøer hid er kommen.
Jeg Deel i begge Stifter har,
I Bruden og Brudgommen:
Og jeg velsigner begge to!
Gid deres Lykke længe groe!
Og voxe til Misundelse,
Saa er min Fryd fuldkommen.

Det Philologiske

At vores Brudgom Sønner har,
Det veed enhver at sige,
Men at jeg og hans Datter var,
Det veed man ei saa lige;
Jeg synger nu med Velbehag
Min hulde Faders Bryllupsdag;
Og jeg skal synge paa Latin,
Naar jeg bli'er voxen Pige.

Det Harmoniske

Jeg med min Harpe stemmer i,
Til Hjerter at henrykke,
Om tvende Hjerters Harmonie,
Naturens Mesterstykke:
[142] Gid deres Toner stemme maae,
Paa samme Streng de begge slaae!

Saa ønske vi vort Brudepar
Med Harmonie til Lykke.

Skydeselskabet

At sigte længe, træffe slet,
Man pleier samensætte;
Men sigte snart, og træffe ret,
Dertil udfordres dette:
At Skyttens Øie ledes maa
Af ham, som alt paa Jorden saae;
Saa gik det med vor Brudgom her,
Han derfor traf det Rette.

Ægteskab

Af syv den eneste jeg var,
Som hid i Dag er buden,
Og Krandsen, som jeg vundet har,
Den vil jeg give Bruden;
Og give alt hvad jeg formaaer,
Det bedste Par i mange Aar:
Saa de velsigne maae den Dag,
Da jeg har bundet Knuden.

Alle

[143] Nu den, som ei misunder Dyd,
Og føler andres Glæde,

Han tage Deel udi vor Fryd,
Og denne Sang tilstede;
Af Søstre syv den sidste var
Vor Brud, som Krandsen vundet har;
Kron Himmel selv vort Brudepar
Med Sundhed, Liv og Glæde.

[Syv sønderslidte Baand]

Syv sønderslidte Baand, flettede til en Krands paa Lovises Grav den 22de November 1779.

[144] Korsdrageren af Verden gaaer,
Som Slaven af sit Fængsel,
Med rette glad, naar han Farvel
Fik sagt til Suk og Trængsel;
Men naar en Lykkens Søn skal døe,
Da vil det gjælde Strid:
Naar Livets Middag mørknes skal,
Som randt saa mild og blid.

Da Verden, lig en Dalila,
Sin Samson ofte binder,
Syv grønne Baand om Heltens Arm
Hun alt for kunstig vinder;
Men Samson saae Philisters Hær,
Og saae de stærke Bast,
Og saae til Gud og Styrke fik,
Og sled dem, og de brast.

[145] Men denne Kraft at løse Baand
Var Himlens egen Gave;
Naar Samson synder mod sin Eed,
Saa er han atter Slave:

At Kraften kom her ovenfra,
Jeg nylig saae, min Ven!
Syv stærke Baand jeg briste saae,
Og kjendte Løseren.

Opdraget midt i Lykkens Skjød,
Ei kummerfulde Dage,
Ei Armod's Nød, ei Nærings Sorg
Lovisa skulde smage;
Som Rosen rød hun rinder op
I dyrket Blomsterbed:
Hvor let kan Hjertet bindes da
Til Verdens Kjærlighed!

Naar midt iblandt vort Folk vi boe,
Hvor nødig vil vi flytte?
Man fæster Bolig, tænker lidt
Paa Faldet af sin Hytte;
At rives ud fra Venner's Skjød,
Og døe i Moders Arm,
Var et af Hjertets stærke Baand
Udi *Lovisas* Barm.

[146] Nu Sundhed og et muntert Sind
Det tredie Baand jeg kalder,
Hvor favre Ungdoms¹³⁵ stærke Muur
For Dødens Vælde falder,
Hvor Alder, Sygdom, Hjertesorg

Ei Livet bittert gjør,
Lovisa glad, og ung, og stærk,
Mon hun ei nødig dør?

Og spør Du om det fjerde Baand?
Lovisa var jo Moder,
I Moders Sted, og Moder selv
For to Gang' trende Poder;
At see de kjære Smaa og døe,
Maa qvæle Mod og Alt,
Og mangen Moders kjække Sjel
Ved mindre Prøve faldt.

Men ak! der staaer den bedste Ven..
O! I som bundne ere,
I, som velsigne dette Baand,
Og har hverandre kjære,
Tænk naar det briste skal itu,
Og ynk *Lovisa* her;
Thi hun var og en elsket Mand
Som han var hende kjær.

[147] Og nok et Baand, som Ingen saae,
Som Ingen kan beskrive,
Det sjette Pant paa Kjærlighed
Sin Mand hun skulde give;
Det sjette Liv i Moders Liv
Opgive maa sin Aand!

Bliv Moder først, og siden siig:
Der brast et vældigt Baand.

Nu staaer der kun eet Baand igjen:
Det syvende og sidste:
O! synk i Afmagt ned Natur,
Naar dette Baand vil briste;
Naar Sjel og Legem skilles skal,
O! hvo kan løse nu?
Nu spændes alle Baand i eet,
Brist Hjerte, brist itu!

Men kom og see et Under-Syn:
Heltinden sønderriver
Med vældig Kraft de stærke Baand,
Løs fra dem alle bliver.
«Jeg færdig er», saa talte hun,
«At følge Dødens Bud,
Frimodig jeg forlader alt,
Og iler glad til Gud.»

[148] Til Ende Løverdagen var,
Og hendes Arbeids-Dage,
Da bad hun om, ved Jesu Bord
Tilsidst at maatte smage
En Forsmag paa den Glæde, som
Hun nu i Møde gik.

Hun blev deeltiggjort deri,
Og Hjertet Styrke fik.

Nu randt Sabbaten, og den blev
For hende Hviledagen,
Hun bad og stred, og sagde høit:
«Nu har jeg vundet Sagen!
For Dommen fri, ved Jesu Blod,
Og ved hans Naades Aand,
Jeg synge skal i Englechor:
Du løfte mine Baand.»

Ja, Jesu! Du er Løseren,
Din Arm har endnu Styrke,
Du trofast er til sidste Stund
Mod alle dem, Dig dyrke;
Selv bar Du Baand og derved brød
Vor Slave-Lænkes Last,
Du steg i Trældom ned for os,
Og Fængslets Døre brast.

[149] Men Du, som staaer i Sorg nedsænkt
Med sex halvvoxne Poder,
Og sukker for din tabte Ven,
Og Dines ømme Moder!
Søg Kraft og Trøst mod dette Stød
Fra samme Kraftes Haand,

Som for din Ægtefælle har
Opløst de haarde Baand!

Betænk, den Haand, som løste dem,
Kan Hjertesaar forbinde,
Og lede Dig til Himlen, hvor
Han ledte din Veninde,
Hvor Kjærligheds fuldkomne Baand
Skal aldrig briste meer,
O! salig den, som glad imod
Opløsnings-Timen seer!

Men endnu mere salig Du,
Som Striden her fuldendte!
Jeg saae din seierrige Død;
Gud saae mit Hjerte brændte.
Jeg af de sønderslidte Baand
En Krands Dig fletter her
Den har kun visne Blade mod
Den, Du i Himlen bær.

*

Paa Pladen.

[150] At overvinde
tre stærke Forenede:
Ungdom, Sundhed og et muntert Sind,

at saare
tre Slags oprigtige Venner:
Umyndige Børn,
en kjær Mand og
en udlevet Moder,
var kun
tre Dages Arbeide for den grumme Død,
da Velædle, nu salige, Madame
Lovisa Catharina Harmens, fød Rogge,
den 14de November 1779,
i sin Alders 28de Aar,
blev bortrykket
fra
den igjenlevende, dybsørgende Mand,
Storhandler i Bergen,
og Værge for Korskirken,
Velædle
Hr. Hillebrandt Harmens;
fra
tre Børn, hvis Hjerte hun havde vundet;
[151] fra
tre mindre, som hun havde baaret
under sit Hjerte;
dog,
i 6 Aars Ægtestand havde hun baaret
6 levende Børn,
og hun bar det sjette endnu
da hun døde.

Haardt
at stride for tvende Liv!
haardt
inden tre Dage
at tabe dem begge!
men hun vandt
det tredie,
det evige:
Glad i Gud,
løs fra alle Baand,
fuld af Længsel efter Salighed,
sagde hun
til Mand og Huus,
til Moder og Børn
til Velstand og Glæde,
sit ømme,
sit sidste,
sit evige
Farvel.

[152] Holder mig ikke op!
sagde hun til dem alle;
thi Herren haver givet Lykke
paa min Reise.
At have med sin Mand
eet Hjerte,
og
det samme Hjerte
for to Slags Børn,

at være dælig i Huset,
i Ægtestanden frugtbar,
og endelig, at dœ i sit Kald,
er Kjønnetts Roes.

Og denne Roes tilkommer
den Salige,
som hviler
herunder.

Jægers Minde

Iusere, Daphne, pyros Carpent tua poma nepotes.

Paa Pladen.

[153] Herunder hviler

Niels Knag Jæger,

fød paa Fitiegaard i Bergens Stift

den 12te April 1706,

død i Bergens Bye den 19de Mai 1780.

En Menneskeven af det gamle Oplag,

en Mand af Indsigter,

uden Pralerie,

grundredelig, uden Grovhed,

venlig, uden Smiger.

Oeconomien dyrkede han

som en Videnskab,

men ei som et Haandværk;

derfor blev han heller ikke riig.

[154] Hans levende Børn

er en talriig Kæmpeslægt;

stode de omkring hans Grav,

da sov han i en yndig Lund.

Han tog ingen Hustrue,

men en Myhr;

han udtørrede Myhren, og den ham;
han blev gammel, den blev ung;
han gav den Klædning
af modent Korn,
af tæt Kløver,
af yndige Blomster;
den tog hans Penge,
den svækkede hans Kræfter,
den grønnedes, da han døde;
thi bør den kaldes
Jægersminde.

Dog

Du begrædes
af dine Brødre,
som en Fader;
af dine Venner,
som en Broder;
af alle Veltænkende,
som en elskværdig Mand;
nyttig i dine Opfindelser,
ædelmodig i dine Handlinger.
[155] Jeg savner din Omgang:
Du var Klokker til den Kirke,
hvor jeg er Sognepræst;
men jeg skriver det
for at bryste mig deraf:
At Du indtil Døden værdigede mig
Navn af din fortrolige Ven.

*

Hvil i Fred, ærværdig' Gamle!
Du var altid huld og troe;
Hvor vi Hædersnavne samle,
Der skal *Jægers* Minde groe.

Sædemand ved Østersøeⁿ³⁶
Skrive skal i Linier rette
Paa den kornedækte Slette:
«*Jægers* Minde aldrig døe!

Meget saae, men høste lidet,
Var usikre Hænders Værk,
Sædevognen har udvidet
Agren og gjort Armen stærk.

[156] Kornet staaer, som mønstret Hær,
Plantet, som i kunstig Have;
Saa har *Jæger* vidst at lave
Lige Rum for hvert især.»

Men hvor Vognen ei kan rulle,
Klipperige Fødeland!
Mon ei *Jægers* Minde skulde
Groe til Trods for Tidens Tand?

Tænke, prøve, plante, saae,
Alle Godes Gunst at vinde:
Dette *Jægers* Æreminde
Skal i vore Hjerter staae.

Du maa gjerne Klokke blive,
Vil jeg sige til min Søn;
Verden kan ei Dyden give
Bedre Ærekrands til Løn,

End den *Jæger* med sig bær:
Fir' og Sytti Aar at være
Nyttig, elsket og i Ære.
Kan en Biskop blive meer?

Ahlert Hysings Eftermæle

[157] Min svage Digteraand, hvis Kraft og Ild forgaaer,
Af Livets Byrder qvalt, af Venners Tab nedbøiet,
En elsket Skygge fik ved denne Grav for Øiet,
Som den med matte Træk at male kun formaaer.

Men, Sandhed! kom, opret de høie Farvers Savn,
Vær mere tro end skjøen, Du var min Sanggudinde,
Jeg aldrig leiet skrev den Riges Æreminde,
Og bøied' aldrig Knæ blot for et borget Navn.

Kom Sandhed og vær døv til Venskabs stærke Røst,
Man overdriver Roes, hvor den i Hjertet taler,
Man elsker og er blind, og vilde Træk kun maler,
Hvert Billed' blev for skjønt i saaret Vennebryst.

[158] Min *Hysing* maler jeg, en gammel ærlig Ven,
Og hvo der dog endnu kan Ven i Grunden være,
Et vist indvortes Værd i mandigt Bryst maa bære,
Den Svage elsker snart og hader snart igjen.

Den glatte Verden er i Venskab altfor rund,
Udødsler Vennenavn til dem, den ikke kjendte,
Strax varme Følelser i bløde Hjerte brændte,
Men saadant Stjerneskuud er slukt i samme Stund.

Standhaftig *Hysing* var, ukunstlet, klippefast,
I Ord og Aasyn barsk, ømhjertet meer end Qvinder,
Nævn ham en Ven i Nød, og strax hans Taare rinder.
Den kolde Haardhed var saa tit de Stærkes Last.

Sit kjære Tvillingpar han elskte moderlig,
Det moderløse Pant af en elskværdig Moder,
Som med sit Livs Forliis gav Manden disse Poder,
Og gav ham Dødens Sæd, som nu først yttred sig.

Du Kæmpestærke, ja, Du fik dit Banesaar
Ved din Venindes Tab; det var din Troskabs Ære,
Tungt for de kjære Syv alene Sorg at bære,
Og bære Dødens Sæd i tolv samfulde Aar.

[159] Dig Rigdom Himlen gav. Det var ei altid sagt,
At hver en samlet Skat var just en Himlens Gave,
Syng hvo der vil om dem, som fra den Arme gnave
Den sidste Skjerv, der var i tomme Kiste lagt.

Jeg aldrig, Aaron liig, et Alter bygget har
For Guddom, støbt af Guld, og aldrig Krands flettet
For graadig Gjerrighed, af Andres Skade mættet,
Som Rov af Enkers Boe til egen Lade bar.

Din Skændsel synger jeg langt heller, som jeg kan,
Du, som seer haanlig ned paa Dyd, Du burde hædre,

Og har og veed og vil paa Jordan Intet bedre,
End at fortjene Navn af vederhæftig Mand.

Nyd dine Rænkens Frugt, indsvøb Dig i Dig selv,
Hør ingen Enkes Suk og ingen Skyldners Klage,
Tag Rentes Rente, vogt din Mammon som en Drage,
Men tænk paa sidste Dag, paa Død og Dom, og skælv.

Min *Hysing* ogsaa vist Huusholder været har,
Men aldrig haard og kold, og til at samle graadig;
Nei, til Betrængtes Trøst var han sin Rigdom raadig,
Kort sagt: af rige Mænd et sjeldent Exemplar.

[160] Han havde Børneflok, som trængte til en Arv,
Anstændigt Paaskud nok for at Blodigle være,
Og for at Andres Marv til egen Kraft fortære,
Dog aabent var hans Bryst til mange Venners Tarv.

Han Ære bar for Gud, hans Ord og Helligdom,
Tit synes rige Folk, de kunde Gud undvære;
Gud kan undvære dem, det er den sande Lære,
Og Himlen veed hvorhen tilsidst de Herrer kom.

Min *Hysing* foer i Fred, hans sidste Smerters Aar
Fra Verden drog ham ud, og Bønnens Sprog ham lærte,
Og Ordets rige Trøst helbredede hans Hjerte,
Naar Dødens Øxe hug ulægelige Saar.

Han i den bedste Havn sit Anker kastet har,
Gud styre Roret selv for os, som endnu sværme!
Vi glide Strømmen ned, mod Evighed os nærme,
En Storm, og Skibet strax mod Klippen knuset var.

Men kan et Afskeds-Suk betale Venskabs Krav?
Vi for de kjære Syv, vor gamle Ven forlader,
Om Held anraabe vil de Faderløses Fader,
Om Varetægt for dem paa Livets vilde Hav.

*

Paa Pladen.

[161] *Ahlert Hysing,*
Kammerraad og Foged over Saltens Fogderie,
født paa Molde
den 18de Januar 1720,
gift med
Jfr. Inger Elisabeth Augustinussen
1752,
død i Bergen den 4de Juni 1787,
hviler herunder.
Af 10
ægte Kjærligheds-Pant overleve ham
7,
3 Sønner og 4 Døttre;
2 af de sidste, Tvillinger,

kostede en dyrebar Moder Livet
den 30te October 1775.

Denne Død

var Dødens Forbud til den stærke Mand:

Han blev rørt paa sin Hofte, som Jacob,
11 Aar derefter kom samme Rørelse paa samme Sted,
gav ham Aar og Dags Kald og Varsel,
øvede ham i Bøn og Taalmodighed,
gjorde ham løs fra Verden,
beredde ham langsom til Evigheden.

[162] Jacobs Bøn var hans sidste Bøn:

Herre! jeg bier efter din Salighed!

Læser!

Kalder Du

Rigdom et Gode,
kjærligt Ægteskab et bedre,
Glæde af haabefulde Børn,
Ægteskabets Krone,
oprigtigt Venskab af mange Retskafne,
Sjelen i Livet;
men en salig og sagte Død
det bedste af alt;
saa tilstaae,
at een af de Lyksalige baade i Livet
og i Døden
var
Ahlert Hysing.
Ærlig Mand,

trofast Ægtefælle,
øm Fader,
oprigtig Ven,
saa vidner den Ven,
som kjendte ham bedst.

Over Frue Fasting

[163] En fortræffelig Datter af Christiansands værdige Biskop;

en elsket Frue af en kjæk Norsk Oberst;

en trofast Søster af den dydige Frøken *Spidberg*;

en Moder,

10 Gange seierrig paa Kjønnetts ærefulde Bane,

10 Gange velsignet med deilige Børn:

Høiædle og Velbaarne Frue Oberstinde

Christiana Sophia von Fasting,

fød *Spidberg*,

betalte den sidste Søn med sit Livs Forliis

den 2den August 1779 i en Alder af 43 Aar.

Som Datter og Søster,

som Moder og Ægtefælle,

i Sorg og Glæde,

i Liv og Død, var hun

[164] et Exempel for Christne,

en Ære for sit Kjøn,

en lysende Glæde for sit ganske Huus,

indtil hun blev

en altfor frugtbar Aarsag til dybe Hjertesaar

og bittre Taarer.

Jeg saae *Fasting*, en virkelig Nordmand,

næsten bøiet til Jorden ved dette Stød,

ja 9 tilvoxende Børn og eet grædende i Vuggen;

Og saadan en Ven at miste! saadan en Moder!

efter 20 Aars kjærlige Ægteskab.
Hans Sorg er dyb,
og mange værdige Venner sørge med ham;
thi hvo kjendte denne Velsignede blandt Qvinderne,
og ikke agtede hendes Venskab dyrebart?
Hendes Levnet var en Opbyggelse,
hendes sidste Strid en Lærdom,
hendes Seier over Døden en Besegling paa
at Gud er trofast.
Gjennemtrængende Forstand uden Spidsfindighed,
vidtløftig Læsning uden Pralerie,
godt Hjerte uden at vakle i Beslutninger:
see! alle disse Fortræffeligheder
havde hun indviet til Guds Ære.
Hun var ikke lige skikket med denne Verden,
men desbedre til Evigheden.
[165] Hun fortjente et bedre Æreminde end dette;
dog har dette noget forud
for de fleste saadanne,
thi det er Sandhed.

*

Byrd og Stand og Navn er mindre,
End Juvelerne, som tindre
Over Stjerners stolte Glands.
Sande Dyder, Hjertets Ære,
Kronen, som de Fromme bære,

Troens egen Seierskrands.
Du, hvis Støv herunder hviler,
Sødt i Dødens Arme smiler,
Verden var Dig ikke værd:
Salighed Du gik i Møde,
Da udi dit Kald Du døde
Paa din sidste Barselfærd.
Hænderne Du sammenlagde,
Og mig midt i Døden sagde
Disse kjære Seiers-Ord:
«Vist er jeg en Synderinde,
Men ved Jesum skal jeg finde
Smulerne af Naadens Bord.
Lov skee Gud! jeg veed jeg haver
Intet Nag, som Hjertet gnaver;
[166] Og for ham, som Livet gav,
Jeg oprigtig vandre vilde;
Aldrig unde Nogen ilde
Fra min Vugge til min Grav.»
Dette var dit Sprog i Nøden,
Og man hykler ei mod Døden;
Ja Du var een af de Faa,
Som vor Jord kun sjelden saae,
Som blandt Himmel-Lys skal tindre:
Byrd og Stand og Navn er mindre.

Ved en Vens Død

[167] Rigdom!

Er Du den eneste Adkomst til Eftermæle?
Retskaffenhed, forladt af Lykken,
bør Du forglemmes, saasnart den Retskafne dør?
At gjøre sig Venner af den uretfærdige Mammon,
er det mere
end at fortjene Agtelse og Venskab i Trængsel?
Nei!

Joachim Nordahl

bør erindres.

Han er fød i Trondhjem den 17de November 1718,
opdragen i Drammen, hvor hans Fader var Tolder;
blev Attestatus i Theologien ved Kjøbenhavns
Universitet,

Fuldmægtig ved Holmen, øvet i Bogholderie;

flyttede til Voss fra sin Lykkes aabne Vei,

for at boe paa en arvet Gaard;

tilsatte den største Deel af ringe Formue

[168] ved at være god og savne Embede;

flyttede til Bergen, for derfra til Kjøbenhavn;

hindret fra Reisen ved hans Børns Sygdom,

blev han indviklet i Embeds-Sager,

lidet indrentende,

fordi han kun gik andre Embedsmænd til Haande;

adskillige Gange i Vacancer constitueret;

altid entlediget med Foresattes Bifald.

Især forestod han en Tid Bergens

Stiftamt-Stue

uden Caution,

skjøndt han var en fattig Mand;

men ogsaa, da han aflagde Regnskab,

uden Cassemangel,

thi han var en ærlig Mand.

I de sidste 16 Aar som Magazin-Forvalter

med 200 Rdlrs. aarlig Løn.

At give 4 Børn anstændig Opdragelse,

og leve agtet blandt sine Lige,

dertil hører Huusholdnings-Kunst.

Riig blev han dog,

men kun paa gode Attester:

Med disse søgte han ofte Kongens Naade

til bedre Befordring,

men altid forgjæves.

Han var

saa redelig Ven, som nogen kunde være,

[169] saa taknemmelig mod Venskabs-Prøver,

som Enhver burde være;

saa nedslagen ved at falde Venner besværlig,

som alle ædle Sjele altid ere.

Jeg har nævnet hans tunge Kaar,

jeg bør ogsaa nævne hans Lyksalighed,

det sidste først, som det fornemmeste:

Han døde vel.

Varslet af Døden et heelt Aar forud,
sengeliggende de sidste 3 Uger,
udmattet af Aar, Sorger og Smerter,
fandt han Fornuftens Kræfter svækkede,
indtil Søndagen den 20de August;
da begjærede han at berettes,
og det skede.

Nu blev hans Aand levende i ham som Jacobs,
og hans Andagt var høitidelig.

Nu kaldte han alle Sine, nævnte hver især,
og Velsignelser over dem
strømmede fra hans Hjerte.

Ogsaa Venner velsignede han.

Jeg gjør mig en Ære af at sige:
at han blandt dem regnede mig
for en af de oprigtigste.

Min Hustrue og jeg bleve kaldede:

Han omarmede os, som Sødskende,
han taledede med Orden og Styrke;

[170] og hvorledes end hans Ønsker komme over
os og vore Børn,

har dog endnu Ingen redeligere betalt mig Venskab.

Og – o! hvor herlig prisede han Guds Naade!

Lovsang fra døende Læber er mere
end den Karskes Hymner.

O! hvor godt

(saa var blandt andet hans egne Ord)

er det saaledes at høre Jesum til!

Lærere øves i at tale til Døende;
men hvor saadan en Døende taler,
blive vi kun glade Tilhørere.

Siden tog Sygdommen til
under forskjellige Omvexlinger
af Fornuftens Svaghed og Styrke,
indtil en Time førend han døde;
saa bød han endnu engang med fuld Fornuft alle Sine
det sidste Farvel.

Jeg kom ogsaa, men kun for at see
det sidste, det stumme, men dog det talende Optrin:
at hans Liv slukkedes som et Lys
den 24de August 1786.

Den Saliges Død er nævnet,
hans Liv og Lyksalighed nævner jeg nu:
Han var vel gift.

I Kjøbenhavn fik han den Ægtefælle, som lever efter ham
i meer end een Sorg,

[171] *Christiana Margaretha Nordahl, fød Lange.*

Skikket til at opdrage Børn,
til at bære Kors med Manddoms Styrke,
og til at holde Huus med Lidet;
men øm tillige og altid vennekjær
og godgjørende, saalænge hun kunde.

Denne Moder
dannede midt i Kummer og Møie trende ærbare Døttre,
som uden Penge gjøre trende værdige Mænd
lykkelige.

De Gamle
saae sig af disse Svigersonner
elskede med sønlig Kjærlighed,
Og de saae af disse Ægteskaber
otte deilige Børnebørn.
Den første Svigersøn bedrøvede dem,
da han døde;
men jeg kan troe det skede,
paa det hans værdige Enke
med sine tvende haabefulde Søm-Cadetter
skulde være i Forældres Huus
Faderens Øienslyst,
og Moderens Alderdoms Støtte.

Og Du
Knud Nordahl!
Din Faders eneste,
din Faders høitelskede Søn!
[172] Hvor Du vanker i Verden
veed jeg ikke;
Men dette veed jeg:
Dersom mit Blad træffer Dig
skal det sige Dig meget
i disse faae Ord:
Din døende Fader nævnte Dig ved Navn,
og velsignede Dig
af sit Hjertes Inderste.
Men Du,
min nærmeste Frende i Bergen,

min ærlige Ven
Joachim Nordahl!
Jeg veed hvor Du er.
Der ønsker,
der haaber jeg at komme,
der skulle vi fornye
gammelt Venskab.

*

Paa Pladen.

Træt af Møie, mæt af Dage,
Sov Du ind i Dødens Nat,
Lovsang endte al din Klage,
Du blev ei tilsidst forladt.
[173] Kraftig styrket i din Troe
Priste Du din Jesu Naade,
Og din Død blev Dig en Baade;
Du gik hen hos Gud at boe.
Ei var Du blandt Lykkens Sønner,
Sorg og Mangel blev din Lod;
Men den Gud, som hører Bønner,
Gjorde Livets Aften god.
Fuld af Troe og Haab og Trøst
Fik Du i de sidste Dage

Canaans Viindruer smage,
Naadens Kraft i svage Bryst.
O! hvad er mod evig Glæde
Denne Tids Piinagtighed!
Venner, lader af at græde!
Og, Du Gamle, hvil i Fred!
Salig den, som vundet har;
Du har vundet, vi maae stride;
Før vi døde kan Ingen vide,
Hvad vor Lykke været har.

[Saadan kappes Rosen af]

Over en Søn af General-Krigs-Commissair Gyldenkrantz, 9 Aar gammel, død 1780.

[174] Saadan kappes Rosen af;
Faders Haab og Moders Glæde,
Yngste Søn maa først betræde
Tunge Vei til mørke Grav.

Hvil i Fred, Du kjære Støv!
Tidlig slap Du vel fra Striden;
Vi maae tumles end i Tiden,
Du til Verdens Sværm er døv.

Enden bliver dog en Grav,
Om vi leve Nestors Alder;
Gammel Eeg for Øxen falder,
Ogsaa Rosen kappes af.

[Madame Jordan]

Portrait af Madame Jordan, død 1780.

[175] Yndig Pige, lydig Datter, Søster, munter øm og tro,
Dette var din Ungdoms Farve, da dit Foraar til os loe.
Naar Du faaer en Ægtefælle, priser han sig lykkelig;
Tvende Mødre, Kjønnets Hæder, kappes om at elske Dig.
Nu, vi saae Dig da som Kone, venlig, stadig, vittig, from,
Husets Ære, Mandens Glæde, agtet, yndet, hvor Du kom.
Fred Dig fulgte, og velsignet blev Du i din *Jordans* Favn,
Tvende raske Sønner bære tvende stolte Fædres Navn;
Dog i Verdens Lyst Du havde liden Deel... en stille Aand
Viste at din Sjel blev dannet af en skjult men kraftig
Haand,

[176] At Du tidlig skulde blive moden til det sidste Maal,
Alt for tidlig skjenke Dine alt for bitter Afskeds-Skaal.
Du paa Kjønnets Æresbane fik det sidste Banesaar:
At en Faders Navn kan leve, Datteren i Døden gaaer.
Stille, hastig, randt din Alder, som en Aae i grønne Dal;
Stille uden Bølgers Brusen, hastig ved det bratte Fold,
Du sov ind i Dødens Arme, salig ind i evig Fryd.
I, som midt i Lyster drømme, ærer dog den sjeldne Dyd;
Seer et Træ med modne Frugter i sin Alders grønne
Vaar.
Siger: her var meget levet udi to og tyve Aar!

[Frue Statsraadinde Krohn]

I Anledning af Frue Statsraadinde Krohns Død 1783.

[177] Skjønndt Bergen intet Eden er, saa stod der dog et Træ,
Hvorunder mangel Træt og Svag fandt Skygge, Ly og Læ,
Det var urørt af Kunstens Haand; Naturens milde Herre
Det gav, at bære moden Frugt og Havens Glæde være;
Der fløi en liden Fugleflok, til Føde trængende;
Her fandt den Skjul, her fandt den Frugt, her sad den
quidrende;
Det ynderige Træ indbød Enhver til gjæstfri Skygge,
Mod Storm og Torden, syntes det fuldkommen at
betrygge,
Hvis Haven mange slige Træer, som dette havde havt
Saa dybt af Rod, som stærkt af Marv, saa fuldt af Liv og
Saft,
Da skulde Vandringsmanden tænkt, at Himlen var
herneden,
At Norge var et Canaan, og Bergen var et Eden.
[178] Vel havde Rigdoms Fedme rundt omringet Træets
Rod,
Og Oljen drypped i dens Saar, som under Grenen stod;
Dog havde det en Næringssaft, som ei Naturen giver,
En rund og gavmild Naades Haand hvert Blad og Green
opliver;
Men Øxen, som ved Roden laae, det hastig fældte ned,

Da tænkte mangt et saaret Bryst: nu var os Himlen vred.
Dog see! det kun indpodet blev, at bedre Frugter bære;
Paa Livets Træ i Paradis, en Green det nu skal være.

[Mad. Paludan]

Over Mad. Paludans Død paa Storøen 1784.

[179] Den Dyd, hvis Brus en langt ifra man som et Vandfald
hører,
Har stundom ganske grumset Grund og Vind i Skjoldet
fører;
Men den der, lig et Kildevæld, til alle Bredde fuld,
Staaer ubekjendt i stille Lund, er tit saa reen som Guld.
Saa boede den i meenløs Barm hos en elskværdig Qvinde,
Hvis tunge Tab har efterladt saa dybt et Sorrigs-Minde,
At Mand og Søn og Datter maae i Taarer svømme hen,
Det er den sidste Hjertets Gjeld, man skylder bedste Ven;
Men Himlen kræver og sin Gjeld, her tog den Sit tilbage,
Den tog med Hast en dydig Sjel bort midt i hendes Dage;
Kan vi, som hun, der hviler her, kun vandre stille frem,
Saa skal endog en hastig Død i Fred os føre hjem.

[Assessor og Foged Nagel]

Over Assessor og Foged Nagel, død 1783.

[180] Her hviler Støvet af en Mand,
Som ei, for Verden at behage,
Lod falske Dyders Bulder brage,
Som talte ei om Hjertets Brand,
Om varme ømme Følelser,
Skjøndt kold som Iis mod den, som trængte;
Nei! skjult han lagde Gaven der,
Hvor Du ham ligegyldig tænkte.

Huusholder, gjæstfri, lunefuld,
Men Enkens og den Armes Fader,
Men Hykleriets stolte Hader,
Men prøvet Ven i Nøden huld.
Seendrægtig rakte han sin Haand,
For ei at trække den tilbage;
Men naar han havde knyttet Baand,
Det varede med Livets Dage.

[181] Han holdt det ikke for et Rov,
At Kongens Skattefoged være.
For Bønders Marv ei at fortære
Han tabte tit, det var hans Lov.
Velsignet Støv, hvil Du i Fred!

Der er saa nok af dem tilbage,
Som knæle for de Store ned,
Men trampe paa de Mindre, Svage.

[Major Storm]

Paronomasie over afg. Major Storm, fød i Leiren i en Jordhytte 1715, da hans Fader tjente som Major i Armeen, død i Sundfjord 1789, da vore Tropper vare i Russisk Tjeneste.

[182] I Stormen *Storm* blev fød, just midt i Orlogs-Tid,
Men spæde Glut i Svøb kun leer i Storm og Strid.
Nu truer atter Storm; men *Storm* gaaer ind til Hvile,
Og kan fra stille Grav til alle Storme smile.
Storm er et krigersk Navn, og *Storm* en Krigsmand var,
Men Fred i roligt Bryst, og Fred i Aasyn bar,
Og Fred hans Bane blev; dog lærte han at stride
Mod SmerTERS haarde Storm og som en Christen lide.
Øm Fader, kjærlig Mand, retskaffen Officeer,
Major tilsidst, men før – maaskee beqvem til meer;
[183] Men nu dog meest beqvem, da skikket til Guds Rige,
Han kan fra Verdens Storm til rolig Hytte vige.
Ei Ondskab løber Storm til denne Fredens Borg,
Der Havn og Havblik er, sød Søvn og ingen Sorg;
Og han, som engang sov, omsonst af Stormen truet,
Er naadig, frelsefuld, af salig *Storm* beskuet.

Betragtninger ved de Besches Grav

Multis ille bonis flebilis occidit.

Horats.

[184] Hvo er Du, som leder efter Lys i Mørket,
efter Viisdom ved Gravene?

Tænkende Læser!

Hvad vil Du lære ved denne?

Vil Du see en Mand, lykkelig og æret?

eller retskaffen og elsket?

eller syg og skrøbelig, og midt i en Forfatning,

al Verden maatte misunde ham,

et Maal for Alles Medynk?

Eller vil Du med din svagt brændende Lampe

gjennemgranske Forsynets mørke Gange,

hvorledes den Evige kuldkaster Viisdoms stærke Planer,

formørker de meest glimrende Udsigter

og anretter en Lidelsers Skueplads,

hvor Mennesket omhyggelig plantede sig et Eden?

[185] Eller vil Du see,

hvorledes Barmhjertighedernes Fader

forstaaer at drage os ud af Verden,

at ydmyge for at ophøie,

at saare for at helbrede,

at gjøre os uskikkede til Livet for at berede os

til Døden?

Alt dette kan Du see og lære ved
de Besches Grav.

De Besche

var i sin Tid en af de Lykkelige,
født af værdige, retskafne og formuende Forældre,
opdragen betimelig til Videnskaber,
og dannet af Naturen til sin Bestemmelse.

Han vidste hvad han skulde blive
og han vilde være det med Ære.

Et Apothek i Bergen og et andet i Kjøbenhavn
vare ikke Skoler tilstrækkelige nok for at lære
en tænkende Mand alt hvad han vilde vide.
Han havde Lyst at læse i Naturens store Bog,
og han blev oplært ved Gammaliels Fødder.

Linée,

hvis Alder var Naturens Navnedag,
hvis Lærebygning kneiser over enkelte Opdagelser,
som Cedertræ paa Libanon over
Smaakrattet i de lave Dale.

Den udødelige Linée

[186] var hans Lærefader;

defor blev han en Mand i sit Kald,
og behøvede ikke at opgive Menneskers Helbred og Liv
til Leiesvendes vaklende Indsigter.

Orden og Nøiagtighed

syntes han at være født til;

den herskede i hans Handlinger,

den glimrede i hans Huus,

den gavne i hans Apothek.
Derfra turde man ikke befrygte
det pestilentialske *Quid pro quo*,
som dræber først
og betales siden.
Han blev lykkelig ved Ægteskab
uden at gifte sig Penge til.
Længe bevarede han sin Trolovede i Taushed
sit Troskabs Løfte.
Hun fik hundrede Leiligheder til at gjengjelde det,
især i hans sidste Lidelsers Aar,
da han af alt sit Verdens Gode
ikke fandt Smag i noget andet,
end denne uforlignelige Ægtefælles Selskab.
Ofte saae jeg ham da
tagende hendes Haand med trofast Æmhed
og med taarefulde Øine velsignende Himmelen,
som bevarede ham denne Støtte,
hvortil at helde sin Brøstfældighed.

[187] *De Besche*

var i sin Velmagt æret;
thi han var formuende, selskabelig, vennekjær.
Han var god Huusholder,
men dog velgjørende.
Hans Gjæstfrihed
var ikke overvældende og modbydelig;
men takkelig og indbydende.
Han beværtede med Smag,

endog naar han beværtede tarvelig,
og man maatte som oftest være glad hos ham.

Al Slags Nedrighed

var hans Sjels Afskye.

Han var en Mand af Ære,
og hans Huus et af de meest glimrende i Bergen.

De Besche

var grundredelig,

at hykle forstod han ikke,

og den, han havde noget imod,

kunde læse det i hans Ansigt.

Han havde Ære for Gud og hans Ord,
af hvad han i sin sidste Tid meest beklagede,

var,

at han ikke kunde komme i Herrens Huus,

derfor var Søndagen nu blandt de 7 Dage

allermindst hans Hviledag;

tværtimod hans allertyngste Dag.

[188] Er hans Almissers Rygte ikke saa høirøstet,

saa er det

fordi han ikke selv lagde det Ord i Munden,

fordi han kunde give og tie,

fordi han heller vilde være end synes god.

Stundom røbedes dog hans Goddædighed mod

Trængende,

endogsaa jeg veed med Vished,

at den kronede hans sidste Dage.

De Besche

var et Menneske,
og havde sin Skrøbelighed;
kun at Efterslægten vilde nævne den
med sit rette Navn.

Jeg tør nævne den ved hans Grav.
Jeg turde nævne den for ham selv,
og han taalte at høre den nævne af sin Ven.
Øm for at fornærme noget Menneske paa Jorden
kunde han besværlig taale den mindste Fornærmelse;
ja den endog, som blot syntes ham at være det,
kunde vel stundom bringe hans Sind af Ligevægt.
Stiltiende qvalte han da og altfor længe
sit Sinds Krænkelser.

Den samlede Kræfter og udøvede omsider,
som oftest over ham selv al sin Grusomhed.

Min Læser!

Du kjender Manden paa disse Træk;
[189] men Du skal kjende Lykkens Omvexlinger
og Livets Forfængelighed af de følgende:

De Besche,

reddet eengang af Dødens Strube,
naaede igjen, til Manges Glæde, sin fulde Styrke.
Nu saae han sin eneste Datter gift, efter sit Ønske;
nu kunde han til sin Svingersøn overlevere
sit kjære Barn,
sit smukke Huus,
sit vel forsynede Apothek;
nu havde han prydet for sig selv

sin Fædrenebolig,
og dannet den til et Sorgenfrie;
nu stod det der, som i en Frydenlund,
smilende sin tilkommende Beboer imøde:
nu var Land skabt og Grøde voxte,
hvor før
Fisken legede og Bølgen rullede;
nu var Haven omskabt,
mere udvidet, bedre prydet;
nu havde den hastig voxende Løn
bøiet sin lærvillige Top
efter Buegangens kunstige Hvælvinger,
og nu udgjorde den næsten et draabefrit Tag;
nu formerede de selskabelige Linde en stærk Linie
mod den brusende Vestenvind;
nu vare Billedhuggernes og Malerens Arbejder
[190] indbragte med udsøgt Smag mellem det Grønne;
og her, midt i denne Have, laae den nydelige Eremitage,
ventende paa sin lykkelige Eiermand.
Hans Sjels Attraa stod dertil, længe førend han kom der.
Der, tænkte han, der skal jeg sødt henbringe
og i uforstyrret Fred mine øvrige Dage;
der skal jeg møde Solen i sin Opgang,
naar den fra Blaamandens høieste Top
kiger ned i vor Dal
og speiler sig i Lundgaards-Vandets glatte Overflade;
der skal jeg høre Fuglenes Morgensang
i de løvfulde Buske;

der skal jeg med egen Haand opelske fremmede Væxter,
røgte vellugtende Blomster,
og plante Træer for mine deilige Børnebørn:
tvende trivelige Træer, som skulle blive Havens Ære.
Saa tænkte,
saa havde *de Besche* Grund til at tænke
uden endnu at bygge Kasteller i Luften,
uden endnu at sværme i archadiske Hyrde-Drømme;
ja jeg bør nævne,
blandt hans behagelige Udsigter,
hvad i hans sidste Sundheds-Dage
saameget kildrede hans Indbildningskraft:
han havde givet vor berømte Bergenser,
Professor *Vahl*,
den første Opmuntring til Botaniken.
[191] Denne ventedes;
de Besche havde bestemt ham sit Havehuus til
Herberge.
Ikke haabede han at vise den vidtbereiste Landsmand
noget Nyt;
men at kunne vise en Kjender noget Smukt,
ja flere og større Skjønheder,
end denne lettelig kunde formode at finde
mellem sin Fødebyes truende Klipper.
Neppe kunde den heldige Digter
glæde sig mere til at oplæse sine nyfødte Vers
for en Ven af Smag,
end *de Besche* glædede sig til

at modtage denne Professor i denne Have.
Der vilde han fortælle Havedyrkningens Vanskeligheder
og de kjelnere Væxters Skjæbne
under en mindre lykkelig Himmelegn;
der vilde han høre
om Alpernes Blomster,
og hvad man havde opdaget
i Løvernes Fædreneland Africa;
der skulde disse tvende Disciple af Upsala Skole
endnu tale om Mesteren,
og strøe Blomster paa hans Grav,
der kjendte Naturen,
som en Mand kan kjende sin Have.

Men ak!

[192] hvorlidet kunne vi fredlyse vore smaa Paradiser!

Sygdom, Sorg og Død ere Slanger i Græsset.
Det legende Haab spiller Bold med os Dødelige,
og en pludselig Nat trækker sig stundum op
over vor Glædes blideste Middag.

Vahl kom;

hans Ven, *de Besche*, angreben af et Slag,
kunde
intet Ord sige ham,
neppe kjende ham,
netop udrække mod ham en venskabelig Haand.
Smerterne toge af,
Kræfterne voxte,
Legemet syntes at igjentage sin Førlighed.

Roe, tænkte man, og Luften og Haven
skulde fuldkomme Resten.

Han bringes derhen.

Han er, hvor han længe havde ønsket at være,
men som levende død;

han seer sin Have, og glædes ikke;

han boer der, og trives ikke;

kan tænke, men besværlig forklare Tanker;

kan tale, men kun afbrudte Meninger;

seer godt, men kan neppe læse en halv Side;

har Kraft i Haanden, men skriver med Møie sit Navn,
og skriver det som en Lærling, der begynder.

Krænkende Forfatning for en Mand,

[193] endnu i sine bedste Aar,

endnu saa tænkende, saa følsom;

en Mand, før saa kjæk til at udføre

alt hvad han lagde Haanden paa;

nu som et Barn;

nu som en i sine egne Tanker

unyttig Jordens Byrde;

nu næsten saadan,

som Overtroen i de mørkere Tider beskrev dem,

man foregav, at have været fortryllede.

Skrøbelige Menneske!

Du lægger vidt udseende Planer;

den Evige seer Dig,

og seer i Dig

Barnet, som leger i Sandet;

Du bygger Dig en Bolig til Forlystelse,
og den bliver Dig et Sygehuus.

O! *de Besche!*

Hvad blev Dig din Have?
En Tumbleplads for tunge Tanker,
en slibrig Stridsbane;
hvor Du bar din Sjel som imellem dine Hænder;
hvor Sorger og Smerter opstillede sig i lange Rækker
paa Siderne af din Vei;

hvor Dødens frygtelige Skygger hvævede
sin mørke Buegang over dit Hoved.

Din Have blev Dig et Gethsemane:

[194] Dog – ja – et Gethsemane blev den,
og da først maaskee bar den sin Eiermand
de modneste Frugter.

Der var ofte din Sjel bedrøvet indtil Døden;
der saae Du den, Dig iskjenkede Kalk;
der gik Du og bøiede Dig under
din Faders revsende Haand,
og Du kyssede den tillige;

der bebreidede Du Dig selv de Feilskridt,
Du troede at have gjort;
der tilgav Du med rørt og aabent Hjerte dem,
Du troede at have feilet mod Dig;
der begjærede Du med en ydmyg Aand,
med korte, men brændende Bønner,
at mættes af de Naadesmuler,
som faldt af din Herres Bord;

der besøgte Dig din Saligheds Gud
i dette traurige Stille;
der blev din Sjæl
afvant fra Verden,
bekjendt med Døden,
dannet til det evige Liv.
Du blev afskaaren for at indpodes,
indpodet for at bære Frugt,
frugtbar for at høstes.
Du modnedes mere, jo mere Du visnede;
derfor var din Dødsstrid en Times Gjerning,
[195] efterat din Beredelse til Døden
havde varet Aar og Dag.
Jeg taler det, jeg veed,
og vidner det, jeg haver seet og hørt.
Tænkende Læser!
Tag Dig heraf den Deel, Du trænger til!
Gjør Dig herover hvad Betænkning Du vil!
De Besches Skjæbne
er et Bidrag til Menneskelighedens Historie;
hans Sygdom
en Advarsel for Lykkens Sønner;
hans Forberedelse til Døden
en Opmuntring for alle Retskafne;
hans Død
et smerteligt Tab for mange Venner.
Hvor meget jeg selv føler,
at jeg er een af disse sidste,

kan være Dig, min Læser!
ligegyldigt;
men dette bør Du vide:
at jeg ærer Sandhed mere end Venskab.

*

Paa Pladen.

[196] Her bevares
Støvet af en Hædersmand,
redelig og kjæk,
fornuftig og virksom,
gavmild og vennekjær:
Støvet af en SmerTERS Mand,
plaget og skrøbelig,
hjemsøgt og ydmyget
under den vældige Haand,
som skulde ophøie ham i sin Tid,
Johan Carl de Besche,
Apotheker i Bergen,
født der den 8de Juli
1737,
gift sammesteds den 22de Juli
1762
med den igjenlevende inderlig bedrøvede

Velædle Madame
Birgitte Catharine fød Fasting,
velsignet i Ægteskab
med 2 Sønner og 1 Datter,
hvilken sidste alene lever
og har ladet Faderen see
tvende elskværdige Børnebørn;
[197] død pludselig den 11te October 1787,
pludselig, men ikke overrumplet;
gjennem mange Smerter
beredt til Døden;
ved mange Sorger
løsgjort fra Verden;
i stor Skrøbelighed
styrket med Naade;
midt i Velstands Skjød, midt i sine bedste Aar
sukkende efter Opløsning.
Sørgende Enke!
En Orm stak dit Kikajon,
og det visnede;
der faldt
din Øienslyst,
dit bedste Træ,
din Haves Prydelse,
og selv er Du færdig at nedbrydes
under Faldet;
men nei;
han er kun omplantet i en bedre Have,

der skal og Du staae engang
og grønnes ved hans Side;
der skulle I begge kaldes
Retfærdigheds Eger,
Herrens Plantelse.

[Lyder Schults]

[198] Herunder hviler
den i Livet Høiædle og Velbyrdige
Hr. Justitsraad,
nu i Døden salige, *Lyder Schults*,
født i Bergen den 19de Marts 1706,
død sammesteds den 12te Februar 1779;
gift med den i Livet Høiædle og Velbyrdige,
nu i Døden salige,
Frue *Anna Catharina Garmann*,
efterladende sig en eneste
dybsørgende Datter,
Velædle Jomfrue Lydia Schults.
Denne salige Afdøde var engang
saa berømt blandt Handelsmænd i Bergen,
som Bergen blandt Handelsstæder i Norge.
Hans Skibe seilede hvad Vind der blæste;
hans Rigdom voxte medens han sov;
han havde Hjerte til at dele Lykke med Andre,
og Forstand at veilede Andre til Lykken;
kun to Ting manglede ham
til at blive fuldkommen riig:
[199] nøiagtig Orden og nedrig Egennytte;
det første var hans Pinebænk, det sidste hans Afskye.
Han vovede for at vinde,
han tabte ved at vove;

han leed meget i sin Alderdom,
og var indviklet i krænkende Fortrædeligheder,
da han skulde opløses.

*

Nyd, Læser! Lykkens Gunst, men nyd den og bliv bange;
En Mand af stor Forstand, som gjorde vel mod Mange,
Og riig og æret før, men næsten nu forladt,
Af Sorg og Møie træt gik ind i Dødens Nat.
Han saae hvor Venskabs Grund paa Lykkens Bolverk
bygges,
Men ved en Modgangs-Storm den hele Bygning rykkes;
Da flyer vor Velstands Ven, og Tossen skynder sig
At skrive paa vor Grav: Forstand gjør ikke riig.

Jomfrue Gjerts

[200] Din Ungdoms Morgenrøde var
Saa fuld af Modgangs mørke Taage,
At Korset Natten tegnet har
Paa dine matte Øienlaage.
Du knap din Alders Middag saae,
Men saae dog ung de onde Dage,
Om hvilke Olding sige maa,
At de saa sjelden ham behage.
En Helbreds Dag var neppe Din,
Forladt og faderløs Du vanked,
Og Mangel krænkede dit Sind,
Du dine Smuler smaalig sanked;
Men see, Du var din Gud saa kjær,
Du tidlig lærte ham at dyrke;
Den Svage tunge Byrder bær,
Naar Gud alene er hans Styrke.
[201] Han blev Dig tro til sidste Stund,
Den fromme Faderløses Fader;
Thi spiller Lovsang i din Mund,
Naar Bochimsdal Du glad forlader.
Min Læser lær, at Korset kom
Fra ham, som revser kun i Naade;
Nu staaer hun glad for Himlens Dom,
Og vidner: Død blev mig en Baade.

[Johan Jacob von Fasting]

[202] Her ere de jordiske Levninger

af

Hans Excellence Hr. General-Lieutenant

Johan Jacob von Fasting,

Commandant paa Bergenhuus, og Brigade-Chef

for begge Bergenhusiske Regimenter,

fød den 17de September 1723,

død den 25de Januar 1790.

*

En ægte Nordmands Støv velsignet gjemmes her,
Sin Konge, Prindsen, og Soldater lige kjær,
Mod Nød og Klager øm, mod Farer uforfærdet,
Beslutningsfuld og stærk, han bar med Ære Sværdet.

Hans Venskab trofast og hans Hjerte aabent var,
Han manges Enkes Suk for Thronen baaret har,
Og manges Faderløs i bedre Vei han satte;
Gud saae det, og han skal see til for hans Forladte.

[203] Held fulgte Mandens Fjed til sidste Øieblikk,
Og Seier for ham frem mod selve Døden gik;

Hans Sjel, saa reen og fri fra Modens løse Tanker,
Paa Troens faste Grund nedlod sit Haabes Anker.

Du gamle graa Soldat! som under ham har tjent,
Naar Du dit Øie hid til denne Grav faaer vendt,
Og græder og man spør, hvad Ondt Dig vederfares,
Da siig: min Faders Støv i denne Grav bevares!

[Christiana Benedicta Jansen]

[204] Her hviler den
før Høiædle og Velbyrdige,
nu salige Frue Hof-Agentinde
Christiana Benedicta Jansen,
født *Krohn,*
som saa sin første Dag den 7de Juli 1762,
sin Hædersdag den 21de Marts 1786,
sin sidste Dag den 10de Marts 1788.
Før en værdig Mands Glædeskrone, nu hans
Hjertes bittre Sorg.
Før en aldrende Faders Øienslyst, nu en Datter,
der har aldeles nedbøiet ham.
Før den, der i Moders Fodspor skulde bleven navnkundig
blandt Qvinderne;
nu bortrykket midt paa Veien, midt i sine bedste Dage,
midt i sit Kjønns haabefulde Kald;
bortrykket af den Mands Arme,
som Naturen havde dannet til at lyksaliggjøre
værdige Piger.
Dog... Nei! o, Salige!
Det var din Bestemmelse. Du har fuldendte Løbet.

[205] Danneqvinde døde Du,
og gik med din navnløse Søn hen at møde den
Benedicte,
hvis Navn aldrig døer i Retskafnes Erindring,

hvis Navn lever i din moderløse Datter,
en Datter, bestemt maaskee til at fuldkomme,
hvad der ved Moderens Død blev afbrudt.
Ja skulde ikke en *Benedicte Krohns* Velsignelser
gaae i Arv til tredie og fjerde Led?
Og Du, to Gange saarede unge Mand!
tag Du denne Glut, dette Kjærligheds-Pant,
denne spæde Pige med det stærke Navn,
tag hende i dine faderlige Arme,
og viid, Du trykker op til dit Hjerte en levende
Velsignelse.

Til Dig, o Læser! siger dette Støv:
Det er altsammen Forfængelighed og Aands-Fortærelse.
Vi fødes til Lykke, opdrages i Velstand,
giftes efter Ønske, smage Ægteskabs hele Glæde;
men... et Vink fra Døden...
og det er alt som Drømmen, naar vi vaagne.

[Hans Ruus Martens]

[206] Hvil i Fred

min udkaarne Ven

Hans Ruus Martens.

Jeg elskede Dig, og fandt Dig trofast,
taus, arbejdsom, sparsommelig,
haardfør, munter og kjæk;

kort:

skikket til at gjøre Lykke,
dog uden at gjøre den;
mig meer agtbar, end den,
som gjør Lykke, uden at fortjene den.

Du tænkte og taled frit,
og havde nær mistet din Frihed;
Du elskede og mistede den virkelig.

Sorg, Fortræd og Sygdom
fremhastede din langsomme Død,
og svækkede dine Seners Styrke,
men ikke dit kjække Mod.

Din største Lykke var den,
uden hvilken den største Lykke er intet:

[207] Du døde frimodig i Troen paa ham,
som døde for os Alle:

Du døde,

og din Ungdoms Ven siger hermed
dit Støv sit sidste Farvel.

[Dorthea Catharina Rieck]

[208] Herunder hviler den i Livet
Velædle og Høifornemme
nu i Døden salige
Jfr. *Dorthea Catharina Ricek*,
født i Bergen den 7de Januar 1760,
død sammesteds den 4de September 1776.

Denne Rose
begyndte at hænge paa Bladene tidlig;
den vilde ikke trives i vor Jord,
men den havde andre Skjønheder,
end dem,
som Verden roser hos dette Kjønn.

Her var
Dyd i Stedet for røde Kinder;
en stille Aand under Lidelser
i Stedet for verdslig Munterhed;
et Hjerte, trolovet til Frelseren,
i Stedet for mindre varige Forbindelser;
med eet Ord:

himmelske Farver spaaede allerede her,

[209] at denne blege og falmende

Plante,
omsat i en anden Jord,
vilde blive
en særdeles yndig Paradiis-Rose.

*

Kjærlig Søster, lydig Datter, trofast Christen, dette var
Pligtens Maal paa korte Bane, Løbet hun fuldendet har.
Ja min Frelser! her Du fik vist en Brud! o, gid vi andre
Maatte hende see hos Dig! vi, som længer har at vandre.

[Barbara Margaretha Risbrich]

[210] Herunder hviler Støvet

af

Barbara Margaretha Risbrich,
en Frøken-Datter af Hr. Commandeur
Risbrich,
død den 20de Januar 1788.

*

Saa var Du derfor her, som i et fremmed Land,
Og tidlig moden blev til Hjem i Fred at fare,
Fordi Du tidlig løs fra Livets brystne Snare
Forflyttes skulde til fuldkomne Friheds-Stand.
Alvorlig saae Du ned paa Glædens Drømme her;
Og skjøndt Du syntes skabt til værdig Mand at glæde,
Og Kjønnetts stolte Kald – en Moders Post beklæde,
Saa agted' Himlen dog Dig bedre Skjæbne værd.
Du burde, syntes vi, med datterlige Haand
Og ømme Taarer først din Faders Øie lukket;
Du burde Byrderne med trætte Moder trukket,
Og Svaghed Bistand gjort med en standhaftig Aand.
[211] Din Oldemoders Lys i Mørkheds tunge Nat
Du burde været, og din Søsters tro Veninde
Og kjække Brødres Fryd – nu Alles Taarer rinde,

Nu blev Du Alles Sorg, da Døden kom saa brat.
Hvor mørkt, o Livets Gud! er dog dit skjulte Raad,
Her Roser rykkes op, og Torne groe paa Jorden.
Ak! ja vi skimte svagt hen til din Viisdoms Orden;
Du revser faderlig og sønlig er vor Graad.
Du tidlig høster alt, hvad tidlig modent er,
Og hvad Du elsker meest, Du frelser til dit Rige;
Vi tumles her endnu – hvil sødt udvalgte Pige!
Du var enhver af os – men Gud langt mere kjær.

[Barbara Maria Anderssen]

[212] Herunder hviler
den i Livet Velædle, nu i Døden salige Dame
Barbara Maria Anderssen,
født *Schumacher,*
een af det forrige Aarhundredes værdige Matroner,
født den 8de Juni 1699,
gift 1733 med Slotsforvalter *Anderssen,*
Enke efter 40 Aars kjærlige Ægtestand,
samlet til sin Ægtefælle efter 15 Aars tunge Enkestand,
da hun blev hjemkaldet den 27de Mai 1788.
Af tvende Døttre, hvormed hun i Ægteskab
var velsignet, blev een sparet,
for at være hendes Alderdoms Trøst,
for at lukke hendes trætte Øine,
da de slumrede ind i en stille Død.
Saadan er de Frommes Lod,
det skal gaae dem vel og de skulle længe leve paa Jorden;
de skal ikke forkastes i Alderdommen,
og ei forlades, naar deres Kraft forgaaer.
Længe gik hun i Mørket og saae ikke Dagens Lys;
men der var Olie i hendes Lampe,
[213] den brændte til sidste Stund;
hendes Sjel, opklaret af Naadens Lys,
saae sin kommende Salighed glad i Møde.
Bøn og Lovsang var hendes Tidsfordriv,

Haabet hendes Styrke,
Himlen hendes Længsel;
kunde hun nu tale til os fra Graven,
da vilde hun sige:
«Mit Lys er kommet, og Herrens Herlighed
er oprunden over mig.»

[Joachim Schrøder]

[214] Herunder hviler

Joachim Schrøder,
født den 31te December 1781,
død den 23de Februar 1782.

*

Borte blev min Plages Løn;
Saadan Moders Hjerte sukker,
Naar hun dette Laag oplukker,
Dyrekjøbte Smertens Søn!
Nylig under ømme Bryst
Laae min Ungdoms første Grøde;
Nylig glædet ved at føde,
Hørte jeg din spæde Røst.
Nu jeg seer Dig kold og stiv,
Fristes Hjertet til at sørge,
Og udi min Sorg at spørge:
Hvorfor fik Du dog et Liv?
[215] Dette Kikajon oprandt,
For et Øieblik at fryde;
Dog det bør os ei fortryde,
Hvad os Himlen tjenligt fandt.
Salige! Du blomstrer der,

Hvor vi og at komme stræber;
Kun et Kys paa kolde Læber,
Thi Du var os øm og kjær.
Saa antvorde vi Dig hen
Udi Jordens Skjød at hvile;
Du hos Gud mod os skal smile,
Naar vi see Dig der igjen.

[Christian de Schouboe]

Over Stiftamtmand og Ridder *de Schouboe*, død 1789.

[216] For Bergens Bye og Stift er død en sjelden Mand,
Utrættelig i Flid, og moden af Forstand,
Og stor, saalænge Mod og streng nøiagtig Orden,
Og Troskab i sit Kald udmærker Mænd paa Jorden.

Øm Fader, kjærlig Mand, mod Vellyst kold og kjæk;
Alvorlig, men dog kun den svage Dovnes Skræk.
Af Ven og Uven, som en Konges Mand betragtet,
Han stundum hadet blev, men aldrig ringeagtet.

For milde Stiftelser han trofast Omsorg bar,
Og Fattigvæsnets Tarv oprigtig pleiet har;
Han skrev og tænkte selv og kjendte Landets Love,
Og vakte tit paa dem, som elskte meest at sove.

Af kloge, kjække Folk vi Nordmænd styres bedst;
Qvindagtig Blødhed er blandt vore Klipper Pest.
Landsfader! send en Mand, som Stift og Bye kan gavne,
At Republiken ei Catoner maatte savne!

[Jaen Svane]

[217] Over

Jaen Svane, Kjøbmand,
Sønnesøns Sønnesøn af
den Biskop *Svane*,
der var saa fortjent af det Danske Kongehuus;
Fader selv for 7, og Farfader for 15 Børn,
altid en vennesalig og godgjørende Hædersmand,
i 43 Aar en trofast Ægtemand,
i 32 en kjæk Sømand,
i de syv sidste en høitplaget Smerter Mand,
født den 10de September 1719,
død den 14de April 1790,
af Steensmerte.

*

Opløs, o, Vandringsmand!
Den Skjæbnens haarde Knude,
Hvorfor man frelses skal
Paa Afgrunds Dyb derude,
Og krydse mellem Skjær
Og mellem Bølgers Vold,
Og skue Nød og Død
Og Farer tusindfold,

[218] Og komme glad og rask
Og sund og stærk til Lande,
Men i sit eget Huus
Paa Dødens Klippe strande,
Og SmerTERS bittre Skaal
Med Bærmen drikke der,
Hvor Læger, Venner, Roe,
Den Syges Byrde bær?
Lær her af dette Støv:
Gud gaaer paa Veirets Vinger,
Og med sin Almagts Haand
Orkaners Vælde tvinger;
Men sender Korset ind
I sikker Velstands Skjød,
Og er paa Land og Vand
En Gud for Liv og Død.
Det lærte Du, vor Ven,
Af grueligste Smerte.
Af dit Exempel vi
Til Gud at bede lærte:
Gjør ei vor Sygdoms Dag
For haard og tung og lang;
Velsign med Haab og Troe
Vor sidste Svanesang.

Tanker ved en Moders Død

[219] Blev nogensinde Du, min Sang! med Bifald hørt,
Som Tolk for fremmed Sorg, for Andres bittre Taarer,
Bliv nu dit Herskab huld; siig, hvad mit Hjerte saarer,
Og hvad min hele Sjæl fra Grunden har oprørt.

Men Andres Talsmand tit blev stum i egen Sag.
Forfængelige Speil! naar man sig selv vil male,
Du let fortrylle kan og friste til at prale,
Og Lyset blev for stærkt, og Skyggen alt for svag.

En Fremmed burde seet og malet denne Sorg,
Hvordan en Moder her, udlevet, mæt af Dage,
Tog Afsked med en Søn, hans Børneflok og Mage,
Endskjøndt hun iled' glad til Himlens faste Borg.

[220] En Fremmed burde sagt, hvorledes Sønnen græd,
Og trykte mod sit Bryst den næsten døde Moder;
Hvor Svigerdatteren udøste Taarefloder,
Og sanked' i sin Barm langvarig Sorrigs Sæd.

Et fremmed Vidnes Sang man kunde ønsket her
Om, hvo der værdigst var, en Moder eller Datter,
Den, som al Omsorg med Velsignelser erstatter,
Hvad heller den, som til al Pleie trofast er.

Om Sønnen selv, som har ved Moders Hjerter lagt,
Vel kunde elskes meer, end her hans Ægtefælle,
Om her ei var et Baand imellem Qvinders Sjæle,
Som trodsede blandt Mænd det bedste Venskabs Magt.

Min Sang har Vidner nok, men Vidner uden Sang;
Hvi var Du ikke nu, min Zetlitz! her tilstede,
Som kunde seet hvor skjønt oprørte Hjerter græde,
Og taget Harpen frem, paa hvilken Floret hang,

Og stemme Strengleeg til Sorg høitidelig,
Fortolke Hjerters Sprog og Troens Seier male,
Og sætte udi Sang den Dødes sidste Tale,
Og sige Verden, hvor den Afsked rørte mig.

[221] Hvor mine otte Smaa omkring den Syges Seng
Modtog Forlods Arv: Formaning, Ønsker, Bønner,
Særskilt Velsignelse for Døttre og for Sønner,
Og hvor hun trykte til sin Barm den sidste Dreng.

Hvor hun i Dødens Strid sig holdte fyrstelig,
Og stred med Troe og Bøn, og vandt ved disse Vaaben.
Og døde glad, som den, der seer sin Himmel aaben.
See det, min Zetlitz! var en værdig Sang for Dig.

I disse Optrin har jeg selv for vigtig Deel;
Jeg bør ei sige, hvad om sønlig Pligt hun sagde,

Hvad Hæders Vidnesbyrd min Ømhed hun tillagde;
Kun dette er min Sang: Hun dannede min Sjæl.

Hun lærte mig, og jeg vil døe med denne Troe:
At Guds frygt og Forstand, til Trods for Methodisten,
Opdrager bedst de Smaa. Den som blev tidlig Christen
Fik nedlagt i sin Barm sand Viisdoms Spirefrøe.

Du saaede denne Sæd med moderlige Haand
I førstefødde Søns det aabne spæde Hjerte,
Du med Exempel meer end lange Taler lærte,
Og blid, som Glæden, var din Underviisnings-Aand.

[222] I landlig stille Roe jeg ved din Side sad,
Og inddrak Ærefrygt for Skriftens kjære Bøger:
«Spøg kun med hvad Du vil, naar Du med dem ei spøger;
Gak ud i Verden, bliv blandt Ungdoms Venner glad!

Ja, om Du og engang paa slibrig Bane gleeed,
Guds Ord er Aand og Kraft og kan tilbagekalde
Dem, som blandt Daarers Sverm paa Anstøds-Stene
falde;
Men ringeagt hans Ord – og synk i Afgrund ned.»

Saa talede den Mund, som nu ei taler meer;
Velsignet skal hvert Ord i sønligt Bryst bevarer;
Formanings hele Værd kun da først ret erfares,
Naar man for Børneflokk sig selv som Fader seer.

Gid jeg for Mine blev, hvad hun for Sine var,
Og gid mit Endeligt som hendes maatte blive,
Saa skulde nogen Skjald og paa min Liigsteen skrive:
En Fader hviler her, for Sine dyrebar.

Det er det store Kald, at sørge for de Smaa;
Den rette Sædens Tid er Ungdoms første Alder,
Det fæster dybest Rod, som først i Hjertet falder,
Skjøndt det, som Vintersæd, i Jorden længe laae.

[223] Min Moder! ja Du fik kun ringe Kaar til Deel,
Du klækkede os ud i Mangels nøgne Rede;
Men Ømheds Vinger Du saa vidste at udbrede,
At ei fortidlig Sorg nedslog vor muntre Sjæl.

Selv nøisom med din Deel Du netop altid fik,
Og havde altid dog tilovers lidt for Andre;
Utrøstet Nogen knap bort fra Dig skulde vandre,
Som med sin Nød og Sorg hen til din Boelig gik.

Ved klog Huusholdnings Kunst Du altid gjestfrie var:
For tarvelige Ret dit blide Ansigt talte,
At Hjertet undte meer, sig strax i Øiet malte,
Og ingen Fremmed ved dit Bord sig kjedet har.

Din Mand ... Fred hvile paa den fromme Oldings Grav!
Dig altid trofast fandt, og sagde paa sit Leie:

Hvo skal til Vederlag i Sygdoms Tid Dig pleie?
Jo see! min Hustru har betalt min Faders Krav.

Men endnu flere Træk til Mødres Skilderie:
Ung kom den Salige for fem halvvoxne Poder
I Moders Sted, og blev for dem den sande Moder,
Og fødte fire selv; kjær for dem alle ni.

[224] Johannes^{u37} lever end, hans Vidnesbyrd er sandt,
Og hvo det hører, skal min Moders Værd erkjende,
Og see, hvor uden Skrømt han sønlig elskte hende,
Og hvor han hendes Savn i saaret Hjerter fandt.

Men Du, min Søster! ^{u38} som den Salige forlod,
For i din Broders Skjød at ende sine Dage,
Du Smerter Datter! viid, hun bar tilsidst din Plage,
Og bad til Gud for Dig om Trøst og Kraft og Mod.

Hun nævnte dine Smaa og dem velsignede,
Og bød alt det Farvel, som ellers fængsler Hjerter,
Og sov saa salig ind imellem stille Smerter,
Til hun i Dødens Arm omsider segnede.

Velsignet evig vær! og paa din kjære Grav
Taknemmelig min Haand kun disse Blomster strøede,
Taknemmelig jeg skal for Livets Gud Dig møde,
Og vidne der, hvad Du din Søn i Livet gav.

[225] Og hørtes nogen Tid forløste Sjeles Bøn
I Glædens Fødeland for dem, som endnu stride,
Og havde Sukke Sted, hvor Ingen meer kan lide,
Saa veed jeg vist, Du bad i Himlen for din Søn.

*

Paa Pladen.

Her er Støvet af
Mette Catharina Brun,
født i Tronhjem den 13de Februar 1721
af
Lieutenant-Vagtmester
Johan Nordahl og Catharina Busch;
Enke efter *Svend Brun,*
Kjøbmand i Tronhjem fordum, siden Landmand;
Moder for 3 Sønner og en Datter,
hvoraf 2de Sønner ere døde;
død selv i Bergen den 21de November 1790.
Qvindelige Dyder oplyse kun den Kreds, de berøre;
men de efterlade et Gjenskin, naar de ere ægte.
Hvorsomhelst denne Moder havde været,
kunde hendes Børn glæde sig til at komme,
og til at efterligne, hvadsomhelst hun havde gjort,
og til at erindre, hvadsomhelst hun havde sagt.
[226] Af Lykken fik hun netop,

for altid at holde Hæderen vedlige;
af Naturen meget,
indtil at hædres over de fleste hendes Lige;
af Naaden meest,
indtil at være et Exempel for dem, som troe.
Nød hendes Søn Ære,
hun advarede ham mod Forfængelighed;
talede han med Bifald,
hun bad kun, at Talen maatte velsignes paa Hjerterne.
Hun fik nye Venner hvor hun kom,
og hun glemte aldrig de gamle.
Hun var ikke fredelig alene, men kunde stifte Fred.
Huusholderske af første Rang,
Ægtefælle saadan som faa;
men Moder næsten uden Lige.
Hil være Dig, Du Benaadede! Herren var med Dig,
Du velsignede blandt Qvinderne!

[Helmer Meinche]

Kammerraad *Helmer Meinche*, betragtet som Borger, Fader og Christen.

*

Define fata Deum flecti sperare precando.
Virgil.

*

[227] Saa staaer uryggelig Retfærdighedens Lov.
Trods Suk og Bøn og Sorg den tit vor Glæde røver,
Og ubarmhjertig Vold mod Dydens Helt udøver.
Hvo bad ei? men endda blev *Meinche* Dødens Rov.
O, strenge Død! hvor tit nedbryder Du vort Haab,
Saa qualte Ønsker maae sit Suk fra Hjertet drage,
Ja Land og Bye og Ven og Søn og Datter klage,
Og fylde hver en Vraa med Graad og hæse Raab!
Her trakte Morderen sin drabelige Dolk,
Og uforsonlig stak, saa Hjerteblodet rinder,
Og hele Staden sig ved Stødet saaret finder,
O! havde Tronhjems Sorg i Dag en heldig Tolk!
«Vor gode *Meinche* død! » udstønnes af Enhver;
«Hvor findes een, som han, til Hjælp i Nøden færdig?
Saa rig, saa lykkelig, dog al sin Lykke værdig?
En Mand, der et saa fromt og ædelt Hjerte bær? »

[228] Den unge Handlende, bekjendt af ærlig Flid,
Paa Redeligheds Pant her Forskud kunde hente,
Her kunde Skyldneren sit Navn fortiet vente,
Og til Betaling blev forundt beleilig Tid,
Han stedse gavmild, men dog aldrig ødsel var;
Han glad og bedst tilfreds i Tarveligheds Bolig,
For kostbar Ærefrygt sov altid tryg og rolig,
Han fuld af Medynk tit Paladser skuet har:
Kort, Tronhjem hidindtil ei meer bedrøvet var
Ved nogen Borgers Død, end nu da *Meinche* flytter,
Og smertetrættet Liv mod evig Glæde bytter:
Men Himlen største Ret til slig en Borger har.

Fra hiin udstrakte Kreds min Sang indskrænke Dig
Til Sorgens Middelpunkt! Sit Huus i Dag forlader
Vor store Borger, som var endnu større Fader,
Der seer Du Graad og Sorg, den Dødes Æmhed lig;
Ja, døm af den, at ei en bedre Fader var;
Han ingen Omhu, Flid og Raad og Forbøn sparte,
Han Lydighed og Dyd til Vederlag erfarte;
Jeg bedst bevidne kan, hvad jeg her skrevet har:
Ei uden Æmhed jeg erindrer mig den Dag,
Da til min Omsorg han sin yngste Søn bestemte,
Af bedste Faders Pligt han ei det mindste glemte;
Hvor vigtig viste han mig da den Unges Sag!
[229] «Til Guds frygt» sagde han saa tit «veileed min Søn»;
Og til sin Søn, hvor tit: «Stræb duelig at blive!
Lad Haab om Rigdom ei til Vellyst Dig henrive!»
Han lagde til sit Raad Velsignelse og Bøn.
Mit Hjerte gennemtrængt af Æmhed taler her,
Og Du, som nu ei meer din Faders Raad kan høre,
O! maa fra mig et Ord endnu dit Hjerte røre:
Bliv kun din Fader lig; hans Dyders Arving vær!
Velkommen til vor Bye! men naar Du savne maa
Den, som Du elskte meest, hans Støv Du da velsigne!
Lær af vor Sorg hans Værd, stræb det at efterligne,
Og lad hans ømme Raad Dig ei af Minde gaae.
Dit Fødeland Du bør og Tronhjem have kjær,
Der elsker man endog det blotte Navn af *Meinche*,
Og naar din Sjæl som hans kan patriotisk tænke,
Paa vore Hjerter Du en billig Fordring bær.

Du *Meinches* ældste Søn! Dig venter nu vor Stad;
Vor Handel rækker Dig den Haand, som endnu bæver
Ved din Hr. Faders Død; man raader, haaber, kræver,
At Du blandt os vil boe; saa bli'r hver Borger glad!
Udbred til fælleds Gavn det Lys, Du samlet har
I Handels-Videnskab fra Verdens store Stæder!
Naar Du i Faders Spor med lige Lykke træder,
Troer hver blandt os ved Dig vort Tab oprettet var.
[230] Din Fader ønskede med Længsel Dig at see,
Skjøndt Himlen vilde, han ei skulde savne Sønner
Nærværende, hvis Flid og Æmhed Manden skjønner,
Han tvende Døttre seer ved dem lyksalige.
Du neppe vide kan, tilgiv min Dristighed,
Hvor stort vort fælles Tab, førend Du selv faaer høre
Af ømme Søsters Mund det, som kan Hjerter røre,
De bedst bevidne Dig hans ømme Kjærlighed.
Af dem omringet var til sidste Øieblik
Den fromme Fader, og i Deres Skjød udøste
Sit sidste Suk, da Gud hans Smerters Baand opløste,
Og den forløste Sjel til Aanders Fader gik.
Her Sorgens Lynild slog i Døttres Hjerter ned,
Og hun, som meer i Ham end blot en Fader mister,
Naar Døden denne Skat fra hendes Hjerte vrister,
Det var som om man rev selv hendes Hjerte med.
Men han, som Lydighed imod Forældre har
Velsignet, kan og vil og skal i Sorgen trøste,
Jeg veed, at Dyden skal og maa Belønning høste,
Just naar den tænker selv den Løn uværdig var.

Men Du, som kroner alt, gjør Dyd mod Døden kjæk,
Min Sjels udvalgte Skat! Religion! Du kjendte
En værdig Dyrker her; din stærke Haand fuldendte
Vor *Meinches* Skilderie med seierrige Træk.
[231] Før Verden ham, han den med roligt Sind forlod,
Hvo havde meer end han i Verden at forlade?
Men da for Mandens Liv vi Skrøbelige bade,
Til Døden vinkede han selv med Heltemod.
Da vi paa vores Sorg, paa Himlen tænkte han;
«O! sagde han, den som har noget Godt i Vente,
Hvor han er længselfuld; snart skal min Frelser hente
Den Sjæl, han har forløst; min Gud! Du vil og kan.»
Ei Smerter bragte ham til Utaalmodighed,
Han øined' evig Fryd igjennem Dødens Trængsler,
Og intet Jordisk meer hans Sjæl til Verden fængsler:
O! salig den, der var til Døden saa bered!
Men tænk min Læser ei, at Gud saamegen Trøst
Ham havde nu forundt, om han i gode Dage
Med Guds frygt havde glemt sin Frelser at behage;
Men hvad kan skrække nu? han veed han er forløst.
Nyd da, forløste Sjæl! Belønning for din Dyd!
Først ved din Død Du har os foraarsaget Smerte,
Dit Navn som glædde før, nu saarer kun vort Hjerte,
Vor Deel blev bitter Sorg, og din blev evig Fryd.

*

Paa Pladen.

[232] Her hviler
et kostbart Støv:
velsignede Levninger
af
den i Livet Velædle og Velbyrdige,
nu i Døden salige
Hr. Kammerraad
Helmer Meinche,
født i Flensborg den 17de Julii 1710,
død i Tronhjem den 21de Januar 1771.

Her blev han
to Gange glædet med en dydig Ægtemage,
to Gange berøvet sit Hjertes Glæde;
i det første velsignet med 5,
i det sidste Ægteskab med 2 Børn,
i begge med 2de Sønner og 5 Døttre,
hvoraf Sønnerne med de igjenlevende 2 Døttre
begræde sin mageløse Fader,
men Tronhjem sin bedste Borger,
Fattige sin stiltiende Velgjører,
og hver af hans Bekjendte en Ven uden Lige.
Handelen var hans Opkomst,
men nu
var han Handelens Støtte.

[233] I sin Tid var han den Lykkeligste i vor Bye,
meest fordi alle undte ham hans Lykke.
Gudfrygtighed og Redelighed!
hvor have I en ivrigere Dyrker!

og Du, o, Rigdom!
en fornuftigere og uegennyttigere Huusholder?
Af Gud fik han Kraft til at glemme Verden,
foragte Døden og omfavne sin Frelser,
og af os skal hans Støv være velsignet;
hans Navn og hans Slægt
elsket og æret.

[Gunnild Iversdatter]

[234] *Gunnild Iversdatter*, fød i Tronhjem, død i Bergen, i sin Alders omtrent 63de Aar, den 22de December 1793, fik og fortjente dette Vidnesbyrd af sin Husbond.

Fred med dit Støv! Du Tjenerinde!
Tro i mit Huus i Tyve Aar!
Een saadan mellem Huusgesinde
For Restens Troskab indestaaer.
Du tog livagtig Deel i Husets Sorg og Glæde,
Og ved dit Tab jeg seer min Børneflok at græde.

Fra Trøndelag af Bondefædre
Du stammer ned, ei fød til Træl;
Og til din Herkomst selv at hædre,
Oprigtig var og fri din Sjel.
Opdragelsen, jeg veed, forfiner Qvindesæder;
Men den til Trods blev Dyd tit Bondepigens Hæder.

[235] Igjennem 14 Ugers Smerte
Du kjempede Dig frem til Gud.
Med sund Fornuft, med Troe i Hjerte,
Vi saae dit Lys at slukkes ud,
Du gik din Julefest med Sjelefyrd i Møde:
Nu da i Jesu Navn! saa sagde Du og døde.

Men hører, I Familiefædre!
Der kun som Dyr behandle dem,
Der ofte ere tifold bedre
End den, som kalder sig fornem:
*En ringe Tjener, som med Troskab gjør vor Villie,
Er et Klenodie, et Lem af vor Familie.*

[Hans Joachim Jordan]

[236] Siig til Støvet af *Hans Joachim Jordan*, fød den 3die Juli 1777, død den 4de Novbr. 1793:

Tag med Dig, skjønnede Dreng! i Gravens Mørke ned
Den mørke Text, som først, foruden andre mange,
Paa hiin den store Dag skal blive Text til Sange,
Da den kun her var Text til Sorgers Bitterhed.
Hvi blev Du fød saa skjønnede af et elskværdigt Par?
Hvi skulde Bølgen bort din raske Fader rive,
Og Moderen et Rov for tidlig Kummer blive,
Naar Enke til din Tarv hun Alt berøvet var?
Hvi skulde hun og Du sit Tab oprettet see?
Hun trofast Mage faae, Du Fader uden Lige?
Fordi, saa var vort Haab, Guds Løfter aldrig svige:
For Enke værger han og for Umyndige.

[237] Hvi stod den lyse Hjelm, Uskyldighedens Skilt,
Udi dit Aasyn klar? hvi blev Du tidlig moden?
Med Laster ubekjendt, Du aldrig satte Foden
Ned paa den glatte Stie, hvor Ungdom raser vildt.
Hvi faldt Du pludselig ved lyse Dag i Vand,
Naar Engle synes dem saa mægtig at beskjærme,
Som midt i Mulm og Mørk blandt flere Daarer sværme,
Naar Sømænd tit paa Vrag kom frelst til vilde Strand?
Hvi Du saa nær ved Land saa sildig funden blev,
At Kunst for sildig kom, som vækker slige Døde?

Var dette alt, for Dolk i Fædres Bryst at støde,
Da Vaadens Øieblik Dig pludselig bortrev?
Eet Lys i Mørket dog, een Trøst tilovers var,
Een Sandhed talende, Advarsel til os Andre:
De fare hen i Fred, som her uskyldig vandre,
Og Evighedens Lys gjør mørke Tale klar.

Lucia Maria Erichsen

[238] Til Velædle Madame *Lucia Maria* sal. *Erichsens*, fød *Lorentzen*, i Anledning af hendes elskværdige Mands Død.

– – *Durum, sed levius fit patientia,*
Quicquid corrigere est nefas.
Horat.

Trøst – hvad er Trøst, hvor Sorg fra Hjertet gaaer?
Kun bløde Ord, som ingen Smerte lindre,
Oprette intet Tab, gjør intet Vanheld mindre:
Oprippe tit, men aldrig læge Saar.
Skab Regn, bedug med Vand, og Duggen Planten nærer;
Men gyd den Dug paa Ild, og Luen Vand fortærer.

Trøst – hvor er Trøst? hvor der er Hjælp og Raad.
Gak Syg til Lægen! Arm gak hen til Rige,
Den Haand som reiser faldne Sag tillige,
Kun den har Kraft til at aftørre Graad;
Men gjør din Ven et Tab, som aldrig meer oprettes,
Trøst ei men græd med ham, og Sorgens Byrde lettes.

[239] *Bedrøvede!* med efterladte Smaa,
Hvis Moderhjerte slog for Andres Flokke,
Hvis bedste Lav de blide Engle-Skokke,
Naar Du blandt dem og Dine glade saae;
De bør med Fædrene, nu Du blev tidlig Enke,

Med skjønksom Medynks-Graad din Elsktes Støv
bestænke.

Jeg græder med: Ei blot Medlidenhed:
Jeg lider selv ved Tab, som Hjertet saarer;
I Enkens Graad jeg blander Venskabs-Taarer,
Jeg læser i mit Bryst, hvad Enken leed.
Studere Mennesket, var vigtigt for mit Hjerte:
Jeg kjendte *Erichsen*; og derfra denne Smerte:

Du blide Mand! dit Ansigt var en Dag
Saa skyggefrie, et Skilt for Selskabs Glæde!
Du broderlig i Vennekreds tog Sæde,
Din Atmosphær blev Laugets Velbehag,
Dit Sprog var ingen Væv af søgte Vittigheder,
Dit Skjæmt bar Smag af Salt, men ei af Bitterheder.

Af sund Forstand Du fik et dobbelt Pund;
Ei Sværmer-Aand, som Luft-Kasteller føder,
Som synder fræk, naar kun den Rige bøder,
Som tækker Huus førend den lægger Grund;
Nei den Du vilde først din fulde Tillid skjenke,
Tit fandt Dig riig paa Raad, men altid fri for Rænke.

[240] Din Velstand voxte til – og Avind med.

Man ei fordrog din Brug af Lykkens Gaver,
Din Haand var frie, og sligt fortryder Slaver,
Hvis Sjelefryd er Guld at grave ned,

Man Mammons Majestæt Dig dristig saae at krænke
Ved munter Glædskabs Fæst i gjestfrie Huus at skjenke.

Du Lykkens Gunst og Livets Glæde nød,
Og nød med Smag, og nød det ei alene;
Og hvo vil dog den Mand sin Fryd formene,
Hvis runde Haand til Mange deler Brød?
Ja ædle, stolte Ven! her nævner jeg med Smerte,
Hvad der er tabt ved Mænd af saadant aabent Hjerte.

Du brugte tit min Haand til ædel Daad,
Og den, som fik, ei kjendte sin Velgjører.
Der er en Gud, som alting seer og hører,
Som kjender Enkers sjeldne Glædes Graad,
Han har optegnet alt, men jeg veed ogsaa meget,
Jeg ofte gjorde glad – kun sjelden af mit Eget.

Ja tit jeg var den skjulte Givers Haand,
Fortrinlig denne Mands til Nød at lindre,
Som Æren bød, at aabenbare mindre
End djærve Klage fuld af Betleraand;
At gjøre Godt med Smag, var, ædle Ven! din Styrke;
Du gav, men ei fordrog, Dig nogen skulde dyrke.

[241] Din Vei var Handel – ei at være lærd.

Men sund var dog din Smag i alt det Skjønne,
Du var ei knap til Ynglingen at lønne,
Som bragte frem Forsøg af nogen Værd.

Tit Lærdoms Sønners Brød var kargeligen skaaret,
Og tit har deres Høst kun tynde Neger baaret.

Men tænkte Folk, som Du, afdøde Ven!
Da skulde Muser ei i Nord vantrives,
Ei Styver-Skriverie saa hyppig gives,
Men oftere en rask begeistret Pen.
Ei skulde Mænd af Aand daglønnes for Bogstaver,
Men Tingens Prøve staae paa Grad af Sjel og Gaver.

Men ak – Du er ei meer! den grumme Død
Nedrev den Stærke midt i Manddoms Sommer.
Hvad er vort Liv, om kun en skyldfri Slummer^{u39}
Tilbringer os det dødelige Stød.
Jeg veed ei da, saasnart mit matte Øie lukkes,
Om Skyggen glider frem, hvorved mit Lys skal slukkes.

[242] Ja Manges Lys blev slukt ved denne Mand,
Og mørkt er Himlens Raad: Vi tause bæve,
Høit over os sig Herrens Veie hæve,
Vi boe i Dødens mørke Skyggers Land.
Vi tænke nok: Den Haand, som gavnrigt Træe nedfælder
Helst burde ryddet bort de frugtesløse Nælder.

Men sæt din Mund i Støv! betal din Gjeld,
Din sidste Pligt, min Sang! til Dydens Ære!
Før man til Grav det kjære Støv faaer bære,
Den hulde Skygge siig et ømt Farvel!

Til Enken siig et Ord, da Du dog ei kan trøste:
Hvad Manden faaet har, gid hun med Sine høste!!!

*

Paa Pladen.

Herunder hviler
Thomas Erichsen,
født i Flensborg den 23de December 1752,
død i Bergen den 11te Juli 1795.
[243] Norsk Handelsmand i 25 Aar,
Bergens Repræsentant i de sidste 4 Aar,
Ægtemand i 17 Aar,
Fader for 5 Børn,
hvoraf 3 Sønner og 1 Datter
Med Moderen og en 70 Aars gammel Fader
leve for at begræde
deres Ungdoms Leder,
hendes halve Sjæl,
hans Alderdoms Trøst.
Almindelige Udtrykke og almindelige Tildragelser!
Men Manden var sjelden, Een af de Faa:
Aldrig haard mod mislige Skyldnere,
Aldrig kold mod værdige Trængende,
Elsker af alt Godt og alle Gode,
og i al sin Godhed
øm, ædel, taus.

Hans Borgeraad og Sprog
var Middelveien mellem
det krybende og frække,
mellem det sværmende og søvnige.
Uvist hvad som var meest aabent hos ham,
enten Forstand eller Hjerte,
enten hans jovialske Ansigt,
eller hans gjæstfrie Huus;
men vist, at Alt harmonerede,
[244] Alt var indbydende,
Alt fortjente Skjønneres Agtelse og Kjærlighed.
Hans Død var et Tab for Bergen;
hvad er det da for Enke, Børn, Venner?
Kun dette sidste kunde jeg besvare,
men ogsaa dette
kun med min Følelse.

[Johan Nordahl Rolfsen]

[245] Over *Johan Nordahl Rolfsen*, fød den 22de August 1796, død den 29de Marts 1797, i Kopperne inoculeret.

Mit Navn man gav min ældste Datters Søn,
At, naar jeg døde, det mig overleve skulde;
Han døde først, og Navnet fik tilfulde
Udødeligheds tidlig modne Løn.

Hans Navn alt staaer, der hvor jeg ønsker mit;
Mit – ak! – det kan endnu, men aldrig hans udslettes.
Paa Jorden Torne tit i Laurbærkrands indflettes;
I Livets Bog staaer Hædersnavnet frit.

Han blev et Rov for Børnemorderen,
Skjøndt Kunstens Vaaben vi med Overlæg anvendte
Men fast besluttet Død ei Overmagt erkjendte;
Den trodser Alt. Alt river med sig hen.

[246] Man har dog gjort, hvad Forsvarsloven bød,
En Trøst for Fædrene, som ingen Pligt forsømte;
Nu rolige vi Himlens Krav indrømte,
Og lagde ned vor Yndling i dens Skjød.

[Tønnes Rolfsen]

Paa Pladen.

[247] Herunder Støvet af

Tønnes Rolfsen,

fød 19de December 1797,

død 27de December 1798.

Et Mindre-Billed af en Kjæmpe,

saa trivelig og stor;

et Erindrings-Billed af Søsteren

saa blid og yndig.

Han syntes at række Fader og Moder

et Bæger af Forglemmelsens Flod;

men han døde,

og fyldte deres Bitterheds Kalk.

I den helder Børnevennen

denne langsom virkende,

men dog virkende

Trøstens Draabe:

Guds Rige hører saadanne til.

[248] At faae de dyre Pant kun for ethvert at miste,

Det er at vænnes af fra Glædens Moderbryst,

Det er at modnes selv til Evighedens Høst;
Tre Gange Saar i Saar, saa bløder meest det sidste.

Forgjæves haabefuld den halv udsprungne *Lillie*
Var Sines Øienslyst kun for at visne brat.
O! børneløse Par! Gud atter tog din Skat!
Nu er det Heltedaad at bede: *Skee din Villie.*

Elisabeth Geelmuyden Gyldenkrantz

Paa Pladen.

[249] Støvet af

Elisabeth Geelmuyden Gyldenkrantz,

fød *Both,*

Enkefrue efter

General-Krigscommissair og Notarius

Gyldenkrantz,

Moder for

9 hensovede og 3 igjenlevende Børn,

fød den 22de Juni 1731,

død den 6te Mai 1800,

hviler herunder.

Som en Antikke af et Tempels Ruiner fra gyldnere Tider,

Da Kunst endnu ikke havde lært at bedrage,

saa var denne *Salige i disse Oplysnings-Dage,*

ikke glimrende blandt Smagens Døttre,

men blande hæderlige Matroner altid af første Rang.

Hun taledede eenfoldig, borgerlig,

men skrev som en længe øvet Embedsmand,

[250] *Hendes* Godhed imod Trængende

var ikke Paroxysmus, men Character.

Hun gav igjennem Andre, for at undgaae Tak.

Hendes Agtelse for Gud og hans Huus

har Monument i Bergen, men uden Navn.
Hendes Prøver vare haarde,
hendes tause Taalmodighed næsten uden Exempel.
Hendes sande Guds frygt gjorde aldrig Opsigt,
kun af Frugterne kjendte man Træet;
og flere Frugter kjendte Ingen end jeg,
i 25 Aar bæret med *hendes* Fortrolighed.
Jeg blev ved *hendes* Død anden Gang moderløs,
og Taknemmelighed er ofte et bestukket Vidne;
men ingen Dødelig
skal rive et Blad af den gyldne Krands,
mit Vidnesbyrd her lægger paa den Velsignedes Grav;
og han, som seer Alt,
haver Lyst til Sandhed,
som ligger i Skjul.

[Ædel Tvist mellem fire Qvinder]

[251] Ædel Tvist mellem fire Qvinder ved den femtes Grav, opgivet til S. T. Hr. Hofagent Janson, som Voldgiftsmand.

Et Hverdags-Syn jeg saae: en nylig prydet Grav:
En vakker aldrende, men børneløs Matrone
I Stilhed havde her nedlagt sin Vandringsstav:
Der pleier Efterslægt sig lettelig forsone
Med halv velkommen Død og tænke: «*Hviil i Fred!*
Her savnes Du ei tungt, der fandt Du Salighed.»

Men see! ved denne Grav opkom en sjelden Strid:
Iførte Sorgen dyb fremtraadde fire Qvinder;
Hver plante vilde sin Cypres med Ømheds Flid,
Og til at vande den randt Graad paa blege Kinder;
Hver paastod: «Min *Cypres* bedst Graven pryde kan,»
Og derom venlig Tvist indlod til Voldgiftsmand.

*

[252] En Jomfru talte først: «Min tunge Lod det blev
Blandt Fremmede for Sold i Herskabs Huus at tjene,
Hvor Frue-Lune tit de mange Love skrev,
Som sjelden lode sig fra Dag til Dag forene;
Hvor Pigens Taarestrom paa Glædskabs-Retter faldt,
Fordi den mindste Feil en Straffens Torden galdt.
Her gik jeg, som til Dands, hvor Møie blev kun Leeg,

Med Modermildhed mig den Salige kun lærte,
Hvad jeg ei selv forstod. Hver Trældoms Skygge veeg
For Friheds blide Sol. Den datterlige Smerte
Jeg føler her og nu – o! saae Du den – den gav
En eviggrøn *Cypres* til Husets Moders Grav.»

*

En yngre svarede: «Du fyldte dog det Rum,
Som ellers maatte strax besat i Huset være;
Men jeg tilovers var. Jeg hid indbuden kom,
Da Verden blev mig trang, da ung jeg maatte lære,
Hvor værgeløst vort Kjøen ved Dødens Grumhed blev,
Naar Fader, Brudgom den bort fra vort Hjerte rev.
Min Fader! ja! det blev da derfor ei omsonst,
At Du paa Svanøe vandt en dyrebar Veninde;
Naar Livets Bitterhed fik udtømt al sin Kunst,
I hende skulde jeg i Bergen Moder finde.
Hun lod mig gjælde, som jeg uundværlig var,
Og til sit Hjerte mig for evig bundet har,
[253] Her var jeg – o! hvor vel? hvor glad? hvor sorgenfri?
Hver Idræt Tidsfordriv, hver Dag blev Fest, hver Morgen
Mig venlig hilsede – Men, ak! det forbi,
Hun svandt den Engel. Jeg paa ny maa favne Sorgen.
Mit Suk er dybt og tungt, min Tak er svag, men varm;
Det var det tredie Saar i Orphelinens Barm.»

*

Nu tredie Jomfru saa blandt dem til Orde tog:
«I Unge! tier her: nu vil den Gamle tale
Sit flere Sneseaars forsøgte Venskabs Sprog;
Paa Eders Vei endnu sig mange Glæder male,
Mit Løb er snart fuldendt; I midt paa Banen staae;
I blomstre selv endnu; jeg blev med Ære graa.
Med Ære? Ja! den jeg til Livets Aften nød
Hos denne Salige, var, som naar yngre Syster
Nedlagde tillidsfuld udi den Ældres Skjød
Sin Kummer og fik Raad; thi Alderdom sig bryster
Af ingen Hæder meer, end naar den ikkun veed,
At man den værdiger endnu Fortrolighed.
Graahærdet uden Kraft, og uden Slægt, forladt
Udlevet Pige saae sig selv som Jordens Byrde;
[254] Vel den, som da sit Haab har til Alfader sat,
Hun blev, skjøndt vankende, dog aldrig uden Hyrde;
Han aabnede mig Huus, han mig opvakte Slægt,
Han gav min Alderdom hos Velstand Varetægt.
Men Du, Velsignede! jeg overleve Dig?
Jeg meer end een Gang var ret fro paa Gravens Bredde,
Og da hvor ømt har Du husvalet, pleiet mig,
Og, ak! det lykkedes din Omsorg mig at rædde.
O! havde da din Haand mit brystne Øie lukt!
Men nu – dit eget brast – Og Manges Lys blev slukt.»

*

«Mit sluktes ei, men see! der kom en Skygge frem,»
Saa talede tilsidst den lykkelige Fjerde,

«Den har formørket mig mit og min Faders Hjem;
Selv jeg mod dette Stød mit Hjerte maatte hærde,
At ei den første Frugt, som under Hjertet laae,
Fortidligt Banesaar ved Stødet skulde faae.
Ja! hvis ni Maaneder jeg selv end havde lagt
I Løndom voxende tætunder dennes Hjerte,
Som nu ei mere slaaer, jeg skulde neppe smagt
Een mere datterlig, en meer livagtig Smerte.
Jeg neppe Moder blev meer øm for hvad jeg bær,
End denne var for mig, som nu begrædes her.
Cypressen ved din Grav – den bedste – skylder jeg.
Du deeltog moderlig i hver min Ungdoms Glæde,
[255] Du strødde Myrten selv paa Pigens Brudevei,
Med rund og flittig Haand Du sømmed Børneklæde
For min Usynlige; da bad din hele Sjel:
O! Herre hjælp! O lad her alting lykkes vel.
Om glad Forløsnings-Stund jeg legede med Haab
Og forud, o! hvor stolt i denne skjønnne Tanke:
Naar denne Moder bær min Glut til hellig Daab
Vil hendes hulde Barm mod Barnets Hjerte banke;
Hun kraftig Bøn om Held til Gud opsende vil
Og drikke Moderfryd af Barnets Englesmiil.
Men, vee! det var kun Drøm! o Død! din kolde Haand
Opvækker kun med Skræk. Vi vaagne for at bæve.
Tag da, o Salige! fra sorgbepændte Aand,
Hvad bedste Moder kan af bedste Datter kræve:
Min veemodsfulde Tak, min Sjels Erkjendtlighed,
Som først ophører, naar jeg gaaer til Graven ned.»

*

«I have alle Ret», var Voldgiftsmandens Ord.
«Fra Sandheds Trægaard hver *Cypres* var ærlig taget
Og her rodfæstes skal, som i sin Moderjord;
Sit Tab, sit Savn Enhver har uden Skrømt beklaget.
Men, o! hvad tabte den, hvis halve Sjel hun var?
Dog – tyngste Sorg er stum, ei Tolk, ei Stemme har.
[256] I Stilhed gnaver den med flittig Ormetand,
Opriver gamle Saar, og i nyslagne Vunde
Indspruder Dødens Gift og tænder kolde Brand.
Een Olie er der kun, som Smerten døve kunde:
Den Trøst: *Veninden gik til Himlens bedre Land,*
Og derfra vinker blid til efterladte Mand.»

[Cathrina Erichsen]

Paa Pladen.

[257] Herunder Støvet af

Cathrina Erichsen, fød *Brun* den 14de April 1781,
gift den 11te Decbr. 1798 med tilbagelevende
Statsadjutant Hr. *Hans Erichsen*,
Moder for 3 Sønner og 8 Døttre,
som alle leve;
død paa Barselseng den 25de Marts 1812.

Disse Linier fra en Fader!

Ja – kolde, som den Dødens Haand,
der borttog hans Øienslyst.

Sorg, som denne, har ikke Ord,
kun Smerte, Taarer, tause Velsignelser.

Hvad Du var

for Mand, Børn, Sødskende, Venner, Tjenestefolk,
det sige de selv, eller en mindre Saaret i deres Navn;
jeg kan ikke, jeg kan her intet; kun dette:

Du gav mig

o! hvormange, altfor velsmagende Faderglæder,
og ingen Sorg, uden naar Du leed.

[258] Over din sidste Lidelse, da Du døde som et Guds Barn
og fra mørke Udsigter,
burde jeg være glad, men jeg kan ikke;

men jeg kommer vel snart efter, og haaber
glad at omfavne Dig blandt de blide Engle,
til hvis Selskab
Du syntes mig at høre
allerede heneden.

[Læser!]

[259] Læser! kan Du

bortfjerne al Vind fra fortrinlige militaire Talenter,
al ublid Kulde fra urokkelig Kjækhed,
al smudsig Egennytte fra streng Sparsommelighed;
forene strengeste Disciplin med ømmeste Faderomsorg
for Soldaten,

Afhold fra Velleynet med Lyst at gjøre vel,
Velgjørenhed med Afhold fra at glimre;
tænke Dig lærvillige Officerers flittige Gamaliel,
Enkers og Faderløses ufortrødne Raadgiver,
en Mand, besværet selv med en og anden Tvivl
i Religionen,

men som afskyede Religionens Foragtere
og foragtede endog dem,
som blot yttrede Letsindighed med den,
den kjærligste Ægteemand,
og som levede med Hustruens værdige Sødskende
under eet Tag,
i et broderligt mangeaarigt Fælledskab,
hvorover Guds Engle maatte glæde sig:

[260] Læser!

saa har Du et Ideal, paa et Haar lignende
Bergenseren Thodal;
saa begriber Du,
at han, skjøndt børnløs, begrædes af Mange,

og at flere værdige Enker,
end hans egen dybt saarede,
sukke tungt ved hans Død.

[Bispinde Friis]

[261] Sang før Gravfæstelsen ved *Bispinde Friis's* Grav.

Nyd Alt hvad Livet har
Af Sundhed, Rigdom, Ære;
Som den forsvundne Drøm
Skal det dog engang være,
Vort Levnets hele Pragt
Som Høstens faldne Løv:
Byg op en Grav af Guld,
Du sover dog i Støv.

O! salig i sin Død,
Den Lykken ei forblinder;
Han Mad i Æderen,
I Løven Honning finder;
Snart skal jeg, siger han,
Ei skue Verden meer;
Fra Sodoma jeg gaaer,
Og ei tilbage seer.

Efter Gravfæstelsen

[262] Saa det sluttet med Enhver,
Eie Meget eller trænge,
Leve kort, og leve længe,
Du af Jord dog kommen er;
Saa skal Du til Jord og blive
Og af Jord igjen opstaae.
Søg Dig derfor løs at rive,
Snart kan Dagen Ende faae.

Vi forlade Gravens Bred
Nu i Dag, men hvo skal være
Den, man først af os skal bære?
Livets Fyrste det kun veed!
Gjør da, Naadens Aand, i Tide
Gjør mig Dødens Tanke sød,
Lær mig ret tilsidst at stride,
Seier giv ved Jesu Død!

Ved et meget religiøst ugift Fruentimmers Død

[263] Som et ufrugtbart Træ af dyrket Blomsterbed
Udkastes, – saadan dør den børneløse Gamle;
Men er han ogsaa riig, til Frydefest sig samle
Adspredte Arvinger og sige: «hvil i Fred!» »

Men her – spørg Børneflokk, og mangen Enke spørg,
«Vor Moder, sige de, i denne Jomfru døde!»
Ja! her ved denne Grav, naar de hverandre møde,
Den Ene siger til den Anden: «Græd og sørg!» »

Din Død var hastig, som naar Lyset sluktes ud;
Du kom fra Herrens Huus, strax faldt Du i dit eget,
Det er: Du skaanet blev for her at lide meget,
Dig overumplede ei Dødens bratte Bud.

[264] Forfængelige, lær at ære Christendom
Guds Huus og Ord! thi her Du saae hvad de frembragte;
Hvormange Frommes Sorg en saadan Død opvakte,
Vælg selv hvad Du vil helst, men spot ei Helligdom!

[Jephta Datter]

[265] «*Min Datter, ak! hvor har Du mig nedbøiet!*»

Saa sukkede den Helt, som før saa kjæk
I Striden gik, fra Striden kom ophøiet
Ved Landsmænds Ros og flygtet Fiendes Skræk;
Med Spyd og Skjold han gjorde Vunderværke,
Men Hjertesorg, o! den nedslog de Stærke.

Hvad Hjertesorg? – med Seiersange træder
Fra Faders Huus eenbaarne Datter ud,
Hun sig i Dands med Legesøstre glæder,
For Faders Held hun høit velsigner Gud.
Saa sjungende gik Ungdom tit imøde
Den mørke Middags falske Morgenrøde.

O Pige! fro Du iler at omfavne
Den Mand, hvis Øienslyst Du daglig var;
Du, som hans Haab om Sønnesønners Navne
Mandvoxen alt og skjøn paa Jorden bar;
Uvidende Du gaaer det Haab at slukke,
Og vier ind med Sang din Faders Sukke.

[266] Han gik i Strid, og sagde: «hvis jeg vinder,
Et Løfte gjør jeg her til Krigens Gud,
At naar med Fred mit Huus og Hjem jeg finder,
Da hvad det er, som derfra først gaaer ud,

Gud Zebaoth jeg det til Offer skjenker;»
Tit mere dyrt er Løftet end man tænker.

Han stred og vandt, men ak! hvad kom imøde?
Det, som af Alt hans Hjertes Vellyst var,
Hans Datter kom, og Heltens Taarer fløde;
Hans Afkoms Haab med eet udslukket var;
Men Pigen vil sin stolte Fader ligne,
Og Jephtha Datter skal hver Møe velsigne.

«Min Fader! den er svag, som Løfte bryder,
Du Seier vandt, og jeg et Offer blev;
Men aldrig jeg den strenge Lov fortryder,
Som til min Gud for evig mig forskrev,
Jeg Jomfru dør, men lever til hans Ære,
See! det er meer, end Modernavn at bære.

En Datter, som er Guds, maa mere gjælde,
End Sønneklok, som hører Verden til,
Lad af for mig en Taare meer at fælde!
Jeg evig tro mit Løfte blive vil;»
Saa talte hun, men Jephtha bar sin Smerte,
Dybt Saaret sad i faderlige Hjerte.

[267] «*Min Datter, ak! hvor har Du mig nedbøiet!*»

Saa sukker og en saaret Fader her,
«Med stærke Baand Du til min Sjæl var føiet,
Du stedse var mig som en Engel kjær.

Min Eneste, mit største Verdens Gode,
Du er ei meer, hvor mørk blev denne Klode!

Men see! der kom et Lys fra hine Egne,
Hvorhen Du gik, jeg følger det og seer,
Hvordan jeg bør hver Livets Fryd beegne,
Hvert jordisk Haab, som til os Usle leer,
Som Stjernes kud, der blinke og forsvinde,
Først hisset skal jeg Lyset evigt finde.

Did gik Du hen, og fandt en bedre Fader,
Du Salige en bedre Brudgom der,
End dem, Du her i Sorgen efterlader,
Du var din Gud og din Forløser kjær,
Velan! saa vil jeg og et Offer gjøre,
Og sige glad: Du skal min Gud tilhøre.»

«Min Datter, ak! hvor har Du mig nedbøiet!»
Det Suk gik tungt fra moderlige Bryst,
«Mit Huus er tomt, og Dag er Nat for Øiet,
Som Rakels Graad, saa min er uden Trøst;
Det var et Sværd, som Hjertet gjennemtrængte,
En bitter Kalk, som fuld mig Himlen skjenkte.»

[268] Ynk hende hver, som selv bær Navn af Moder;
De dyre Pant, som under Hjertet laae,
Bortrives, og det koster Taarefloder,
Og Hjertet vil med dem i Graven gaae;

Fornuft og Bøn og Tid gjør Smerten mindre,
Men kan ei læge ret, ei Savn forhindre.

Jeg endnu saae en Olding fælde Taarer
Ved Pigens Grav, han som en Fader græd,
Dybt dette Tab hans aabne Hjerte saarer,
Han børneløs istemmer Klagen med:
«Du var mig, som en Øiesteen i Øiet,
Min Datter, ak! hvor har Du mig nedbøiet!»

Men ak! et Ord til Fædrene, som græde:
Ifald de saae, hvorhen den Datter kom,
Og hvor hun nu med Engle deler Glæde,
De skulde da strax vende Bladet om,
Og sige selv med Glædens Graad i Øiet:
«*Vor Datter, ak! hvor er Du nu ophøiet!»*

Selskabs-Sange

Norges Herlighed

[271] Boer jeg paa det høie Fjeld,
Hvor en Fin skjød en Reen med sin Riffel paa Skien,
Hvor der sprang et Kildevæld,
Og hvor Ryperne plasked i Lien;
Jeg med Sang vil mane frem
Hver en Skat, som laae skjult udi Klippernes Rifter;
Jeg er glad og rig ved dem
Kjøber Viin og klarerer Udgifter.
Klippens Top, som Granen bær,
Muntre Sjeles Fristad er;
Verdens Tummel neden for
Til min skyehøie Bolig ei naaer.

[272] Boer jeg i den grønne Dal,
Hvor en Elv løber let gennem skovrige Sletter,
Hvor Løvhytten er min Sal,
Hvor den voxende Grøde mig mætter,
Hvor det muntre Faar og Lam
Tripper om, nipper Løv, og hvor Øxene bøge;
Leer jeg høit til Modens Kram
Og til Renter, som Rigdom forøge.
Fra min lave rolige Dal
Seer jeg mange Mægtiges Fald,
Sidder paa min Tue tryg,
Og udtømmer en Glædskabs Pokal.

Boer jeg ved den nøgne Strand
Paa en Holm, fuld af Æg mellem rullende Bølger,
Hvor en Fuglehær paa Vand
Sild og Brisling og Morten forfølger;
Trak jeg da en Fiskedræt
Fuld af Rogn, saa min Baad var paa Vei til at synke;
Og jeg saa blev glad og mæt,
Maa den Gjerrige længe nok klynke.
Een Ret nok paa Nøisomheds Bord:
Fisken svømme! det var et Ord;
Derpaa drak jeg mig et Glas,
Sang og drak Fiskeriernes Flor.

[273] Sjunger Bjerg og Dal og Strand:

Guld af Bjerg, Brød af Dal, fuld af Fiske fra Stranden;
Saa maa Tossen drikke Vand;
Skjenker Viin udi Glasset til Randen!
Norges Land er ingen Ørk,
Glæden fødes og der udaf selve Naturen;
Være hvo som vil en Tyrk,
Sidde tørstig og vranten og sturen.
Vi drak Norges Hæder og Held,
Sang om Strand, om Dal og om Fjeld,
Alting blomstre for Enhver,
Som vort Land og vort Selskab har kjær!

Den norske Vinter

[274] Min norske Vinter er saa vakker;
De hvide sneebedækte Bakker,
Og grønne Gran med puddret Haar,
Og trofast Iis paa dybe Vande,
Og Engledragt paa nøgne Strande;
Jeg bytter neppe mod en Vaar.

Nu Dalens muntre Sønner glide
Paa Skier ned fra Fjeldets Side
Saa rask som Piil i Luften fløi,
Nu let paa Skøiter de sig svinge,
Nu Kanefartens Bjelder klinge,
Og Øret dirrer af den Støi.

Fra Fjeldets Gruber Malmen kjøres,
Og Mastetræ til Stranden føres,
Og Kulden selv gir Farten Liv,
Og Snee paa Fjelde Veien baner
For norske Bondes Karavaner.
Flid er min Landsmands Tidsfordriv.

[275] Men vi, som Tid med Spøg fordrive,
Og Vennelav med Sang oplive
I varme Sal ved bredden Bord,
Vi drak, om vi ei kunde andet,

Skaal for den første Stand i Landet,
Som pløier Hav og dyrker Jord.

Held følge den, som Malmen bryder,
Hvor Jordens haarde Barm frembyder
Forborgens Skat til flittig Haand!
At trodse Død og Storm og Kulde,
At være fri men Kongen hulde,
Det er den norske Bondes Aand.

Han skaber ikke Porceliner,
Og ei bereder hede Viner,
Men for hans Sved vi købe dem;
Han bygger vore Huse tætte,
Og Vildt, som vi med Smag anrette,
Han bringer os fra Skoven frem.

Fred hvile over Kuldens Bolig!
Der sidder raske Nordmand rolig,
Beskjermet mod hver Uvens Vold;
Og den, som turde Freden bryde,
For sildig skal den Kamp fortryde;
Vi føre Frihed i vort Skjold.

[276] Om Alting fryser her i Norge,
For Venskabs Varme tør jeg borge;
Thi der er Ild i Nordmands Bryst.
Kom, Broder! kom, men uden Kulde,

Hverandre indtil Døden hulde,
Syng Venskabs Skaal med mandig Røst!

Min Smag

[277] Jeg skjøtter intet om høie Sving
Og ei om Toner, som knibes ud af Kastrater,
Og ei randsager jeg dybe Ting,
Og ei bekymrer jeg mig om Krig mellem Stater;
Jeg min Vise nynner
Og mit Glas forsyner,
Og for Resten slaar jeg mørke Griller bort
I Veir og i Vind og i Latter.

Jeg gjør kun lidet af Verdens Guld;
Den snart fik nok, som ei alt for meget begjerte.
En gjerrig Satan, naar blev han fuld?
Nei evig Tørst efter meer forvolder ham Smerte;
Jeg den Kunst vil lære
Rolig at undvære,
Hvad jeg ei kan faae; thi netop er dog nok
For dette nøisomme Hjerte.

[278] Jeg gjør dog noget af Ærens Glands;
Foragt kan jeg for min bare Død ikke taale;
Men jeg foragter den Narredands,
Hvor Folk sit Værd efter Rangforordningen maaler;
Velfortjent at være
Er den sande Ære,

Hvad Smarodser end til Stores Lov og Priis
Saa himmelhøit monne skraale.

Smaa Piger holder jeg meget af,
De Hjertens Unger opliver alting i Lavet;
Men vee den Skurk, som i Lysters Hav
Kan ønske Dyd og Uskyldigheden begravet!
Skaal for ømme Smerter,
Skaal for rene Hjerter,
Skaal for Husets Moer og hver en vakker Glut,
Med Dyd og Ynde begavet!

Af Venskab gjør jeg dog allermeest,
Et Vennelav er et Paradiis her paa Jorden;
Hvor Glæden hersker er altid Fest,
Naar vilde Sæder ei skade Dyder og Orden.
Venner Glasset tager!
Vinen liflig smager,
Naar vi drak vort rene Venskabs glade Skaal
Og Fred og Velstand i Norden.

Fædrene-Skikke

[279] Skrivende Brødre om Skikkene stride,
Dømme hverandre fra Vid og Forstand;
Vi ere Venner, og glade og blide
Bruge vi Freden saa godt som vi kan.
Fædrene-Skikke
Laste vi ikke,
De kunde stride og drikke.

Fædrene strede, naar Strid skulde være,
Men ei med Gloser, med Pen og med Blæk,
Sværdet i Haanden, de vunde med Ære,
Nordiske Kæmper var Rigernes Skræk;
Saadanne Skikke
Glemme vi ikke,
De kunde mere end drikke.

[280] Der ere Somme, som endnu kan drikke,
Men saa er dette og alt hvad de kan;
At holde Maade det vide de ikke,
Da var det bedre de drak bare Vand.
Saadanne Skikke
Elske vi ikke,
Hvor man kun drak for at drikke.

Een kan i Vennelav Glasset ei røre;
Taus, som han ei kunde tælle til fem,
Lurer paa hvem, som han kunde beføre,
Drikker sin Ruus naar han først kommer hjem.
Saadanne Skikke
Taale vi ikke,
At man i Smug vilde drikke.

Een drikker hverken her eller hjemme;
Peen som en Poppe, en Følsomheds Træl,
Bæver om Smagen, agerer Fornemme,
Kan ei, af Ømhed, slaae Fluer ihjel.
Saadanne Skikke
Passe sig ikke;
Noget maa Mennesket drikke.

[281] Det er paa Moden, at Skaaler ei bruge;
Drikke, men ei være munter og qvik,
Som et Umælende Vinen at sluge,
Saa har den listige Verden for Skik.
Saadanne Skikke
Bruger jeg ikke,
Selskabets Skaal vil jeg drikke.

Venner, som ikkun om Skikkene snakke,
Der er en Skik, og den har vi forglemt:
Vert og Vertinde for Maden at takke,
Takke for Venskab, for Viin og for Skjemt.

Synge og drikke
Skader os ikke;
Vi til Taksigelse drikke!

[Vor Bye har og sine Vennelav]

Parodie over

Kom, Broder, kom sæt Dig ned hos mig,
Og tag til Takke med ringe Gaver,
Liqueurer kan jeg ei skaffe Dig etc.

[282] Vor Bye har og sine Vennelav,
Hvor alle Kruser tilsidesættes,
Hvor, hvad vi fik udaf Luft og Hav,
Og Handelsfrugter med Smag anrettes,
Hvor Sang og Glæde er Grillers Plaster,
Og hvor ei nordiske Folk forkaster
Den franske Viin.

Vi drikke – dog kun til Huusbehov,
Vi spise godt – men dog ei for meget;
Vor Mad er ei de Betrængtes Rov,
Vor Viin betalt – saa drak vi vort Eget,
Saa har vi Mod, om det skulde gjælde;
Vor Bye skal trodse, som vore Fjelde,
Hver Fiendes Magt.

[283] De kjække Borgere droge Sværd,
At væрге rundt omkring Kongens Rede,
Og mange Svenske paa denne Færd
For Borgerhaand udi Græsset bede;
Og aldrig skjønnere Lue brændte

End den, som Borgeres Ild antændte
Paa Fredrikshald.

For Resten bort med alt Klammerie!
Jeg ei Processer engang kan lide;
Og om Dispytter jeg rager i,
Saa gaaer jeg hellere taus til Side,
Og drikker Vinen, og synger Freden,
Og ønsker Skibe, som laae paa Rheden,
Den bedste Vind.

Med Kjønnen er det nu saa og saa.
Jeg veed vel ogsaa, hvad Skummel siger;
Halvqvædte Viser kan jeg forstaae
Om visse Koner og visse Piger;
Og hvis jeg skulde forlade Stæder,
Da var det just fordi Ondskab glæder
Sig tit i Løgn.

[284] Hver har sin Grille, og jeg har min,
Og dette troer jeg om Byens Piger:
Er een og anden blandt dem for fiin,
En Smule dreven i smaa Intriger:
Der ere mange, hvis rene Hjerte
I Strid mod Fristelse Dyden lærte,
Og den blev stærk.

Gaaer jeg i Byen paa Frierie,
Og Pigen vælger mig fremfor Andre,

Da troer jeg Kjærligheds Tryllerie
Maa vist nok med mig paa Veien vandre.
Naar Byens Rygte bespeider Piger,
Hvad Ven og Uven om Cloe siger,
Det bør jeg troe.

Jeg saae den Deilige første Gang,
De raske Fyrer med hende spøgte,
Og hun med Vittighed, Dands og Sang
Den vilde Lue hos dem forøgte;
Men Pigens Kulde mod deres Varme
Omsider opvakte bitter Harme
Hos hver især.

[285] Jeg saae skinbarlig, at hun var fri,
Og at hun havde ubundne Hænder.
Jeg faldt som hen i et Drømmerie,
Og tænkte: hvad om mit Hjerte brænder
For denne Skjønne, som kold foragter
De ømme Sukke og stolt betragter
Den unge Gjæk!

Jeg af en Hændelse kom at staae
Afsides, tæt ved den unge Skjønne;
Mit rørte Hjerte tog til at slaae,
Og Aandedraget at heftig stønne;
Jeg følte Noget, jeg selv ei kjendte
Den Gnist, som siden den Ild antændte,
Som brænder nu.

Hun trak mig ud af den dybe Qval,
Og sagde: Damon! De staaer og tænker,
Paa denne Flok, som er meer end gal,
Og rasler med deres Elskovs Lænker;
Men muntre Piger er stundom kloge,
Og ei et Suk for de Daarer droge,
Som sværme saa.

[286] Min Moder gav mig det sunde Raad:

En Spræt er Et, og en Mand et Andet,
Foragt en Dreng, som er ung og kaad,
Og Pigers Kort har saa tit forblandet;
Men vælg Dig Een, som Du først kan ære,
Og naar Du Godhed for ham kan bære,
Slaae til, slaae til.

Hør, Cloe! sagde jeg, jeg gaaer hen
At blive saadan en Pige værdig –
Gak hen, og bliv det, og vær min Ven!
Saa svarte Cloe, saa er jeg færdig.
I muntre Øine sig Sjelen malte,
Ukunstlet Frihed fra Hjertet talte
Sit rene Sprog.

Jo jo, vor Bye sine Piger har,
Hvis Dyd, forskjønnet af milde Sæder,
Retskafnes værdige Ønsker var;
Og ærligt Venskab boer og i Stæder,
Og her forsamles jo alle Stænder,

Og her forenes jo Samfunds Hænder
Til fælleds Vel.

[287] Nu Skaal for Byen, og for hver Stand
Og for hver Borger, som ædelt tænker!
Og Skaal for Kjønnet, som altid kan
Med Nectar blande den Viin, vi skjenke!
Vor Handel lykkes, vor Søfart give
Den Viin og Velstand, som kan oplive
Vort Vennelav!

Mod Mammelukker

[288] I Vennelav bør Glæden være sikker,
Hvor Verten vælger sine Folk.
Man uden Kruus de muntre Skaaler drikker,
Og Tungen er kun Hjertets Tolk,
Og ingen Mammeluk skal der
Opsnappe hvad som spøget er.

Krepere da de lumske Mammelukker,
Spioner udi Vennelav,
Som Tornene af vore Roser plukker,
Og til Fraværende dem gav!
Et aabent Hjerte blot maae staae,
Hvor disse Extraposter gaae.

I dette Lav er Glæden tryg og rolig,
Hver taler hvad ham falder ind;
Hver med sin Ven er uden Frygt fortrolig,
Og da – hvor smager et Glas Viin!
Helst naar vi drak med kronet Maal
Vor Verts og vor Vertindes Skaal.

[I Stedet for Desert-Viin]

I Stedet for Desert-Viin, sjunget af min Datter, da Hr. Kammerherre *Hauch* var første Gang gjæstbuden i mit Huus den 11te November 1789.

[289] En Digter kostbar Viin ei haver,
Naar han som helst vil have den;
Men skuffe stundom Bacchi Gaver,
Apollo er hans hulde Ven.
Fra Helicons den gamle Kjelder
Han sendte mangan Flaske ned;
Men der og stundom Fadet helder,
Saa følger lidt af Bærmen med.

Velkommen vær til disse Egne,
Til denne Bye, i dette Lav!
Ei Himlen altid her lod regne,
Den stundom blide Dage gav;
Og naar den nu i *Hauch* os skjenker
En vennesalig Kongens Mand,
Som ædelt handler, taler, tænker,
Saa trives vi i dette Land.

[290] Velkommen hid til Fredens Skygge!
Man i Paris er mindre glad;
Thi Kongens Mænd blandt os saa trygge

Ved dækket Bord hos Vinen sad.
Og Eed – saalænge den var vigtig,
Holdt Nordmand ærlig, hvad han svor,
Og troede sig ved Eden pligtig
At lyde Landets Faders Ord.

Held følge den, som Ret haandthæver!
Saa nyde vi vor Deel i Roe.
Naar Frankrig, Norges Viingard, bæver,
Vi drak den franske Viin og loe.
I Sang vi *Hauch* velkommen byde,
Han tækkes med vor Munterhed,
Og gid han aldrig maa fortryde
Den Dag, han først saae dette Sted!

Et Impromptu

[n40](#)

[291] Efterspil tit gjorde Lykke,
Skjøndt det kun en Farce var,
Naar et udarbeidet Stykke
Forud lidt mislykket har;
Lune meget gjør til Sagen,
Vanheld ogsaa møde kan.
Lad os sjunge, blid er Dagen,
Før gav Himlen grusom Vand.

[292] *Hauch* og *Dame* begge være
Inderlig velkomne her!
Laugets Lyst og Liv og Ære
Her og allevegne vær!
Det i Aften bedre glider,
Sagen er – vi Manden har,
Som vor Sang og Glæde lider,
Sangen vor Stiftamtmands var!

[For en Ven fra Landet]

For en Ven fra Landet, at synge paa hans Venindes Fødselsdag i
Bergen den 4de Marts 1788.

[293] Du blomstrer paa din Fødselsdag,
Min gamle Vens eenbaarne Datter!
Du er din Moders Velbehag,
Og kjære Sønners Savn erstatter;
Du derfor ogsaa dyrebar
For mig og dette Selskab var.

Selv nys udsprungne Rose lig
Du blomstrer i dit Foraars Glæde,
Og arvet Dyd bereder sig
I sorgfri Barm et Herresæde;
Du derfor ogsaa dyrebar
For mig og dette Selskab var.

[294] Du blomstrer nu – men modnes skal
Til engang ogsaa Frugt at bære.
Gid Himlen krone da dit Valg,
Bliv da dit Kjøns, dit Huses Ære!
Saa blev Du altid dyrebar
For mig og hvor dit Selskab var.

Jeg Datum nu *in blanco* skrev,
Naar Du skal Mødres Vellyst smage;

Thi naar en Datter Moder blev,
Det er de sande Fødselsdage;
Og da, hvor blev Du dyrebar
For mig og dette Fædrepar.

Oplever slig en Fødselsdag,
I Gamle! bliver Oldefædre!
Som Vidner til den glade Sag,
Skal Sønner samles, Dagen hædre.
O, Pige! o, hvor Du da var
Din ømme Moder dyrebar!

Jeg skulde, naar jeg hørte det,
Sad jeg end eensom paa min Tue,
Om Hjertet blive glad og let,
Og varm af gamle Venskabs Lue,
Og synge: denne Pige var
For mig og Sine dyrebar.

[295] Drik, Naboe! drik da denne Skaal;
Thi gode Folk har mange Venner.
Jeg drikker den af kronet Maal,
Og Dagens Fryd vor Sang fortjener.
O Pige! glæd din Moer og Faer,
Bliv altid Venner dyrebar!

[Til en ung reisende Ven]

Til en ung reisende Ven, som havde været i et kort Besøg hos sine Forældre.

[296] At samles, skilles ad,
Velkommen og farvel,
At blive kjendt og glemt,
See det er Livets Deel,
At nyde Vennelav
Og savne det igjen,
Og fremmed søge sig paa ny
En trofast Ven.

Besøge Redet, hvor
Vi Dagen fik at see,
Omfavne Fædre der,
Og dem Graahærdede,
Og sige dem paa ny
Et altfor ømt Farvel;
Den Sorg og Glæde tit
Henrev vor hele Sjel.

[297] Det er nu engang saa,
Reis derfor Du, min Ven,
Til andre Stæder og
Til nye Selskab hen!

Men glem dog ei for snart,
Hvor Du har været glad,
Og hvor blandt muntre Venner
Du i Aften sad!

Min Ven! kom, skjenk og drik
Af Bacchi Kildevæld;
Kom, ønsk den Reisende
Paa sine Veie Held!
Og ønsk dem Glæde, som
Ham her maa savne meest,
Hans Fremgang krone deres
Dages svage Rest!

Reis, unge raske Mand,
Søn af vor gamle Ven,
Dig Lykken vorde huld,
Du altid værdig den!
Og derpaa bort med Alt,
Hvad mørke Tanker gav,
Nyd Venskab, Viin og Fryd
Endnu i dette Lav!

Udsigter fra Ulrikken

[298] Jeg tog min nystemte Cithar i Hænde,
Sorgen forgik mig paa Ulrikkens Top;
Tænkte paa Bauner, om de skulde brænde,
Og byde Mandskab mod Fienden op;
Følede Freden, blev glad i min Aand,
Og greb til min Cithar med legende Haand.

Værdige gamle graaskaldede Bjerge,
I, som omringe min Fædrene-Bye,
I, som saa mangen en Torden afværge,
Og sønderbryde electriske Skye!
Yndig er Dalen, I hegne mig ind,
Og Foraar og Dalen oplive mit Sind.

Herfra fortryllende Syner jeg skuer,
Lungegaards Vandet, den Slette saa blaa,
Nyegaards Alleens løvkronede Buer,
Derunder prydede Skjønne at gaae,
Deromkring Markens den festlige Dragt,
Det Guld i det Grønne den blomstrende Prag.

[299] Tæt ved mig Alrikstads dobbelte Slette,
Kongeborg fordum og brugbar til Strid,
Skjøn af Naturen om Fortrin vil trætte
Med selve Nygaard, som prunker ved Flid;

Der løb fra Svartedig skummende Aae,
Der saae jeg Møllehjul flittig at gaae.

Bedre frem Bergen, det Handelens Sæde,
Strækkende Arme om seilbare Vaag.
Derhen høifarmede Jægter med Glæde
Rustes hver Sommer til dobbelte Tog;
Derfra gaae Skibe saa vide om Land;
Der kjøber, der sælger, der handler hver Mand.

Der seer jeg Skoven af Masterne høie,
Handlende Stuers bredvaiende Flag;
Vippebom seer jeg sig flittig at bøie,
Flittig at hæve. – Tangenternes Slag
Paa dette Handels-Claveer gav Musik,
Og Vare af Skuderne dandsende gik.

Nu tog jeg Vand af den springende Kilde,
Hvorudaf Oldtidens Kæmpeslægt drak.
Naar de lykønske sit Fødeland vilde,
Sværdet af Skeden tillige de trak;
Vee! den, saa sang de, saa synger jeg og,
Den Nidding, som Sværd imod Fødeland drog.

[300] Freden, o! Bergen! din Rede beskjerme,
Sommeren krone hver Ager med Brød!
Ilden og Sværdet Dig aldrig fornærme,
Havet Dig aabne sit frugtbare Skjød!

Da mellem Bjergene syv skal Du staae,
Naar nybaget Kjøbstæd i Luften maa gaae.

Jeg drak den Skaal, som mig Ulrikken skjenkte,
Drikker den samme, I, som have Viin!
Hver, som oprigtig mod Fødebye tænkte,
Lod denne Munterheds Skaal være sin.
Held for vort Bergen, vort Fødeland Held!
Gid alting maa blomstre, fra Fjere til Fjeld!

[En Sang fra det Høie]

En Sang fra det Høie, forfattet *in loco* 1790 8/19, da Capitain *Kuhle*, Lieutenant *Castberg* og Forfatteren vare paa Bjerget Lyderhorn.

[301] Var nu min Tanke saa fri som mit Øie,
Vilde den hæves til Stjernerne op;
Men – ak til Dalen den sank fra det Høie,
Og Lyderhorn bær ikkun min Krop.
Naar vi saa høit, som vi kunne, opstige,
Grændse tilsidst dog for Veien er sat.
Siig da: hvad er det, hvorefter vi hige?
Hvi klavres op paa hvert Bjerg, som er brat?

Mennesket vil til de høiere Steder,
Dette var Sagen, og Sagen er skjøn;
Udsigten voxer hvert Trin, som man træder,
Nordiske Klippe ophøier sin Søn.
Vætten han favner, som kneiser deroppe;
Skulde den brænde, da tænker han saa:
Fjorde! og Bugter! af Fiendens Kroppe
I skulde Føde til Fiskene faae.

[302] *Kuhle* og *Castberg* og *Nordahl* var oppe
Paa Lyderhorn, og Dagen var blid,
Bergen og Havet og Klippernes Toppe

Saae vi rundt om os, den Udsigt var vid.
Lidet var vores af det vi fik skue;
Men om alt dette og vores nu var,
Skulde vi mere for Fienden grue,
End naar Sit netop Enhver med sig bar.

Vi trende Nordmænd drak Skaaler ved Vætten,
Ønskte hver Uven, som truer vort Land:
Gid han maa værgeløs ligge paa Sletten!
Helst dog: Gid Vætten ei komme i Brand!
Derpaa hverandre vi Broderskab svore,
Ønskte hverandre tilkommende Held,
Til vi blandt Nordmænder bleve saa store,
Som Lyderhorn blandt nordiske Fjeld.

[Farvel min Ven]

Farvel til min Ven *Rennord* paa Sveen, 1784 8/5.

[303] Nu da, min Søster! og Du min Broder!

Skaalen er: Tak for her!

Trives som Træ, der plantes hos Floder,

Alt hvad Du har kjær!

Huldskab til Døden,

Hver ufortrøden,

Lover prøvet Ven.

Maatte jeg finde

Ven og Veninde

Munter glad igjen,

Saa skal vort Venskabs-Baand

Qvikke Sjel og Aand.

Til en Officeer af Land-Etaten

[304] For Manden i de røde Klæder,
Som bær det drabelige Sværd,
Og sig i Fred med Venner glæder,
Og føler andre Stænders Værd,
For ham vi denne Skaal istemme:
Held følge ham i Fred og Feldt,
Han vorde kjæk til Vold at tæmme,
Og, om det galt, at døe som Helt.

Til en Officeer af S e-Etaten

[305] Skaal for den Mand, hvis Kl eders Farve

Som B lgen blaa, forkynder Skr ek:

Gid han maa Flagets H eder arve,

Og blive som en Adler kj ek.

Det Flaaden er, som freder Stranden,

Forklarer Tvillingrigets Sag;

Kom Naboe! skjenk dit Glas til Randen,

Den Skaal er stolt: det danske Flag!

Ingen Klubsang

[306] Vennelav uden Kruus,
Et Glas Viin uden Ruus,
Og saa et Par Retter Mad i mit Huus.
Hos Vertinden jeg sad,
Saae det buntede Rad,
Og saae hver Pige glad.
Glas og Sang, kling klang!
Hvad er en Klub, som af Mandfolk bestaaer?
Hvad uden Solen Sommer og Vaar?
Vi, som samle os her,
Have Damerne kjær;
Dog ikkun een for Hver.
Glas og Sang, kling klang!

Ubehøvlede Knub!
Hvor Du burde havt Skrub,
Som først opfandt denne Mandfolke-Klub.
Nei saa tyrkisk en Viis
Var ei i Paradiis
Der Kjønnen var i Priis.

[307] Glas og Sang, kling klang!
Kjønnen Naturen den Yndighed gav,
At deres Aasyn opliver et Lav,
Og i Selskab med dem
Smager Viin angennem,

Og Sang har Fynd og Klem.
Glas og Sang, kling klang!

Klubben tømmer vor Pung,
Og om Konen er ung,
Saa falder Tiden hjemme saa tung;
Hvad om hun gjør Forsøg,
Og alene for Spøg
Taer eller gier Besøg?
Glas og Sang, kling klang!
Gamle og Unge, Store og Smaa,
Bør være Klubben, skal Verden bestaae.
Skaal for Faer og for Moer,
Skaal for Søster og Broer,
For Kjønnet ved vort Bord!
Glas og Sang, kling klang!

Et Familie-Stykke

Masculini Generis.

[308] Skaal for den gamle Hædersmand,
Som Ungdoms Glæde taaler!
Vi ønske os saa graae, som han,
Og tømme disse Skaaler.
Vi ønske ham fornyet Kraft,
Som Ungdom har og han har havt.
Skaal for den gamle Hædersmand,
Som Ungdoms Glæde taaler!

Huufaderen for Børneflokk,
For ham skal Skaalen være:
Gid han maa faae for Sine nok,
Og Graahaars Krone bære!
Gid han maa Sønner voxne see,
Og raske Mænd til Døttrene!
Huufaderen for Børneflokk,
For ham skal Skaalen være!

[309] Gid Lykken maa for Ungersvend
Snart Brød og Brud berede!
Din Ungdom brug, din Tid anvend,
Saa skal den Dig oplede;
Og Pigen, som Du ønsker Dig,

Skal blive glad og lykkelig.
Gid Lykken maa for Ungersvend
Snart Brød og Brud berede.

Endnu en Skaal for vore Smaa,
Som os herfra skal jage.
De grønnes naar vi blive graae,
De til i Dyder tage!
De blive vores Alders Trøst,
Og modnes selv til sildig Høst.
Endnu en Skaal for vore Smaa,
Som os herfra skal jage!

Hver Alder drak med kronet Maal,
De Unge med de Gamle.
Og i den muntre Venskabs Skaal
Sig alle Ønsker samle;
Og hvor vi samles skal igjen,
Saa vær Du min som jeg din Ven.
Hver Alder drak med kronet Maal,
De Unge med de Gamle.

En Ditto

Fæminini Generis.

[310] Oldemoder, taal vor Fryd,
Frugt af Druesaften,
Ungdoms Sang om Graahaars Dyd
Og om Skjønheds Aften.
Solen, som i Smil sank ned,
Kaster blide Straaler;
Glade ved din Munterhed
Tømme vi de Skaaler.

Ædle Moder for de Smaa,
Husets Soel og Ære,
Sommeren Du ligne maa,
Længe frugtbar være!
Længe Manden i dit Skjød
Livets Glæde finde!
Fra dit Huus flye Sorg og Død!
Skaal for vor Vertinde!

[311] Enken ei forglemmes bør;
Men hun bør forglemme
Alt hvad Sindet Uroe gjør,
Lad os Fryd istemme:
Letheflod er Sorgens Grav,

Intet Sjelen krænker
I uskyldigt Vennelav.
Skaal for smukke Enker!

Unge Skjønne, moden alt
Til at Frugter bære,
Gid den, i hvis Arm Du faldt,
Dig maa værdig være.
Timen snart forhaanden er,
See hvor rød hun bliver.
Skaal for den, Du haver kjær!
Denne Skaal opliver.

Nu den søde Glut der gaaer,
Og paa Gulvet hopper,
Det er Rosens første Vaar,
Naar den staaer i Knopper.
Lykke til at springe ud
Blive Markens Ære,
Voxe til Du bliver Brud,
Din skal Skaalen være!

[Repliqve]

Repliqve til Stadsphysicus Hr. Justitsraad *Buchner*, som havde digtet en Ode til Forfatterens Ære.

[312] Hippocrates, den Hædersmand,
Som Sygdom kan curere,
Og uden for sit Kald og Stand
Kan endnu noget mere,
End om vi drak hans Skaal engang,
Som qvikker friske Folk med Sang!
Hippocrates, den Hædersmand,
Som Sygdom kan curere!

Han er ei just fra Grækenland
Den Fyr, hvis Skaal vi drikke;
Han er en god germannisk Mand,
Som elsker norske Skikke,
Og Digter i vort Modersmaal,
Ham skyldes og i Sang en Skaal,
Skjøndt han er ei fra Grækenland
Den Fyr, hvis Skaal vi drikke.

[313] Han gammel er, men endnu qvik,
Og har et aabent Hjerte,
Og vore Koner paa en Prik
Han at curere lærte;

Og Pigers Puls han følet har
Saa tit, at han erfaren var;
Gid han maa længe være qvik,
Og lindre Syges Smerte!

Og strengeløs skjøndt Harpen hang,
Den lyder til hans Ære.
Den Mand, som om Poeter sang,
Bør Hævnens Virkning lære;
Vor ældste Læge og vor Ven,
Syng Skaalen og jeg drikker den;
Vor ældste Læge og vor Ven,
For ham skal Skaalen være!

Til Frue Kammerherreinde v. Hauch

[314] Ifald Du saae en yndig Bolig,
Rundt omkring hvilken Freden rolig
Sit eviggrønne Gjærde slog;
Ifald den, som derinde boede,
Udmærket var iblandt de Gode,
Og sig af Andres Skjæbne tog;

Ifald Du saae den Bolig svækket;
Det Ønske blev hos Dig opvækket:
O! gid den styrket længe staae!
Gid sildig den sit Huus maa savne,
Som boer deri kun for at gavne,
Og som hver Naboe elske maa!

[315] Tit inden skjøne stærke Vægge
Boer den, som vil til Ufred ægge,
Hvor den ei selv kan føre Krig.
Man maatte ønske slige Huse,
Sit eget Herskab vilde knuse,
Og Tomten gjøres ryddelig.

Men er Du derimod saa heldig,
Naar Du den Hytte seer brøstfældig,
Hvori Du veed den Fromme boer,
At Du den kunde frede, styrke,

Den Bygningskunst Du burde dyrke,
Og troe Dig selv ved Kunsten stor.

Men ak! hvo har de sjeldne Gaver?
Man Sukke kun og Ønsker haver,
Og godt endnu man har dog dem.
Bevise de ei, hvad vi kunde,
De vidne dog, hvad godt vi unde,
Hvad aabne Hjerter bringe frem.

Her er en Dame her i Lavet
Med bedre Sjel end Bryst begavet,
Enhver af sit Bekjendtskab kjær;
Kom drik, min Ven! og ønsk for hende,
At hun sin Bolig stærk maa kjende.
Ønsk Bryst saa godt, som Sjelen er!

[316] Nyd mange glade Helbreds-Dage,
Og glæd især den ædle Mage,
Som glad med os i Selskab er!
Saa vil vi være vel tilmode.
Held blomstre for de sande Gode!
Indvortes Værd dog Prisen bær.

[Til Hr. Kammerherre von Hauch]

Til Hr. Kammerherre von *Hauch* den 29 Januar 1791, efterat man havde adresseret til ham Kongens Skaal.

[317] Os kjendte Kongen ei,
Og saae ei hvad vi drak,
Men Kongens første Mand
Blandt os har sagt os Tak.
Vi takke Kongen og,
Saa tit han til vort Land
Os sender i sit høie Navn
Saa rask en Mand.

Vi skjelne ogsaa grant
Personers Værd fra Rang,
Og aldrig Ærevers
For tomme Navne sang;
Men sang i Dag og drak
Enhver med oprømt Sjel
Vor ædle *Hauches* Skaal,
Som vil hver Borgers Vel!

[Til Justitsraad Buchner]

Til Stadsphysicus i Bergen, Justitsraad *Buchner*, paa hans
Fødselsdag den 29de Februar.

[318] Hvad Skud-Aar mon være, jeg ikke forstaaer –
Gud veed, hvo det veed blandt de Lærde –
Jeg veed, det er længer end ellers et Aar,
Og at det indfalder hvert fjerde.
Jeg mener, han, som Almanakkerne skrev,
En Dag fik tilovers, da Skud-Aaret blev.

Med denne forlægen han klined' den fast
I Enden af korteste Maaned.
Før sneeg Februari sig bort i en Hast,
Blandt elleve Brødre forhaaned;
Nu takker han Tidens Propheter i Aar,
At han en Dags Tillæg blandt Maaneder faaer.

[319] Ja ja, en Dag mere er ikke saa lidt,
Just derfor faae Lægerne Penge;
En Syg, som vil leve, anmoder dem tidt,
At de ville Dagen forlænge.
Hvad gav vel den Rige, som trues med Slag,
Om Lægen kun gav ham en eneste Dag?

En Moder fik engang en Søn paa den Dag,
Hvis Datum hvert fjerde Aar skrives;

Hun sagde: Det var en besynderlig Sag:
Vil Drengen kun leve og trives,
Han Liv at forlænge skal lære med Kunst,
Og derved, som Læge, hos Folk vinde Gunst.

Han give skal Smerternes Søn en god Dag –
Og det er at give ham meget –
Men aldrig med tomt Hexerie gjøre Brag,
Det er kun Qvaksalveren eget;
Med blide Orcaner han Qvalmer kun gjør,
Den Syge før Tiden et Par Dage dør.

Saa talede Moderen. Drengen blev stor,
Blev Læge, blev dygtig til Sagen.
Vi skal ei til Aars, og vi har ei i Fjor
Os kunnet opmuntre ved Dagen;
Men faae vi den ikkun hvert fjerde Aar fat,
Da lader os drikke et Glas i Qvadrat.

[320] Han reiser, den Doctor, til Badet, at faae
Et Skudaar tillagt sine Dage;
Gid alt efter Ønske paa Veien maa gaae,
Gid han komme giftfri tilbage!
Men var jeg som han, jeg i Steden for Bad
Udsaae mig en Pige, og hjemme blev glad.

Jeg gifted' mig rigtig. Skjøndt Kulde vi har,
Saa ere dog Pigerne varme;

Troe mig: hvad rheumatisk i Lemmerne var,
Uddunsted' i Pigernes Arme,
Og feilte der Noget, saa drak jeg dertil; –
Lad reise til Aachen for mig hvem som vil!

Men skal Du da bades og drikke af Spa,
Saa gid Du maa Helbred inddrikke!
Fortæl dem daraußen, at vi leve bra,
Og midt udi Kulden os qvikke.
Lev fire Gang' endnu paa Skud-Aarets Dag,
Bliv rask til at hjælpe Enhver, som er svag!

Communicationen

[n41](#)

Mel.: Jeg kjender en Alder, etc.

[321] Gud signe mig Norge, de Fribaarnes Moder!
Kun er mig dens Fjeldryg saa brat og saa tvær;
Og hastig Forening med fjerneste Broder
Var Klippernes Sønner saa sjelden, saa kjær.
Communicationen var Ønsket i Nord
I Aand og i Kraft og ved dækkede Bord.

[322] Vort Bergen- og Aggers-Huus eet vilde være;
Men Fjorde og Bjerge dertil sagde Nei;
Hil være den Landsmand, som os kunde lære
Til tryggeste Reise den gjenneste Vei!
Communicationen var Ønsket i Nord
I Sne og i Storm over Bjerg over Fjord.

Orpheus sang fordum og flyttede Stene,
Nu Steen blev for tung eller Sangen for let;
Men Mandskraft og Brodersind Alt kan forene:
Flux stander en Hær paa Forsamlingens Plet.
Communicationen var Ønsket i Nord
Naturen til Trods over klipperig Jord.

Skjøndt Viinlandets Hersker med os er forbunden,
Han kan ei faae bragt os lidt Viin til vor Mad:
Men Fred baner Vei. Før vor Slump er udrunden,
Den kommer og fylde vort heldende Fad!
Communicationen er Ønsket i Nord:
Med Fred kommer Viin paa vort dækkede Bord.

Dog end vi for Veienes første Mand have
Fuldt Glas. Han kom til os Bjerg op Bjerg ned.
Hver kortere Vei var en broderlig Gave;
Held følge Veiviserens modige Fjed!
Communicationen var Ønsket i Nord
I Viin og i Venskab, i Gjærning og Ord.

[323] Op Brødre! og lader os Norge omfavne!
Saa skal os ei skille Bjerg, Fjord eller Elv;
Og aldrig skal Fødeland Varetægt savne,
Naar vi ere enige kun med os selv.
Kun *Alle* som *Een* være Nordmandens Ord:
Communicationen var Ønsket i Nord!

Over Birkedommer Ludvig Rennords Kjelder

[n42](#)

Mel.: Være vranten, være sturen, etc.

[324] Man har sagt os om Orakler
I det kloge Grækenland,
Pythia har gjort Mirakler,
Og bedraget mangen Mand;
Der var een og anden Hule,
Hvorfra steg forgiftig Dunst,
Hjernen blev forrykt en Smule,
Og forfaldt til Spaadoms-Kunst.

[325] Midt imellem Norges Fjelde
Ogsaa jeg en Hule saae,
Hesten høi og graa af Ælde
Kneiser der mod Himlen blaa.
Paa den Hest har engang redet
Odin eller Guden Thor,
Og af Sadelen er gledet
Gudens gamle Flaskefoer.

Det var, som Enhver kan gjette,
Hulet ind i haarde Steen;
Da det faldt paa *Sveens* Slette,
Var ei Fjordens Nympe seen,

Førend hun med mindre Stene
Lukte til for Aabningen,
At hun dermed kunde tjene
En og anden udsøgt Ven.

Hun sig op paa Stenen satte,
Og en saadan Vise qvad:
«Steen! bevar Du disse Skatte,
I dit Skjød gjør Ingen glad,
Førend langt langt hen i Tiden,
Naar paa Sveen boer en Mand,
Agtet høit af Stor og Liden,
Fød udi vort eget Land.

[326] En, som veed at stille Trætte,
Og i Dalen skifter Ret,
Hjælpe fattig Mand tilrette,
Som ei kan betale det;
Som har Huus og Hjerte aaben,
For en træt og mødig Ven:
Skjenk ham, medens Du har Draaben,
Og bliv altid fyldt igjen!

Bliv ham til en kjølig Kjelder,
Og hans gamle Viin bevar,
Fyld hans^{u43} Anker, naar det helder,
Og naar han en Flaske taer,
Og i denne Hule skjenker

En og anden udsøgt Gjest,
Gjør at ingen Uven krænker
Glæden ved hans lille Fest! »

Saa sang Nymphen, dette skeede,
Jeg besøgte denne Mand,
Han mig ind i Hulen ledde,
Barmen af mit Fødeland;
Glatte Steen sin Hvælving gjorde
Uden Kalk og Muur og Flid,
Himlens Lyn den trodse torde,
Trodse hele Verdens Strid.

[327] Viin vi drak, og Dunster rørte
Hjernen, og vi maatte spaae,
Ingen her vor Spaadom hørte,
Men omtrent den lyder saa:
Naar vi ei see Dagen meere,
Skal det gaae vor Afkom vel,
De, som vi skal harmonere,
Gjøre hver Stand Ret og Skjel.

De skal Guld og Rigdom savne,
Men ei arve Folkehad,
De skal nævne Fædres Navne,
Og see Enkens Ansigt glad,
Selv Naturens Haand skal bygge
Dem en Kjelder just som Din,

Fred og Held udbrede Skygge,
Over dem og deres Viin.

De skal aldrig Slaver blive,
Det var aldrig Du og Jeg,
Aldrig Frihed overdrive,
Som til Oprør bliver Vei,
Og i flere Lav end dette,
Skal en fri og munter Sjel
Til den Skaal paa Glasset lette:
Rennords og hans Kjelders Vel!

[Bryllupssang den 14de April 1801]

Bryllupssang til en Candidat i Theologien, den 14de April 1801.

[328] I Krigens Tid er Sangen svag,
Hver Glæde stjæles maa;
Thi Kjærlighed og Vaabenbrag
Kun ilde sammen staae.
Men Elskov have vil sin Ret,
Skjøndt Krigens Lov forbyder det.

Krig dræber, Elskov skaber Folk;
Krig ægger Slægt med Slægt;
Kun Elskov bær mod Sværd og Dolk
Den skjønne Ligevægt.
Ved Krig en Verden undergaaer.
Ved Elskovs Kraft en ny opstaaer.

Saa lad os sætte Magt mod Magt!
Det seer lidt bundtet ud;
Men Brødre! Darum nicht versagt!
Lykønsker Brudgom, Brud!
Hvo veed om ei vort Bryllups-Qvad
Var netop Fredens Olieblad?

[329] Maaskee det var et Varselstegn
Paa første Sommerdag;
Maaskee kom Bud fra Sjællands Egn:

Vi vandt foruden Slag.
Og stod end Haab paa slibrig Grund,
Det gav dog Fryd en Aftenstund.

I Aften lad os glemme Krig,
Her aander alting Fred.
Bliv Brud og Brudgom lykkelig!
Hvad gjør ei Kjærlighed?
Den er, endog i snever Kreds,
Med sig og Alting vel tilfreds.

Bliv Brudgom hvad Du kan og bør,
(Du alt vort Bifald har):
Saa blev Du endnu før Du dør,
Hvad nu din Fader var;
Med stærke Skridt gik til dit Maal!
Og derpaa Brud og Brudgoms Skaal!

Den Norske Gut

Mel.: Han Mads han, etc.

[330] Da jeg var en Gut i mit syttende Aar,
Jeg rendte paa Skie ned af Bakker
Saa snøgt, som Pilen i Luften gaaer,
Og saa qvik og saa glad
Under Granen jeg sad
Og om ingen Ting bad.
Hei saa falleralle ralle ralle rall rarera!

Men saa kom en Orre og satte sig tryg
Paa Granen at lege og kurre;
Da tog jeg Riflen af runden Ryg –
Men fik Hunnen at see
Hvor hun tripped i Snee:
Til den Leeg vil jeg lee.
Hei saa fall. etc.

[331] Jeg Riflen lod synke og Orren ei skjød;
Jeg tænkte: hvad er det saa mere?
Hun Stakkel skal sørge sin Mages Død.
Nei i Granskovens Boe
Skal I leve I To
Og saa parres i Roe.
Hei saa fall. etc.

Men see der kom en Ulv, bar i Kjæften et Lam,
Nu lagde jeg Riflen til Kinden:
«Du skal, din Røver! faae Last og Skam,»
Og saa brændte jeg paa,
Graabein ned falde maa,
Og see den vil jeg flaae!
Hei saa fall. etc.

Da kom der en Bjergjuttul laskende frem,
Han brumled, jeg skalv som en Hare.
«Hvor ere de Fugle? Tør Du skyde dem?»
Sagde Trolden til mig.
«Nei forhast ikke Dig:
Kun mod Ulv er min Krig.»
Hei saa fall. etc.

[332] «Dræb kun Ulv, sagde Juttul, jeg giver Dig Lov,
Min Gut! Du skal vorde belønnet,
Hvad Dig vil skade skal blive dit Rov,
Og i græsrige Dal
Med din Jente Du skal
Nyde Fred i dit Valg.»
Hei saa falleralle ralle ralle rall rarera!

Fred og Roe

Strax efter de hollandske Patriots Opstand mod Prindsen af Oranien, og kjøbenhavnske Studenteres Ophævelser mod de Militaire.

[333] Jeg elsker gjerne Freden
Og Vennelav og Sang og Viin,
Hollænderen i Heden
Kun haster til Ruin.
Vaabenbrag,
Hug og Slag,
Nederlag
Falder aldrig i min Smag.

Lad Patrioter sværme
Mod Preusen og Oraniebaand,
Lad Preuserne sig nærme
At dæmpe Tvedragts Aand.
Lad hver Mand
Sætte Land
Under Vand,
Naar i Roe jeg synge kan.

[334] Om hele Vagtparaden
I Kjøbenhavn sin Kaarde trak,
Om Stene fløi paa Gaden,

Sad jeg i Roe og drak
Min Pokal,
Og neutral
Være skal,
Slog sig og al Verden gal.

Enhver har nu sin Grille,
Og Studiosi have den,
De ville gjerne pille
Soldaten med sin Pen;
Jeg er tam
Som et Lam,
Og faae Skam!
Om min Pen skal røre ham.

Jeg elsker Officerer
Og allerhelst i Krigens Tid,
Naar vor Armee camperer
Og frelser os fra Strid.
Du og jeg
Gaaer vor Vei,
Kommer ei
Nogen Tid paa den Gallei.

[335] Ja dyb Respect for Kjække,
Som er' det, naar det rønner paa!
Men Skam faae unge Gjække,
Som Folk paa Gaden slaae!

Had og Kiv,
Sværd og Kniv
Koster Liv.
En usalig Tidsfordriv!

Nei Roe er Livets Kjerne,
Og Klammerie er ei mit Spil;
Jeg synger grumme gjerne
Og drikker lidt dertil.
Og jeg veed,
Vinen gled
Liflig ned
Naar man drak og sang om Fred.

I Freden Skibet seiler,
I Freden blomstrer Land og Strand,
I Freden Damon beiler,
I Fred faaer Pigen Mand.
Kom min Ven!
Drik igjen!
Skaal for den,
Som dit Hjerte river hen!

[336] Ja Skaal for smukke Piger!
Og det er jo al Verdens Skaal,
Hver Ungkarls Hjerte higer
Dog op til dette Maal.
Gid Du maa

Engang naae
Din Attraae,
Og i Fred din Pige faae!

Norges Skaal

[n44](#)

[337] For Norge, Kjæmpers Fødeland,
Vi denne Skaal vil tømme,
Og naar vi først faae Blod paa Tand,
Vi sødt om Frihed drømme;
Dog vaagne vi vel op engang
Og bryde Lænker, Baand og Tvang;
For Norge, Kjæmpers Fødeland,
Vi denne Skaal udtømme!

Hver tapper Helt, blandt Klipper fød,
Vi drikke vil til Ære;
Hver ærlig Norsk, som Lænker brød,
Skal evig elsket være!
Den vrede Livvagts Vaabenbrag
Forklarer trolig Nordmænds Sag.
Hver ærlig Norsk, blandt Klipper fød,
Vi drikke nu til Ære!

[338] En Skaal for Dig, min kjække Ven,
Og for de norske Piger!
Og har Du en, saa Skaal for den!
Og Skam faae den, som sviger!
Og Skam faae den, som elsker Tvang
Og hader Piger, Viin og Sang!

En Skaal for Dig min kjække Ven,
Og for de norske Piger!

Og nok en Skaal for Norges Fjeld,
For Klipper, Snee og Bakker!
Hør Dovres Echo raabe: «Held! »
For Skaalen tre Gang takker.
Ja tre Gang tre skal alle Fjeld
For Norges Sønner raabe Held;
Endnu en Skaal for Dig mit Fjeld,
For Klipper, Snee og Bakker!

Blandede Digte

De fire fortrinligste Fortrin

Den Store

[341] *Jeg er af Adel fød, min Ære*
Forskaffer mig Høiagtelse,
Om jeg ei just saa viis kan være,
Saa tør dog Ingen mig belee.
Man Rigdom knap saa høit anseer:
Hver ærer mig for det *jeg er*.

Den Rige

Jeg har hvad Andre lede efter,
Jeg har, hvorved jeg Alt kan faae;
Al Verden jo med Eed bekræfter,
At Alt for Guld tilfals maae staae.
Om jeg saa stor og viis ei var,
Hver ærer mig for det *jeg har*.

Den Vise

[342] *Jeg veed*, hvad Andre endnu lære,
Jeg veed hvad Dyd og Pligter er,
En Stor, en Riig kan tosset være,
En Viis dem begge to beleer;
Men hvo foragter Vittighed?
Jeg æres jo for det *jeg veed*.

Den Gudfrygtige

*Jeg troer paa den, som Alt mig giver,
Hvad er, hvad har, hvad veed Du vel?
Det alt tilsammen dog kun bliver
Et Intet mod din dyre Sjel.
Nei derpaa ei min Roes beroer,
Nok, at jeg veed, paa hvem jeg troer.*

[Eventyr]

Eventyr, fortalt over Bordet den 22de April for de Selskaber, som i Bergen havde opført Sørgespillet *Einar Tambeskjelver* og Skuespillet *Republikken paa Øen*. 1793.

[343] I ædle Venner! giver Lyd!

Og laaner mig opmærksomt Øre!

I fordem Tid det var de gamle Nordmænds Fryd,

I Vennelav et Eventyr at høre:

Jeg kjender et, og hvis jeg husker det,

Det gjælde maa, jeg beder, for en Ret.

*

Der var engang en Mand, som fik en Søn og Datter;

En stærk bredskuldret Knøs var denne Søn,

Sin Faders Ungdoms Kraft. Om Datteren var skjøen,

See, derom tier min Forfatter;

Hun hørte dog til det, man kalder: *Smukke Kjøn*.

Men Eet er mærkeligt:

[344] I Alderdom hun avlet var,

Da Broderen var to Gang' 10 Aar gammel;

Thi sukkede den stakkels Faer,

Og sagde ved sig selv: «Ak det er sørgeligt,

Jeg lever ei, at see den Glut for Brudeskammel.

Og Du, min arme Søn! hvad hjælper det,

Man siger han er rask, naar han maa savne Klæder?

Velyndere? Og naar man ei tilstæder,
At han maa tale høit og sig forklare ret?
Beklag de Fædre, som graahærdede
Maae Søn og Datter see
Saa ganske uforsørgede.
Og Du, min stakkels Tøs! saa han til Pigen sagde,
Udi en Afkrog fød, hvo spør om Dig?
Er Du just ikke skjønn, dog tækkelig;
Men dertil man ei Mærke lagde.»
Men det anmærker jeg, som her fortæller:
At, skjøndt en Fader tit forblindet var,
Og hos sin Afkom Feil opdaget sjelden har,
Saa blandt de Værste var dog denne ikke heller:
Han sagde: «Du for mig er smuk,
Men fremmed Øie Dig maaskee kun hæsleg finder,»
Her saae man Graad paa Mandens Kinder,
Og hørde Faderens det tunge Suk.

*

[345] Men, unverhofft kommt oft, som Tydsken siger;
Et Selskab hende saae blandt ældre Piger,
Og dette Selskab var Folk af Opdragelse,
Af Smag, Talenter, Følelse.
De klædde hende op fra Top til Taae,
Og lærte hende smukt at tale,
At neie, staae og gaae,
Og hvad hun tog sig for, med Ild og Liv at male.
Nu Faderen sit eget Foster saae,

Og han saae mangen Mand af Alder graae
At kunne hendes Spøg fordrage,
Og nu begyndte han at smage
Mod Livets Aften Ungdoms Lyst;
Han trykte Glutten op til faderlige Bryst,
Og sagde: «Held den Dag, som gav mig denne Datter! »
Han blev saa glad som den Forfatter,
Der seer paa Skueplads sit Stykke saa opført,
At hver Tilskuer bliver rørt,
Og at Acturens Kunst hver Digterfeil erstatter;
Thi sagde han:
«I Damer! og I Herrer!
Som Barnet saa med Eders Gunst bærer,
I bringe mig min Ungdoms Kraft igjen,
Og Eders Omhu Verden lærer:
Hvor lidet Fødsel er imod Opdragelsen.»

*

[346] Saa talte han af Hjertens Grund,
Blev tankefuld i samme Stund,
Og kom sin Søn ihu.
Han havde denne Feil med flere Fædre:
Han kunde lide Sønnen meget bedre,
Han tænkte: «Ak! hvad bliver Du?
Min Sjel, da Du blev fød, var idel Lue;
Skal Du din Hæders Dag dog aldrig skuel
Du lever – men civiliter
Er Du dog død, det seer Enhver,

Og din Opdragelse vil koste meget mere,
Det Sprog, Du tale skal, hvo lærer det?
Den Dragt, som passe bør til Kjæmpeskuldre ret,
Hvo skaber den? at Du kan liig din Navne være?
Nei, lev forglemt! Misund din Søsters Ære! »

*

Saa tænkte Faderen; men see! det traf engang,
Da Drengen ørkesløs paa Gaden gik og slang,
Saa vinkede en Mand ham ind,
Og Faderild i fremmed Hjerte lued;
Jo mere Knøsen han beskued,
Jo mere blev han efter Mandens Sind.

*

[347] Det var en af de Mænd, hvoraf man kun har faa,
Som følsomt Hjerte med Forstand og Smag forbinde,
Til tause Dreng han venlig saae,
Og sagde: «Her Du skal din anden Fader finde,
Din Hæder være skal paa dette Hjerte lagt.»
Men ellers være det af mig *sub rosa* sagt:
Han blev i Drengen reent indtagen,
Og saa med Faderblindhed slagen,
At Drengens Feil endog han ganske oversaae,
Og sagde strax: «Nu skal Du gaae
Hen til – jeg har en Ven – han skal Dig klæde

Med Mesterhaand, og lade Dig fremtræde
Saa rustet, som man Thor udi Valhalla saae.»

*

Glad Drengen blev og gik,
Opdragelse og Klæder fik.
Nu kom det store Øieblik,
Da Faderen med Flere buden bliver,
At see paa Sønnens Dragt, Gang, Vaaben, Øvelser;
Han seer, og troer ei hvad han seer,
Og Faderfryd hans hele Sjel henriver;
«Er det min Søn?» saa spurgte tvivlsom Glæde;
«Hvor har han lært, saa værdig at fremtræde?
Vel var han mig, som Fader, skjøen,
Men nu for skjøen til ham igjen at kjende;
Jeg troer, man Synet kan forvende.
Mindst drømte skuffet Haab om saa uventet Løn.»

*

[348] Ja, ædle Selskab! man mig det forlader!
Jeg troer, at Ingen sig ret tænke kan
Hvad Hjertet følte hos den lykkelige Mand,
Undtagen den, som selv er Fader,
Da Sønnen kom med Norske Kjæmpers Aand,
Høirøstet for den sande Friheds Ære,
Og barsk mod dem, som Oprørs Gnist ernære,
Og sønderrive alle Samfunds Baand;

Da Sønnens Ansigt, Sprog og hver Bevægelse
Fremviste ham som Helt, til Norges Frelse dannet,
Til faste Trin paa Vei, som ei var banet,
Til at meddele Ild og Kraft og Følelse.

*

See, dette lærte han af kjække Fosterfader,
Hvis Tryllekunst det Raae forædle kan.

*

Mit Eventyr mig her forlader!
At nævne Børnene, om Ingen er i Stand;
Jeg deres Skaal taknemmelig vil drikke,
Som tog sig mine an:
Min *Einar* og min *Republikke*.

Under Tullins Portrait

1782.

[349] For tidlig døde Du, for tidlig Danmark haver
Forbrudt sig mod dit Støv, og sat en *Evalds* Gaver
Fremfor det Liv og Lys, som¹⁴⁵ hædrede din Sang.
Tullin! Fornuft tiltrods Du fik dog *anden* Rang;
Men naar man vaagner op af disse søde Drømme,
Naar Mørkhed, Qvalm og Damp for sund Forstand maae
rømme,
Naar Folk igjen faae Lyst at læse og forstaae,
Da skal Du *første* Sted blandt Skjaldre hidtil faae.

Inscription over Bergens Sygehuus

[350] Skjøndt Sundhed kjøbes ei for Penge,
Dog mange Saar til Salve trænge,
Og megen Salve koster Guld;
Her skulde flere Syges Pleie
Formilde smertefulde Leie,
Om denne Blok blev ofte fuld.

O! Du, som Dig i Sundhed fryder,
Tænk paa den Krop, som Smerten bryder,
Som sukker dybt her indenfor;
Thi hvor de tunge Trængsler lides,
Den Glade, Sunde tit afsides
Som Præsten og Levitten gaaer.

Nei! Læser stands, en Skjærv at give,
Den skal til Viin og Olie blive,
Og rense Saar og lindre Værk;
Saa sendes op fra Smertens Sønner
Til Gud for Dig retskafne Bønner,
At Du maa vandre sund og stærk!

Til Grevinde Schulin paa Frederiksdal

[351] Madam! mit Øie saae, min hele Sjel var Øie
Den Dag jeg vandrede blandt Fredriksdalens Høie.
Paa nøgne Sletter tit en Nordmand kjeded sig;
Her fandt hans Syn en Kreds, sit eget Norge lig.
Hans Øre lytter, hvor Indsøens Bølge snakker
Og hvor han seer igjen de kjære steile Bakker,
Forynges tunge Fod og let han klattrer op
Og synes som han staaer paa Norske Klippers Top;
Og skuer han en Aae, som slangeformig sniger
Sig mellem høie Siv, han rask i Baaden stiger:
Paa Ungdoms Fiskefangst han tænker hjerteglad,
Hvor tit han fuld af Haab med Krogen maddet sad.
Hist i den tykke Skov han taus opmærksom vanker,
Og Riflen og hans Jagt ham rinder strax i Tanker.
Her Solen brænder ei; her levnes netop Dag,
Og Regn faldt neppe ned igjennem draabfrit Tag.
Her flittig Mølle gaaer med Vand, som hist i Norge,
Den skal ei Kastevind i revvet Vinge borge,
Og Vinter, mindre grum end i mit Fødeland,
Kun sjelden binde skal med Iis det raske Vand.

[352] Hist springer Kildevæld tæt under gjæstfri Skygge,
Hvor man et Monument for Qvindedyd vil bygge.
En øm erkjendtlig Haand forskjønner dette Sted
Til evig Ære for to Søstres Kjærlighed. [n46](#)
En Landsmand *Hr. Conferentsraad Carsten Ancher.*

hvisker mig her i fortroligt Øre:

«Kan dette Helicon din Aand til Sang forføre:

Viid: *Hun*, som Kilden gav med hugne Stene Skik,

Just her ved Aaens Bred i disse Tanker gik:

O Du, min Glædes og min Sorgs Deeltagerinde, [n47](#)

Som lod mig i dit Skjød en anden Moder finde,

Ved trofast Venskab meer end ved Forældre min!

Dit Raad, dit Mod, din Trøst veiledte mine Trin.

Min Søster! Himlen mig dit Selskab vilde skjenke;

Da dette blev min Deel, da blev jeg mindre Enke.

[353] *Til Vidne derfor om et skjønnsomt Hjertes Gjeld,*

Jeg sætte vil dit Navn ved dette Kildevæld. [n48](#)

Skriv, Digter om Du kan, det, som er Marmor værdigt,»

Saa talte hun: jeg skrev, og her er Verset færdigt,

Skjønt hvad De stærkt har tænkt, jeg kun udtrykker svagt;

Men Sagen siger selv, hvad Ord ei her fik sagt.

Grevinde, værdig til den Gratiernes Bolig,

Hvor Kunst med skjøn Natur gaaer Haand i Haand

fortrolig,

Vort Øie neppe seer, hvor dennes Fodspor gaae;

Vi see den, og vi troe, vi kun Naturen saae;

Grevinde! længe pryd det stolte Herresæde,

Og gid *De* sildig maa *Lovises* Savn begræde!

Tillad en Nordisk Skjald at bryste sig deraf,

At *De* hans Digt et Sted i Lundens Skygge gav.

Stolt Bergen blive vil, naar jeg deraf kan prale,

At *De* saae første Dag i en af Stiftets Dale,

Og Stiftets Døttres Roes just derved voxe skal,
At det er en af dem, som boer paa *Fredriksdal*.[n49](#)

I Anledning af Skibet i Island

[n50](#)

No. 1

[354] Drik Viin, ei Vand i Kuldens Land, Du gjestfrie Mand,
Som Tomt til Huus os vilde borge!
Glad i din Aand, ræk Broderhaand, knyt Venskabsbaand
Med Handelsmænd i gamle Norge!

No. 2

Vort Folk Du laaner Huus, vort Huus Du laaner Land,
Vor Handel trives ved din fiskerige Strand.
Lad dette Drikkekar for Skjønksomhed Dig borge,
Og drik de Kjøbmænds Skaal, som ære Dig i Norge!

No. 3

Islænderen, hvor Jordens Brand
Og Himlens Kulde gjerne stride,
Tilovers har et Stykke Land
For Trønders Huus ved Strandens Side:
Ja den, som aabent Hjerte har,
Erobrer Venner allevegne.
Lad, ædle Mand! vort Drikkekar
Erkjendtlighed igjen betegne.

[Kun Ungdoms gule Lok]

I et Exemplar af Ordinations-Høitidelighederne den 10de Mai 1804,
foræret Frue Etatsraadinde *Perbøls*.

Paa Permens indre Side af en Juvelerer lagt med smaa
Guldindhæftelser INB af Biskoppens Haar. Nedenfor:

[356] Kun Ungdoms gule Lok fortjener Ring af Guld,
Bedækning af Krystal og ægte Perlers Ranker;
Vor Alders gyldne Vaar fremkalder den i Tanker
Paa Skjønheds bløde Haand, som Giveren var huld.
Her kun med Graahaar skrev en Olding i sin Bog
Sit Navns *Forglemmigei*; men naar haner ei mere,
Skal Navn og Haar og Bog den Sandhed repetere:
Hans gamle Hjerte høit for ædelt Venskab slog.

[Tag disse Skygebilleder]

I et Exemplar af Forfatterens Ordinations-Tale, foræret
Stiftamtmand *Hauch*.

Dødens Skygger vigende for den tilbagevigende Soel, var Thema til
Ordinationstalen.

[357] Tag disse Skygebilleder tilsidst af Vennehaand:
Med Skygger mere, end med Lys omgaaes her vor Aand.
Men om vor Aand, naar Legemer i Graven hvile trygge,
Tilbage gik, da saae De vist, o, ædle *Hauch!* min Skygge.
Den sneg sig gjennem stille Nat i Drømmes Phantasie,
Og hviskede: *Mit Venskab var med Døden ei forbi.*

[Tag dette Pant paa Moder-Kjærlighed]

Inscription paa en Moders Brudegave til sin Datter.

Paa begge Sider af Brudeparret havde Brudens Moder sat, hvad hun ogsaa paa den Dag gav dem: en Urne af Porcelain i hvert Vindue, hvori vare nedlagte lugtende Roser, og paa hvilke i Porcelainet vare anbragte en *Forglemmigei*, og disse følgende Vers:

Paa den ene: Jan Necolaisen.

[358] Tag dette Pant paa Moder-Kjærlighed;
Hun Rosen frisk i Urnen lægger ned,
At den med Vellugt skal dit Huus opfylde.
Sin Datter ung og from hun skjenker Dig
I mange Aar med Pigen lykkelig,
Du skal en Moders Grav sin Urne skylde.

Paa den anden: Christine Erichsen.

[359] I Brudeseng saa mangen Rose dør;
Men Dydens Salt man kun paa Rosen strøer,
Og Farvens Tab Uddunstningen erstatter.
Byt Stammenavn, og bliv din Brudgom kjær,
Og Pligter tro, og glem ei hvem Du er:
Af *Thomas Erichsen* den sande Datter.

[Du synger, naar i Lethe-Flod]

Fragment af et Stykke i Hr. L. *Sagens* Stambog.

[360] Du synger, naar i Lethe-Flod
Min Laurbærkrands er dybt nedsænket;
Men viid, den var dog ubestænket
Af Galdens mørke Drageblod.
Gjør *Musen* ei til *Amazon*,
En Strengleeg til Angrebsvaaben;
Væk Vreden ei, men den forson,
Da staaer Retskafnes Barm Dig aaben.
Men skal et nyt Aarhundrede
Indsjunges kun med Krigstrompeter,
Din Pensel tag, foragt Poeter;
Hvis ikke, syng – men grædende.
Bliv *Naso* men ei *Juvenal*,
Saa er Du dog mod Had beskjærmet,
Og ved min Grav Du tænke skal:
Hans Digt har ingen Mand fornærmet.

[Gak, gode Pige! glad imøde]

Til *Elen Brun* paa hendes 15de Aars Fødselsdag.

[361] Gak, gode Pige! glad imøde
Din Ungdoms mærkeligste Aar,
Da Christi Kundskabs Morgenrøde
Dig at oplyse færdig staaer;
Uskyldig Barm skal snart indlade
Det Lys, som randt for Sind og Sands,
Som Rosens Knop, der aabner Blade
For Morgensolens Straaleglands.
Betænk i dette Aar indfalder
Den store Naadens Pagtes Dag,
Din Fader Gud for Dig paakalder,
At som Du var ham til Behag,
Du saa din Jesum maa behage
Og blive hans udkaarne Brud.
Saa kan din Fader, mæt af Dage,
Befale Dig din Frelses Gud.

[At drive Gjæk med høistalvorlig Sag]

Prolog ved Theatrets Aabning 1807, fremsagt foran Skuespillet: *de to Brødre*.

[362] At drive Gjæk med høistalvorlig Sag,
Blev aldrig nogen Klog til Velbehag;
Men gennem skyldfri Leeg den strenge Dyd at hædre,
At holde frem et Speil,
Som viser Daarskabs Feil,
For Daarerne, om muligt, at forbedre,
Var Alt hvad for sig gik her under dette Tag.
Men Krigsbasunen lød –
Strax selv uskyldig Leeg forstummede;
Hvo kunde let om Hjertet lee,
Naar¹⁵¹ Land og Rige var i Nød?
Vi lukked' Skuepladsens Døre til
Og sagde: «denne Vinter intet Spil!
Thalia! laan dit Huus til rummeligt Herberge,
Om nogen bliver syg, som Land og Bye skal værge!»
Thalia græd og satte Harpen bort
Og slængte Masken ned og klædte sig i sort.
[363] Bellona smilede og stolt til hende sagde:
«Du gjorde vel at Du nedlagde
De Vaaben, som kun skikke sig i Fred;
Dit store Huus sig da først lønner,
Naar Du indrømmer det for dem af Martis Sønner,

Som lagdes paa dit Sygeleie ned.»
Thalia fandt sig strax deri;
Hun har et godt Gemyt; men og derhos Genie.
Hun pønsede et Øieblik,
Et Indfald fik,
Og strax og rask til sin Modstanderinde gik.
«Bellona! sagde hun, Du er en ødsel Pige,
Du ødelægge kan, var det et Kongerige;
Du var ei nogensteds i nogen Bye ret længe,
Førend der Mangel blev paa Huus og Brød og Penge.
Du ivrer mod min muntre Spas,
Bebreider mig for Stads og Fjas;
Men Du, Du stopper til hver Handelskilde
Og panter ud, hvor man ei give vilde.
Naar Andre savne maae nødtørftig Næring,
Du fuldtop have vil din Kost og Tæring;
Du er en slet Huusholderske min Pige.
Hør hvad jeg vil mit Selskab sige:
I kun til Tidsfordriv indbyrdes legede,
Og hidindtil omsonst;
For Penge Ingen, nogle Faa for Gunst
Fik Eders Leeg at see.
[364] I vilde laant vort Huus i Vinter til de Svage;
Men Huus for bagatel Betaling var at faae.
Jeg kjender Mange, som ret gjerne saae
For Penge det, dem kunde smage.
I skulde meget mere da bidrage
Til almeent Vel, til at husvale Nød

Og til at skaffe Brød,
Saafremt I denne Vinter ville
For Penge spille.»
Thalia havde Ret,
Vel var det Offer større,
Vi af vor Ærefølelse nu maatte gjøre,
End det at aabne Husets Døre;
Men da Enhver gjør sine Sager bedst,
Hvor han til Andres Nød at lindre samler meest:
Saa glade vi faldbyde smaa Talenter,
Man af Provindsialer lidet venter:
Om Nogen syntes for sin Skjærv for lidt at faae,
Han lade være kan en anden Gang at gaae.
For eengang Skyld han blev dog ei bedragen,
Han vidste, hvad han gav, kom paa nødtørftigt Sted,
Saa gjorde han og vi Barmhjertighed,
Og det for ham og os var Hovedsagen –
Vor Skueplads i Aften aabnes skal
Med heldig Digtets Mesterstykke,
Som, skjev Kritik til Trods, gjør allevegne Lykke;
Dets Hensigt er at undertrykke
Imellem Brødre Tvedragts Qval,
[365] Og reent i Bund og Grund at rive ned
Kabalens mørke Kabinetter,
Som væve Stof til Had, Forfølgelser og Trætter,
Og qvæle hvad hver god Mand ønsker – *Fred*.
Der er – vi alle vide det,
Et Kongepar,

Som nær besvogret var,
Som broderlig hinanden vilde favne,
Om ei et Ondskabs Kabinet,
Imod Natur, imod al Folkeret,
Udrustet havde store sultne Ravne
Og gjort et længe fredet Lærkerede bart.
O! var der nu i Staten een,
Som kunde med en kraftfuld Oliegreen
Henover Krigens vilde Luer vifte
Og Brodervenskab, som vor Helt i Stykket, stifte:
Saa fik vi Freden snart.

[Gud signe Mødet her!]

Velkomst, fremsagt fra Korskirkens Prædikestoel, 1810. [u52](#)

Arma virumque cano.

Virgil.

[366] Gud signe Mødet her! skjøn blev og denne Dag
I dette gamle Huus, [u53](#) hvor Mænd, som Væрге bare,
Tit kom at dyrke Gud blandt from andægtig Skare,
Og glemte Verdens Larm og Standens Vaabenbrag.
I hørte gjerne og forstode Oldings Røst.
Forstode? ja – Dig, Gud for Alting Ære!
Du gav mig, hvad jeg fik og har og veed og kan:
Du mig til Tale gav det kobberstærke Bryst,
[367] Og Stemme klar og det, som skal min Hæder være:
At mig forstod endog langskjægget Bondemand.
I Talekunstnere, som vandt kun Folk af Smag,
Imedens eders Roes Tidsskrifterne ophøie,
Det mig var nok: jeg talte Himlens Sag,
Og rørt slog Hjertet under Vadmælstrøie;
Thi var Almuesmand mig altid vennehuld,
Mig rakte trofast Haand, bød mig velkommen være,
Hvorhen jeg kom at tolke Gudelære;
Var det skjøndt Værkedag, dog saae jeg Kirken fuld.
Saa steeg jeg op idag, skjøndt det Sabat ei var,
Skjøndt ingen Text jeg har;

Men af troværdig Bog jeg skal Fortælling borge,
Anvendelig paa Mødet her og paa vort gamle Norge:

Der var engang en Mand en Herse bold,
Gud kaldte ham *sin Ven*,¹⁵⁴ ham elskede hver Grande;
Glad i sin lille Kreds, han aldrig trygge Lande
Rovgjerrig overfaldt med Niddings skjold.
Han havde ingen Søn, men var sit Folkes Fader;
Veldædigt Ædelmod besjelede hans Færd.
Den Tjener er det tørre Brød ei værd,
Som saadan Huusbond levende forlader.

[368] Thi havde han og Svende gjæve;
Som Fjeld saa støe, og djærve Mænd til Krig;
Tungt Glavind var som Straae i kraftfuld Næve;
Paa dem han kunde trygt forlade sig.
Dog – Krig var Mandens Pest; hans Hu til Freden stod;
Men deri satte han fortrinlig Ære,

At altid Bundsforvandte trofast være:

Vens Fiende var hans, alt kostede det Blod.
Thi maatte ogsaa han engang til Orlogsfærd:
Hans Ven angrebet var, hans Frende stod i Fare;
«*Huuskarle!*» sagde han, «*i Bælte spænder Sværd!*»
Og strax *tre Hundrede og atten* Vaaben bare.
En saare liden Hær, men rask, men kjernefuld;
Men Herren Zebaoth var gamle Gubben huld.

Du skulde tænkt, at Sværd, som blev saa sjelden brugt,
Fortæret var af Rust, at Andagts fromme Ven

Ei havde Mod i Bryst, forstod ei Krigens Tugt,
Og at han maatte døe af Skræk for Fienden.
Men nei, hvor han og Hans kun droge Sværd fra Bælte,
Der alting veg og faldt, did Seieren sig heldte.
«Det er Krigsguders Hær» skreeg modløs Hedningen;
Tog Flugten brat og slap Krigsfanger, Rov og Bytte.
Men nu til Nederlag min Helt ei vilde nytte
Sin Seier – nok for ham – han havde frelst sin Ven.
[369] Med Seier og med Fred de Kjække ile hjem,
Den blev saa kort den Vei; den var saa let tilbage.
De synes underveis den Vellyst forud smage:
At samles med sit Folk og at omfavne dem.
Dog har Natur sit Krav: en Helt blev ogsaa træt,
Og Tørst og Hunger tit Tilbagetog ledsager.
O! da hvor qvægende blev tarveligste Ret,
Naar træg Vellevnets Søn selv Herremaaltid vrager.
Udmattet Hær kun gled, skjøndt fuld af Længsel, frem
Igjennem fremmed Egn at naae gjæstmilde Hjem.
Da saae de hist en Bye, dens Luftkreds synes trække
Træt Vandringsmand derhen, did vendte sig de Kjække;
Snart var man Byen nær, da ud imod dem kom
En hellig Ordens Mand,¹⁵⁵ sneehvid af Alderdom,
Han Folkelærer var og tjente Gud den Sande,
En Himmel lyste frem paa Oldings aabne Pande,
Hans Æres Tilnavn var: *den høieste Guds Præst*;
Og naar han talede, da blev det Folkefest.
Han vidste – dog ei af tilskikket Ilebud,
Paa hvilken vakker Flok han her nu skulde støde;

Nei høist fortroelig selv med den alvise Gud
Han vidste, at Guds Ven ham kom med Fred imøde,
Og at han mødig, træt just kom fra vundet Slag;
Thi vilde han til Fryd indvie festlig Dag
[370] Ei blot med Ord. Med Brød han kom og Læskedrikke,
Hvormed den Herse god og alt hans Folk at qvikke,
Dog – Ord fra denne Mund var meer end Viin og Brød;
Han havde Himlens Kald til at velsigne Helten,
Og til at prise Gud, som Seier gav i Felten.
Jehovas Velbehag fra Præstelæber flød:
«Velsignet være Du,» var Melkisedeks Ord,
«Af Gud, som styrer Alt i Himmel og paa Jord!
Velsignet være Gud, som Abraham gav Lykke
Til Fangers Frelse og til Vold at undertrykke! »

Jeg nævnte Navnene; Fortællingen har Ende.
I alle, Brødre! nu selv ogsaa Bogen kjende,
Hvori den læses kan. ¹⁵⁶ Det er min Viidsomsbog.
Ei Digt, kun Sandhed sig med helligt Sted fordrog.

Med Melkisedek jeg mig ikke maale kan,
Ham var hans Lys om Gud af Gud selv aabenbaret;
Hans Herkomst uden Navn, men dog hans Navn bevaret:
Ham kalder Bøgers Bog den sjeldne store Mand.
[371] Dog stander ogsaa jeg i Salem, Fredens Stad,
Og deri fik jeg Kald, at Melkisedek ligne:
Jeg hilser og paa dem, som kom fra Krigen, glad
Og skal de kjække Mænd i Herrens Navn velsigne,

Og jeg velsigner Gud, som lod os samles her,
Som mangen Moder øm gjengav sin Søn saa kjær,
Og mangen Fader svag i Alderdom sin Støtte;
Enhver med Nordmands Roes, en større Skat end Bytte.

Af Mænd fra Bergenhuus nu hele Norge lær:
Man dygtig var til meer end blot at fiske her.
Ei nogen saae vort Folk af Frygt at Ryggen vende,
Men tit mod Overmagt midt ind i Faren rende.
Jeg, Olding, sandede, da Krig til Lands udbrød,
Hvad jeg duunhaget sang i Fredens milde Skjød:
*«Naturen har til Krig de norske Hjerter hærdet;
Den, som er Nordmand fød, han er og fød til
Sværdet.»*¹⁵⁷

Ja! hvor I hvilede i rolige Qvarteer,
Enhver af Eder blev ukjendte Landsmænd kjær.
I viste Verden, at ei Frankerne allene
Med staalsat Mandemod blid Broderaand forene.
[372] I strede ei af Had, af Hævn, af Lyst til Mord;
I fulgte Kongebud og Dannerkonning kjendte,
Som aldrig Tvedragts Ild af Lyst til Brand antændte,
Og ei med Sønners Blod dyrt købte fremmed Jord.
«Han byder, og vi slaae,» see! det var Nordmands Aand,
«Med Blod vi farve tør det stærke Pagtens Baand,
Og gaae Berserkergang for Fødelandets Fader,
Og sværge ved vort blanke Sværd:
*Den Tjener er det tørre Brød ei værd,
Som saadan Huusbond levende forlader.»*

Saa tænkte I og gik. – Nu hjem velkommen værer!
Hver bosat Bergens Mand,
Som Hjerte havde og som dertil var istand,
Sig selv idag kun ærer,
Naar han indbyder nu til Vennegilde
Dem, som for Fødeland mod Døden vandre vilde.
Gak herfra did, Du velfortjente Flok,
Hvor Du paa bredden Bord skal finde Nok.
Og bliver Nogen der om Hjertet glad,
Han synge Visen, som norsk Skjald for Bonden qvad:¹⁵⁸
*[373] «Norge, vor Moder! staae herlig blandt Lande!
Odelsret staae dine Fiender til Trods!
Støbet lad ile fra Grande til Grande!
Gud signe Kongen og Landet og os!»*

Gud signe! det var og mit Embeds-Ord, min Bøn;
Kun derved skal jeg gjøre Festen skjøn;
Kun derved Melkisedek ligne,
At jeg i Herrens Navn kan kjække Folk velsigne.
Thi er mit Slutningsord nu til Forsamlingen:
Stat op, annam Velsignelsen!

Herren velsigne Dig og bevare Dig etc.

[En Engel veilede Bjergmandens Aand]

Herr Regiments-Feldtskjær *Schwindts* Salarium. En Rapsodie. [159](#)

[374] En Engel veilede Bjergmandens Aand,
Som Jernet af Malmen frembragte;
Men Jernet, forædlet i Kunstnerens Haand,
Blev Staal og Beundring opvakte.

Saa blankt og saa skjærpet til tusindfold Kunst
Det blev af Behændighed nyttet.

Nu Havet adskillede Verdner omsonst,

Og Peru blev ilde beskyttet

Mod Spansken, som nyttede Kraften af Staal,

Og fandt uopdagede Kyster

Ved Hjælp af Kompassets forhexede Naal,

Og mættede Gjerriges Lyster.

[375] Da Satan steeg op fra sin Afgrund og saae,

Hvad Gavn dette Staal kunde stifte;

«Nei, sagde han, Staal! i min Sold skal Du staae,

Din Almagt jeg veed at forgifte.

Jeg gjør med Magneten en broderlig Pagt,

Veiviser til pestrige Strande,

Besjeler Dig ikkun med myrdende Magt,

Og Peru din Skarphed skal bande.

Bliv Du, mig til Villie, Snigmorderens Dolk,

Treegge Dig til Bajonetter!

Tyrannen gjør stærk til at nedstøde Folk!

Af Blodet bemal Dig med Pletter! »
Saa talede Satan, og Staalet adlød;
En Engel, men en af de Gode,
Steg ned og stjal Staalet og hemmelig bød:
«Du skal dog ei dræbe for Fode;
Til frelsende Redskab og stundom Du bliv,
Haandlægen jeg selv vil besjele.
Med Staal skal han redde to kostbare Liv,
Hvor Fødselsbaand Alt vilde qvæle.
Da Manden skal sige: Du Kone mig gav,
Og Glæden, at Fader mig kalde.
Tit ellers blev Moders Liv Fosterets Grav,
Og Livet for Enkemand Galde.»
Min Engel saae Menneskets Plager og græd,
Blandt dem en Gevæxt uden Lige,
[376] For Qvinden, som bar den, hvor tungt hvert et Fjed;
Han hørte den Lidende sige:
«Forraadnelse! Dødens naturlige Søn!
Til mig kom Du længe før Døden.
O, Død! vær min Læge! kom snart! hør min Bøn,
Førend jeg fortvivler i Nøden:»
«Nei,» svarer vor Engel, «der gives en Kunst,
En Mand, som sit Staal veed at bruge.
En Læge? saa skreg hun, nei! han skal omsonst
Min Fattigdoms Rest kun opsluge.»
«Nei, Qvinde! kom følg mig, jeg kjender en Mand,
Som meget for Armod anvender,
Hver Aare, hver Muskel i Mørket han kan

Undvige med øvede Hænder.
Din Byrde er større end Nogen den bar,
Men han kan og mere end Andre;
Jeg veed, at han altid saa mesterlig skar,
Og da, o! hvor let skal Du vandre? »
Det skeede – hun vandrer, lovsyngende Gud
Og Lægen og Staalet tillige.
O! skam Dig, Tyran! som dit Staal og dit Krud
Misbruger til blodige Krige!

[Nogle Ord af Forfatteren selv]

Nogle Ord af Forfatteren selv, førend han i
Repræsentanten *Lexaus* Navn overleverede Borgerskabets Adresse,
der anmeldte Stiftamtmand *Christie* det ham til Ære stiftede Legat.

Mine Herrer!

[377] Glad seer jeg i Aanden i Dag langt hen i fjerne Tider; jeg seer et
Navn, som skal illumineres, eller om man saa vil, sættes til Skue for
sildigste Efterslægt i det elskværdigste Transparent. Men ogsaa Lyset
eller Ilden, eller det ildagtige Væsen bagenfor dette, som skal gjøre
hver Navnets Bogstav herlig [378] skinnende, finder jeg at være af den
allerbesynderligste Natur. Ikke Pharmaceutens kunstberedte
mystiske Phosphorus; ikke de stille brændende kostbare Lys, hvortil
flittige Bier samle fornødent Vox, endnu mindre dampende Flammer
fra Lamper, fyldte med Olie, som vindskibelig Møller med Møie
udpressede af Linets knusede Frøe, og allermindst hvad Norge kan
have i Overflødighed, og uden synderlig Bekostning – ildsprudende
Fakler af Fyrrens tjærefulde, vel tørrede Rødder – Nei – men en Ild,
som tænder sig selv, som brænder i Løndom, i et saare trangt og
indskrænket Rum. I Qvindebarm, hvis Glæders Lys i denne Verden

var slukt, hvis Livs Aften truede med Mørkhed, som en December-Maaneds Nat; men en Ild dog alligevel, eller et Lys, som har dette tilfældes med den rindende Soel, der lokker Duggens Perler op paa Toppen af Markens Straa, ud paa Bladene af den aabne Rose – at den optvinger blide Taarer i matte Øine; Taarer, som trille ned over Kinder, der maaskee engang vare skjønne som Roser; men paa hvilke nu Kummer og Sorg havde pløiet dybe Furer. Men netop mellem disse Taarer skal Navnet glimre, som var det indfattet i de kosteligste Brillanter. Og med alt dette vil Glandsen glimre mindre i den Forfængeliges Øie, end for den hulde Menneskevens dybe Tanke.

[379] Ja! maaskee turde glade Aander fra selve Lysets Boliger værdiges med Velbehag at skue ned paa denne Lystild, ned paa et Optrin, som dog sjelden, saare sjelden gives i disse vor Jordklodes trange og taagefulde Dale.

Noter

[n1](#). *Forfatternote:* I Mos. 27.

[n2](#). *Forfatternote:* Hagen Hagensøn var 6 Aar gammel, da han blev Konge i Norge. Dagfind Bonde, Laugmand, født og boende i Bergens Stift, dannede denne Fyrste til en stor Konge, beskjermede hans Ungdom mod Efterstræbelser, og vidste at til intetgjøre alle de onde Raad, som den listige og mægtige Skuli Jarl oplagde mod Rigets retmæssige Arving.

[n3](#). nu] *rettet fra:* nn (*trykkfeil*)

[n4](#). *Forfatternote:* Fæhuus.

[n5](#). *Forfatternote:* I denne blæse Bønderne, naar de ere i Marken, undertiden for Fornøielse; men egentlig bruges den, for ved sin hule og gjennemtrængende Lyd at afskrække Rovdyr fra Qvæget.

[n6](#). *Forfatternote:* Dette har virkelig tildraget sig i Klæboe ved Tronhjem sidst i forrige Aarhundrede.

[n7](#). *Forfatternote:* Det paa Sæteren indsamlede Smør, Ost, m.m.

[n8](#). *Forfatternote:* En liden guul Blomst.

[n9](#). *Forfatternote:* Vallen af den sure Melk.

[n10](#). *Forfatternote:* En fersk Søe i Aggershuus Stift, 11 Mile lang.

[n11](#). *Forfatternote:* *Sotten* er hos Norske Bønder et *Nomen genericum* paa al epedemisk Sygdom.

[n12](#). *Forfatternote:* *Vaag* er en Arm af Søen, som strækker sig ind til Landet, kortere end en Fjord, og trangere end en Viig.

[n13](#). *Forfatternote: Havbrynen* kaldes den yderste Bank, som i mere og mindre Afstand fra Landet, strækker sig langs uden for Norges Strandside.

[n14](#). *Forfatternote: Brugden, squalus maximus*. Denne Fisk kan nogle Timer i Rad sees sagte svømmende med næsten den halve Krop over Vandet, dog kun i stærk Varme og klart Soelskin.

[n15](#). *Forfatternote: Dette kalde Nordmænd at tage Meed*. Formodentlig af *meta*.

[n16](#). Nu] *rettet fra: Nn (trykkfeil)*

[n17](#). *Forfatternote: Forsynd: det finere Snøre, hvorved Angelen eller Krogen er fastsurret til det grovere. Dette finere Snøre er en Favn langt.*

[n18](#). *Forfatternote: At gane: har sit Navn af Gane: Guttur; og bestaaer i med et eneste behændigt Snit at afskjære Gellerne. Man kalder og den Amputatio saa, naar man baade skjær Hovedet af Silden, og uddrager Indvolden, for deraf at koge Tran.*

[n19](#). *Forfatternote: At sprænge: er lemfældig at salte, for nogle Dage efter at bruge i Huusholdningen.*

[n20](#). *Forfatternote: Denne Opgave var af yderste Vigtighed, dersom det var rimeligt at formode, at den menneskelige Forstand kunne udgranske Sagen. Dette var rimeligt, dersom Aarsagerne til betydelige Fiskeriers Af- og Tilgang kunde formodes at være en eller anden Fornærmelse, en eller anden ilde anbragt Fiskemaade, hvorved de kjære Torske eller Sild stødes for Hovedet, og beslutte evig at søge hen til fredsommeligere Strandbredde. Men dette har jeg ingen Grund til at troe. Fiskens Hukommelse og Overlæg har jeg ikke stor Ære for. Naar en Torsk, reven i Munden af en Krog, uden at fanges den Gang, strax derefter lader sig fange, paa den samme eller*

en ligesaadan Krog, maa han være en Ærketorsk. At visse Ting nedsænkte paa Bunden, eller Garn udsatte ved Mundingen af en trang Fjord, kunde bortvise Fisken fra dette enkelte Sted, det vil jeg troe. Men at Torske- eller Sildebjerger, som strække sig uden for Kysten 20 til 30 Mile *agmine continuo*, og altsaa bestaae af utallige Millioner, skulde forandre Løbet, fordi man mishandlede nogle faa i en eller anden Fjord, det vil mig ikke i Hovedet. Om man derfor endogsaa efter Tidernes nærværende Smag vilde aldeles udelukke den guddommelige Bestyrelse af Naturens Løb, om man vilde ansee det for en blot Præsteconcept, at Gud raader for Uaar, og Frugtbarhed, for Velsignelse af Havet, og mislykkede Fiskerier; saa vilde dog de naturlige Aarsager til disse sidste være at søge saa dybt i Afgrunden, at neppe Nogen nogensinde kommer til Bunds med denne Undersøgelse. Jeg troer imidlertid, at Hvalfiskene ere de Herren Stater, som styre Fiskenes Republik, som drive den vrimplende Pøbel til en Strandbred, og jage den bort fra en anden. Men hvad det igjen er for en mægtig Monark, som bestemmer deres Politik, det veed jeg ikke, dersom det ikke er Naturens Herre.

[n21](#). *Forfatternote: At dørge:* er at holde een eller to Medestænger ud i Vandet, bagefter Baaden, medens der roes, jo raskere jo bedre. Saaledes fiskes Gedder.

[n22](#). *Forfatternote: Line,* fuldstændig beskrevet af vor fortjente Hr. Professor Strøm, i *hans Sundmørs Beskrivelse* Side 437. Han taler vel der kun om dette Redskabs Brug i Saltvand, men det bruges og ofte til Fjelds i Søer, for at fange Ørter.

[n23](#). *Forfatternote: Hæg:* *Prunus floribus racemosis, seu Padus.*

[n24](#). *Forfatternote:* I Episoder søger vel Ingen nøiagtig historisk Rigtighed; men nogen Sandhed maa der dog være i enhver Fabel.

Frygtende altsaa, at hvad jeg skriver om min Ungdoms Kjærlighed maatte misforstaaes, har jeg tilføiet denne Anmærkning: var denne Elskov aldeles Digt, saa var denne Digt en daarlig Forfængelighed, liig de gamle Pigers, som fortælle om Beilere, de aldrig have havt; var den alt formeget Sandhed, saa var det dog en Præst uværdigt, at ville bringe i Erindring Skrøbeligheder, han burde blues over, og ønske af Verden forglemte. – Naar Folk af min Stand ville komme Andre til at troe, at de dog eengang have været det, man kalder friske Fyre, søge de deres Ære i Skændsel. – Min hele Roman er da følgende: i mit 17de Aar forlovede jeg mig med en 16 Aars gammel Norsk Pige. Vi ventede paa hverandre i 12 Aar, og have nu levet tilsammen i et lykkeligt og frugtbart Ægteskab i andre 12. – Den lærde Verden tilgive mig en historisk Efterretning, som ikke interesserer Andre end mig selv; men mig var det vigtigt, at ikke velbemeldte lærde Verden skulde, af et ubestemt Udtryk, tiltroe mig uvedkommende Anecdoter.

[n25](#). *Forfatternote*: Varpe, eller Laxevarper, bestaae af visse Kasser, af hvilke hver har en Aabning, i Skikkelse af en Ruse, hvorigjennem Vandet falder med Brusen, hvorefter den opstigende Lax løber ind i sit Fængsel. Uegentlig kaldes vel og Laxevarper, hvor Garn ere udspilede i visse Triangler. Der sidder en Mand stedse paa Vagt paa Landet, seer naar Fisken kommer, og ved en Snor trækker et af Garnene til sig for Indgangen.

[n26](#). *Forfatternote*: Saadanne kalkede Fjelde kaldes: Laxblikke. Laxen søger derhen, formodentlig fordi han anseer det for en hvid skummende Fos, eller Elvefald, som styrter sig ud over Bjerget, og faaer altsaa dyrt betale denne *Fallaciam opticam*.

[n27](#). «Eugenes Eugenetes» er skrevet med greske bokstaver i originalen.

[n28](#). Indføds-Retten] *rettet fra*: Indføds-Rettren (*trykkfeil*)

[n29](#). Krands.] *rettet fra*: Krands, (*trykkfeil*)

[n30](#). maae.] *rettet fra*: maae (*trykkfeil*)

[n31](#). Løve bar] *rettet fra*: Løve bar (*trykkfeil*)

[n32](#). er] *rettet fra*: er er (*trykkfeil*)

[n33](#). Dig] *rettet fra*: ig (*trykkfeil*)

[n34](#). Ønsker] *rettet fra*: Onsker (*trykkfeil*)

[n35](#). Ungdoms] *rettet fra*: Undoms (*trykkfeil*)

[n36](#). *Forfatternote*: Hans Saae-Maskine blev 1779 antagen i det St. Petersborgske fri oeconomicke Selskab.

[n37](#). *Forfatternote*: Johannes Brun, Sognepræst til Fjeldberg, den ældste Søn af min Faders første Ægteskab, *nulli pietate secundus*.

[n38](#). *Forfatternote*: Catharina Brun, den yngste af sidste Ægteskab, gift med Jacob Juul i Nummedalen. Hun har udstaaet haarde Prøver af Sinds og Legems Svaghed; men befandt sig vel, da min Moder tog Afskeed fra hendes Huus, for at unde mig og Mine den Rest af hendes Dage, som blev alt for kort.

[n39](#). *Forfatternote*: Man troer den Afdødes 7 Dages stærke Feber havde sin Oprindelse af en Slummer, han faldt i, da han en kjølig Aften paa sin Lystgaard Hoop var ude i Baad for at fiske.

[n40](#). Afsjunget da Fyrverkeriet paa Nygaard afbrændte, som formedelst Regn ikke kunde skee den 14de September, og Hr. Kammerherre Hauch, som ikke den 14de var kommen øster fra, var nærværende i et Selskab, som uden Indbydelse og Forberedelse havde samlet sig selv.

[n41](#). Afsjungen i et Selskab i Bergen den 7de August 1811, til Ære for Hr. Kammerherre *Peder Anker*, nu norsk Minister i Stokholm, den Gang General-Intendant over Norges Veie, som var reist over Hardanger-Fjeldene for at opdage en kortere og sikkrere Vei mellem Christiania og Bergen.

[n42](#). Denne findes paa Gaarden Sveen ved Enden af Dalsfjorden tæt under Hesten, et Fjeld, høiere end Horneelen. En Steen nedfalden, man veed ikke naar og hvorfra, formerer en Hvælving over andre Stene, levner kun en snever Indgang og danner den meest ukunstlede og tillige solide Kjelder i Verden.

[n43](#). hans] *rettet fra: haus (trykkfeil)*

[n44](#). *Forfatternote*: Skrevet i Forfatterens Studenterdage, før endnu den galliske Frihedsruus indbrød. *Udg. Anm.*

[n45](#). som] *rettet fra: fom (trykkfeil)*

[n46](#). *Forfatternote*: Grevinden, saare ung gift og tidlig Enke, fandt sit Herresæde dybt forgjeldet; hendes meget ældre Søster, Frøken von *Warnstæd*, ved faa Aars huusholderiske Viisdom, fik al Gjeld betalt.

[n47](#). *Forfatternote*: Ovenmeldte værdige gamle Frøken.

[n48](#). *Forfatternote*: I Brevet laae det egentlige Vers, som skulde indhugges i Marmoret og kan endnu læses der.

[n49](#). *Forfatternote*: Hun er fød i Nordfjord, hvor hendes Fader var Capitain.

[n50](#). Et Skib fra Bergen overvintrede i Island. En Islænder viste Mandskabet megen Gjæstfrihed og tillod dem at bygge et Huus paa hans Grund. Rhederiet, hvis Formand var Gerhard Cappe, sendte ham et stort Sølvbæger. Til Inscription derpaa blev valgt det sidste af ovenstaaende 3.

[n51](#). Naar] rettet fra: Raar (*trykkfeil*)

[n52](#). *Forfatternote*: Da Bergens Indvaanere havde anrettet et Hjemkomst-Maaltid for de, fra Grændsen tilbagekomne, Officerer og Soldater, hvilke Sidste, omtrent 600, ginge lige fra Kirken derhen, hvor de skulle beværtes.

[n53](#). *Forfatternote*: Korskirken er i Bergen Garnisonskirke tillige.

[n54](#). *Forfatternote*: Ef. 41, 8.

[n55](#). *Forfatternote*: Ebr. 5, 6.

[n56](#). *Forfatternote*: 1 Moseb. 14 Cap.

[n57](#). *Forfatternote*: Einar Tambeskjelver.

[n58](#). *Forfatternote*: Hr. *Zetlitz's* norske Almuesange.

[n59](#). *Forfatternote*: I Anledning af en Bondekone, som den 8de Juni 1813 blev skaaren for en Gevæxt, vægtig 1 Vog 20 Marker.

Johan Nordahl Bruns *Mindre Digte* er lastet ned gratis fra e-bokportalen Bokselskap. Lesetekst og flere nedlastningsmuligheter m.m. er gratis tilgjengelig på bokselskap.no